

ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพที่มีต่อความรับผิดชอบต่องานที่ทำงาน
 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดคอนหาวย
 อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ปริญญานิพนธ์

ของ

ระพีพร นิ่มประยูร

๗ 4 ต.ล. 2537

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
 ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

เมษายน 2537

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....วันเพ็ญ พงศ์ประยูร.....ประธาน

(ผศ.วันเพ็ญ พงศ์ประยูร)

.....น.ส.กมลรัตน์ กรีกทอง.....กรรมการ

(รศ.กมลรัตน์ กรีกทอง)

คณะกรรมการสอบ

.....วันเพ็ญ พงศ์ประยูร.....ประธาน

(ผศ.วันเพ็ญ พงศ์ประยูร)

.....น.ส.กมลรัตน์ กรีกทอง.....กรรมการ

(รศ.กมลรัตน์ กรีกทอง)

.....ทพ.ดร.กาญจนา ทาสีตะพันธ์.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผศ.ดร.กาญจนา ทาสีตะพันธ์)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 29 เดือน

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือของ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วันเพ็ญ พงศ์ประยูร รองศาสตราจารย์ กมลรัตน์ กรีทอง ประธาน
และกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา ทาสีตะพันธ์
กรรมการสอบเพิ่มเติม ที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัย
ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา ทาสีตะพันธ์ และอาจารย์ พรรณพิศ วาณิชยการ
ที่กรุณาตรวจปรับปรุง และแก้ไขเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่าน
ที่กรุณาให้คำปรึกษาและให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการและคณะอาจารย์โรงเรียนวัดคอนหาวยที่อำนวยความสะดวก
ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทุกคนที่ให้ความร่วมมือใน
การตอบแบบสอบถามและการทดลอง

ขอขอบคุณ คุณเจริญ บันทอง ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการจัดพิมพ์และแก้ไข
มา โดยตลอด

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบถึงพระคุณของบุพการี รวมทั้งสมาชิกทุกคนในครอบครัว
ที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจมา โดยตลอด จนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์.

ระพีพร นิยมประยูร

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	คำนำ	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	3
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	3
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ	4
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ	6
	ความหมายของกลุ่มสร้างคุณภาพ	6
	ความเป็นมาของกลุ่มสร้างคุณภาพ	8
	หลักการและปรัชญาพื้นฐานของกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ	9
	ลักษณะรูปแบบกลุ่มสร้างคุณภาพ	10
	ขั้นตอนในการดำเนินงานของกลุ่มสร้างคุณภาพ	12
	การนำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพมาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอน	22
	ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ	23
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ	25
	เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ	30
	ความหมายของความรับผิดชอบ	30
	ความสำคัญของความรับผิดชอบ	32
	ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ	33
	การฝึกฝนความรับผิดชอบ	33
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ	35

3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	39
	แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง	39
	เครื่องมือที่ใช้ศึกษารวบรวมข้อมูล	39
	วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล	44
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง	44
	การวิเคราะห์ข้อมูล	46
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	46
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
	สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	47
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
5	บทย่อ สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	50
	บทย่อ	50
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	50
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	50
	เครื่องมือที่ใช้ศึกษารวบรวมข้อมูล	51
	วิธีดำเนินการทดลอง	51
	การวิเคราะห์ข้อมูล	52
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	52
	อภิปรายผล	52
	ข้อเสนอแนะ	55
	บรรณานุกรม	58
	ภาคผนวก	66
	ประวัติย่อของผู้วิจัย	148

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงแบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest- Posttest Design	44
2 เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบต่อน้ำที่ทำงานของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อน และหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ	47
3 เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบต่อน้ำที่ทำงานของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการสอนแบบปกติ	48
4 เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบต่อน้ำที่ทำงานของนักเรียนกลุ่มทดลอง หลังการใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ กับนักเรียนกลุ่มควบคุม หลังการสอนแบบปกติ	49
5 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความรับผิดชอบต่อน้ำที่ทำงาน ...	76
6 แสดงคะแนนความรับผิดชอบต่อน้ำที่ทำงานในกลุ่มทดลองก่อน และหลังการทดลอง	140
7 แสดงคะแนนความรับผิดชอบต่อน้ำที่ทำงานในกลุ่มควบคุมก่อน และหลังการทดลอง	141

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แสดงลักษณะรูปแบบกลุ่มสร้างคุณภาพ	10
2 แสดงขั้นตอนการดำเนินงานของกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ	13
3 แสดงแผนภูมิแกว่งปลาแสดงการหาสาเหตุของปัญหา	17
4 แสดงการประเมินค่าความสำคัญ ความจำเป็น ความเร่งด่วนของการแก้ปัญหา	19
5 แผนภูมิแกว่งปลาแสดงสาเหตุของการขาดความรับผิดชอบต่อน้ำที่การงาน ของนักเรียนในกลุ่มทดลอง	142

บทที่ 1

บทนำ

คำนำ

ปัญหาสังคมของประเทศไทยที่พบเห็นอยู่เป็นประจำได้แก่ การทุจริตในหน้าที่ ไม่ซื่อสัตย์ เห็นแก่ตัว เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เสียสละ อันเป็นผลมาจากบุคคลขาดความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่การงาน และส่วนรวม (ธรรมศักดิ์ มีอิสระ. 2528 : 20 - 23) ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาประเทศ ดังที่ทวีป อภิสิทธิ์ (2524 : 36) กล่าวว่า การพัฒนาประเทศและสังคม จำเป็นต้องพัฒนาคน ทำให้คนมีคุณภาพด้วยการปลูกฝังสร้างเสริมให้มีการศึกษา มีทักษะและความรู้ นอกจากนี้ มนัส รัตนดิลก (2521 : 36) กล่าวว่า การศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศและสังคม ต้องมีทั้งด้านวิชาการและจริยธรรมควบคู่กันไป เพราะถ้ามุ่งด้านใด ด้านหนึ่งการพัฒนาคนจะไม่สมบูรณ์ตามเป้าหมาย จริยธรรมที่สำคัญและจำเป็นต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนทุกคนคือ จริยธรรมด้านความรับผิดชอบ เพราะความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะที่แสดงถึงความเป็นผู้มีคุณภาวะทางด้านอุปนิสัยและเป็นส่วนประกอบสำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิตในสังคม เมื่อทุกคนรู้จักรับผิดชอบอย่างดีย่อมทำให้สังคมนั้นสงบสุข ประเทศชาติก็จะพัฒนาไปด้วยดี (ละม้ายมาศ สรทนต์ และจรรยา สุวรรณทัต. 2510 : 112)

จากข้อความดังกล่าวเห็นได้ว่าความรับผิดชอบมีความสำคัญและจำเป็นต้องปลูกฝังให้กับนักเรียน เพราะความรับผิดชอบเปรียบเสมือนรากฐานสำคัญที่ทำให้กิจการต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ดังที่ จรรยา สุวรรณทัต ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจวนิก (2521 : 24) กล่าวว่า ความรับผิดชอบเป็นลักษณะที่สำคัญของความเป็นพลเมืองดี เป็นลักษณะที่ช่วยให้การอยู่ร่วมในสังคมเป็นไปอย่างราบรื่นและสงบสุข

จากการสำรวจปัญหาด้านการเรียนการสอนของโรงเรียนวัดคอนทวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยผู้วิจัยได้สอบถามจากอาจารย์ทั้งหมด 37 คน พบว่า อาจารย์จำนวน 29 คน ให้ความเห็นว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2535 จำนวน 58 คน มีพฤติกรรมไม่เอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ได้รับมอบหมาย ไม่ส่งงานตามเวลาที่กำหนด ถ้าส่งก็เป็นงานที่ไม่มีคุณภาพซึ่งแสดงว่าไม่ละเอียดรอบคอบในการทำงาน

เป็น จำนวน 30 คน พฤติกรรมเหล่านี้แสดงถึงความไม่รับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน ซึ่งก่อให้เกิดผลเสียต่อการเรียนทำให้การเรียนการสอนไม่บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ กล่าวคือ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดคอนทวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ในปลายภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2535 ซึ่งเป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มวิชาโดยเฉลี่ย อยู่ในเกณฑ์ระดับ 1 จำนวน 13 คน จากทั้งหมด 58 คน คิดเป็นร้อยละ 22 ของนักเรียนทั้งหมด ซึ่งเป็นผลจากความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานต่ำ จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำไปด้วย ดังที่สัทธา สัทธาวิวัฒน์ (2514 : 76) กล่าวว่า การกระทำทุกอย่างจะดีหรือเลวขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบของบุคคล บุคคลที่มีความรับผิดชอบสูง ย่อมเอาใจใส่ต่อหน้าที่ของตน ทั้งส่วนที่เกี่ยวข้องกับตนและเกี่ยวข้องกับผู้อื่น ส่วนบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่ำย่อมไม่สนใจในหน้าที่การงาน ปล่อยปละละเลยเป็นผลให้ตนเองและสังคมเสียหาย ความรับผิดชอบจึงเป็นคุณลักษณะที่พึงปรารถนาของสังคมและเป็นคุณลักษณะพื้นฐานของบุคคลอันจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ การจัดการศึกษาควรจัดในรูปแบบที่ช่วยให้เกิดความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน สามารถทำงานกับผู้อื่นได้ (ระพี สาคริก. 2527 : 42 - 47) นอกจากนี้ วิจิตร ลินลิริ (2521 : 5) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนควรให้นักเรียนได้มีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อฝึกทักษะในการทำงานกลุ่ม รู้จักวิธีการปรึกษาหารือเพื่อแก้ปัญหาาร่วมกัน ก่อให้เกิดความสามัคคี และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในทุกด้าน ส่วน สุนน อมรวิวัฒน์ (2526 : 158) กล่าวว่า แนวทางในการปลูกฝังจริยธรรมด้านความรับผิดชอบให้กับเด็กเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องศึกษาและอาศัยเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนที่เร้าใจผู้เรียนให้เกิดความสนใจ กระตือรือร้น และมีส่วนร่วมในกิจกรรม รู้จักแสดงความคิดเห็นวิจารณ์และให้เหตุผล มีศรัทธาที่จะปฏิบัติตาม อันจะเป็นการสร้างเสริมศีลธรรม และจริยธรรมได้ดีกว่าการบรรยายและการตักเตือน

การพัฒนาความรับผิดชอบสามารถทำได้หลายวิธี วิธีหนึ่งที่ผู้วิจัยคิดว่าน่าจะนำมาใช้พัฒนาได้คือการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ ทั้งนี้เพราะกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ เป็นกิจกรรมของกลุ่มบุคคลขนาดเล็กประมาณ 3 - 10 คน อยู่ในสถานที่เดียวกัน ทำงานสัมพันธ์กัน รวมตัวกันด้วยความสมัครใจเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพเป็นกิจกรรมที่มีขั้นตอนการทำงานเป็นวิทยาศาสตร์ โดยใช้ข้อมูลพื้นฐาน ใช้ความคิดในการวิเคราะห์ ใช้วิจารณ์งานในการประเมินและตัดสินใจ อาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และ

ระดมพลังสมอง เพื่อหาสาเหตุและวิธีการแก้ปัญหาเพื่อให้ได้มาซึ่งคุณภาพงาน ดังที่ รัชนี พรตพานิช (2530: 9) กล่าวว่า การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพช่วยให้รู้จัก รับผิดชอบตนเองและเพื่อนร่วมงาน สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็น เทคนิคที่ใช้ในการแก้ปัญหาอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับการวิจัยของ วรัญญา อีธรรมมาร (2528 : 84) ซึ่งพบว่า นักเรียนที่ใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพมีพฤติกรรมผิกระเบียบวินัย ในชั้นเรียนลดลง สอดคล้องกับการวิจัยของลัดดา แซ่บ้ง (2530 : 61) ซึ่งพบว่านักเรียน ที่ใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพมีพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนลดลง

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษาผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้าง คุณภาพที่มีต่อความรับผิดชอบต่องานที่ทำงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2536 โรงเรียนวัดดอนหวาย อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม ซึ่งอยู่ในวัยที่เหมาะสมสำหรับการปลูกฝังความรับผิดชอบและการเคารพสิทธิผู้อื่น (นวลศิริ เปาโรหิตย์ จันทมาศ ปรียานุช และอรทัย ชื่นมณูญ์. 2518 : 165) เพื่อที่จะทำให้เด็กโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบ ต่องานที่ทำงาน และมีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานในอนาคต

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบต่องานที่ทำงานของนักเรียนก่อนและหลังการ เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ
2. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบต่องานที่ทำงานของนักเรียนก่อนและหลังการ สอนแบบปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบต่องานที่ทำงานของนักเรียนที่เข้าร่วม กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพกับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่ทำงานสูงขึ้น หลังจากได้เข้าร่วมกิจกรรม กลุ่มสร้างคุณภาพ
2. นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่ทำงานสูงขึ้น หลังจากได้รับการสอน แบบปกติ

3. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ มีความรับผิดชอบต่องานที่
การงานสูงกว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นแนวทางให้ครู ผู้แนะแนวและผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีความสามารถใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ นำเทคนิคดังกล่าวไปพัฒนา
นักเรียนให้มีความรับผิดชอบต่องานที่การงานสูงขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2536 โรงเรียน
วัดดอนหวาย อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีความรับผิดชอบต่องานที่การงานต่ำกว่า
เปอร์เซ็นต์ที่ 50 จำนวน 29 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2536 โรงเรียน
วัดดอนหวาย อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีความรับผิดชอบต่องานที่การงานต่ำกว่า
เปอร์เซ็นต์ที่ 50 จำนวน 20 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร แล้วสุ่ม
อย่างง่ายอีกครั้งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีพัฒนาความรับผิดชอบต่องานที่การงาน
ซึ่งแบ่งเป็น 2 วิธีคือ

3.1.1 การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ

3.1.2 การสอนแบบปกติ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความรับผิดชอบต่องานที่การงาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ หมายถึง การที่นักเรียนรวมตัวกันเป็น
กลุ่มเพื่อร่วมกันทำกิจกรรมแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน และพัฒนาคุณภาพของงาน ในที่นี้คือ
ความรับผิดชอบต่องานที่การงาน โดยมี กระบวนการ 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการวางแผนแก้ปัญหา ได้แก่ วิเคราะห์ปัญหา วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา กำหนดเป้าหมายในการแก้ปัญหา หาวิธีการแก้ปัญหา และวางแผนแก้ปัญหา โดยทำตารางแผนปฏิบัติงาน

ขั้นที่ 2 ขั้นลงมือแก้ปัญหาตามแผนที่วางไว้ในตารางแผนปฏิบัติงาน

ขั้นที่ 3 ขั้นตรวจสอบและประเมินผลในแต่ละขั้นตอนและเมื่อเสร็จสิ้นทุกขั้นตอน

เพื่อดูว่าการปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่

ขั้นที่ 4 ขั้นปรับปรุงแก้ไข ภายหลังตรวจสอบและประเมินผลแล้วไม่ได้ผลตามเป้าหมายที่วางไว้ สมาชิกจะช่วยกันระดมพลังสมอง หาแนวทางการทำงานต่อไป

เทคนิคที่ใช้ในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ ได้แก่ การระดมพลังสมอง เทคนิคทางสถิติโดยใช้แผนภูมิพาเรโต และแผนภูมิแกงปลา

วิธีการนี้ใช้กับกลุ่มทดลอง

2. การสอนแบบปกติ หมายถึง วิธีการทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน โดยมีขั้นตอนในการสอนแบบปกติ 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ครูสนทนากับนักเรียนเพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่จะเรียนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน ครูบรรยายเรื่องความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน พร้อมทั้งใช้สื่อประกอบการสอน เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม และแสดงความคิดเห็น

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ครูให้นักเรียนสรุปเรื่องที่เรียนรู้และครูสรุปเพิ่มเติม

วิธีการนี้ใช้กับกลุ่มควบคุม

3. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนในการเรียนและการทำงานโดยพยายามทำหน้าที่ต่าง ๆ อย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้แก่

3.1 เอาใจใส่การเรียนและงานที่ได้รับมอบหมาย

3.2 พากเพียรปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ

3.3 ละเอียรอบคอบ

3.4 ตรงต่อเวลา

3.5 ยอมรับผลงานและปรับปรุงแก้ไขงานในหน้าที่ของตน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ
 - 1.1 ความหมายของกลุ่มสร้างคุณภาพ
 - 1.2 ความเป็นมาของกลุ่มสร้างคุณภาพ
 - 1.3 หลักการและปรัชญาพื้นฐานของกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ
 - 1.4 ลักษณะรูปแบบกลุ่มสร้างคุณภาพ
 - 1.5 ขั้นตอนในการดำเนินงานของกลุ่มสร้างคุณภาพ
 - 1.6 การนำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพมาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอน
 - 1.7 ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ
 - 1.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ
 - 2.1 ความหมายของความรับผิดชอบ
 - 2.2 ความสำคัญของความรับผิดชอบ
 - 2.3 ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ
 - 2.4 การฝึกฝนความรับผิดชอบ
 - 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ

ความหมายของกลุ่มสร้างคุณภาพ

กลุ่มสร้างคุณภาพมาจากภาษาอังกฤษว่า "Quality Control Circle" ซึ่งมาจากคำว่า "Quality Control" แปลว่า การควบคุมคุณภาพ การสร้างคุณภาพ และคำว่า "Circle" แปลว่า วง หรือวงกลม การใช้คำว่า "Circle" นี้มีที่มาจากกลุ่มคนที่ตั้งขึ้นตามจุดต่าง ๆ ของงานนั้น จะมีการทำกิจกรรมกลุ่มในรูปของการประชุม โดยสมาชิกของกลุ่มมา "นั่งล้อมวง" กันเพื่อแก้ปัญหา (เจริญ วัชรรังษี. ม.ป.ป. : 2) ในการวิจัยครั้งนี้จะใช้ชื่อว่า "กลุ่มสร้างคุณภาพ" แทนคำว่า วงกลมคุณภาพ สำหรับความหมายของกลุ่มสร้างคุณภาพได้มีผู้ให้นิยามไว้ต่าง ๆ กันดังนี้

ชัยพร วิชชาวุธ (2526 : 8) ให้ความหมายของกลุ่มควบคุมคุณภาพว่า กลุ่มพนักงานหรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานเดียวกัน รวมตัวกันเข้าด้วยความสมัครใจเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อทำกิจกรรมที่มีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานและพัฒนาคุณภาพของงานที่สมาชิกของกลุ่มมีส่วนรับผิดชอบร่วมกัน

กล้าหาญ วรพุทธพร (2526 : 6) เรียกกลุ่มสร้างคุณภาพว่า "กลุ่มคุณภาพ" และให้คำจำกัดความไว้อย่างสั้น ๆ ว่า คือ คนกลุ่มน้อย ๗ ที่ทำงานเดียวกันรวมตัวกันด้วยความสมัครใจ เพื่อทำกิจกรรมปรับปรุงอย่างอิสระโดยไม่ขัดต่อนโยบายหลักขององค์กร

นิพนธ์ ไทยพานิช (2526 : 42) ให้ความหมายไว้ว่า เป็นวิธีการทำงานเป็นกลุ่มของบุคคลกลุ่มน้อย ๆ เพื่อแก้ปัญหาที่ประสบอยู่ โดยร่วมมือร่วมใจกันทำกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาเหล่านั้นอย่างมีระบบด้วยวิธีวิทยาศาสตร์ ใช้ข้อมูลเป็นหลักการพื้นฐาน ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ค้นคว้าหาเหตุผล และใช้วิจารณ์

ประวิทย์ จงวิศาล และวิจิตรา จงวิศาล (2527 : 1) ให้ความหมายไว้ว่า กลุ่มขนาดเล็กประมาณ 3 - 10 คน ในสถานที่ทำงานเดียวกัน รวมตัวกันอย่างอิสระ เพื่อทำกิจกรรมด้านปรับปรุงซึ่งส่งผลไปยังการปรับปรุงคุณภาพของหน่วยงาน ทั้งนี้โดยไม่มีใครบังคับและกิจกรรมนั้นสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานนั้น ๆ

มงคล จันทร์ภิบาล (2531 : 24) ให้ความเห็นว่า กลุ่มสร้างคุณภาพคือ กลุ่มของบุคคล ประมาณ 3 - 10 คน ซึ่งอยู่ในหน่วยงานเดียวกันรวมตัวกันด้วยความสมัครใจ เพื่อที่จะร่วมกันทำกิจกรรมหรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในหน่วยงานของตนเองให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีมีคุณภาพ โดยที่ไม่ขัดกับหลักหรือนโยบายของหน่วยงานนั้น ๆ

จากความหมายของกลุ่มสร้างคุณภาพดังกล่าวมาแล้ว พอสรุปได้ว่า กลุ่มสร้างคุณภาพ หมายถึง กลุ่มที่มีลักษณะดังนี้คือ

1. เป็นกลุ่มของบุคคลขนาดเล็ก ซึ่งมีจำนวนประมาณ 3 - 10 คน
2. สมาชิกของกลุ่มอยู่ในหน่วยงานเดียวกัน
3. รวมตัวกันด้วยความสมัครใจ
4. ทำกิจกรรมในด้านการแก้ปัญหาหรือพัฒนาคุณภาพของงานในหน่วยงานของตนเอง
5. กิจกรรมนั้น ๆ ไม่ขัดกับหลักการหรือนโยบายของหน่วยงาน

ความเป็นมาของกลุ่มสร้างคุณภาพ

แนวความคิดที่มาของระบบ Q.C.Circle ก็คือ เรื่องการควบคุมมาตรฐานคุณภาพของผลผลิตในระบบโรงงาน โดย ดร.เอ็ดเวิร์ด เดมिंग (Dr.Edward Deming) ชาวอเมริกัน ได้นำวิธีการควบคุมคุณภาพของผลผลิตเชิงสถิติ (Statistical Quality Control) เรียกว่า SQC ไปเผยแพร่ในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งมีการวางมาตรฐานของผลผลิตหรือผลงานไว้เป็นตัวเปรียบเทียบ หรือตรวจสอบคุณภาพของผลผลิตในโรงงานอุตสาหกรรม (นิพนธ์ ไทยพานิช. 2526 : 3) ต่อมาญี่ปุ่นได้พัฒนาการควบคุมคุณภาพโดยการตรวจสอบทุกขั้นตอนภายในกระบวนการผลิต เป็นการควบคุมคุณภาพแบบเบ็ดเสร็จ (Total Quality Control) หรือเรียกว่า ระบบ TQC หากผลิตภัณฑ์มีคุณภาพตามเกณฑ์ถือว่า "ผ่าน" ถ้าไม่ได้ตามเกณฑ์ต้องคัดออก เปรียบเสมือนการสอบและการตัดสินผลการสอบเป็นสอบได้ - สอบตกในระบบการศึกษา (ชัยพร วิชชาวุธ. 2529 : 1) เนื่องจากว่าทั้งระบบ SQC และ TQC เป็นการควบคุมคุณภาพที่ปลายเหตุ ทำให้เกิดความสูญเสียทางการผลิต ในราวคริสต์ศักราช 1960 ญี่ปุ่นได้มีแนวคิดว่าการควบคุมคุณภาพที่ดีจะต้องสร้างความสำนึกว่าบริษัทหรือโรงงานเป็นของทุกคน ฉะนั้นทุกคนต้องมีส่วนร่วมต้องช่วยกันคิดช่วยกันทำ ช่วยกันแก้ปัญหา ปรับปรุงวิธีการทำงาน และปรับปรุงคุณภาพของผลผลิตด้วยกัน ซึ่งเป็นที่มาของระบบ Q.C.Circle

ต่อมาในเดือนเมษายน คริสต์ศักราช 1962 ได้มีการเผยแพร่กิจกรรม Q.C.Circle ขึ้น (นิพนธ์ ไทยพานิช. 2526 : 4)

ประเทศไทยได้มีการเผยแพร่เรื่องกลุ่มสร้างคุณภาพ โดยบริษัทบริดจ์สโตน (Bridge Stone) นำเข้ามาใช้ครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2518 (มงคล จันทรภิบาล. 2531 : 26) ปัจจุบันเป็นที่สนใจของหน่วยราชการต่าง ๆ อีกหลายแห่ง รวมทั้งกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานของกรุงเทพมหานครหลายหน่วย ในมหาวิทยาลัย แม้กระทั่งในโรงเรียนเอกชน และในสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ลัดดา แซ่บั้ง. 2529 : 9 ; อ้างอิงมาจาก กิตติมา ปริดีศิลป. 2528 : 53 - 58 และสมศักดิ์ อธิโกวิท. 2529 : 40 - 43)

หลักการและปรัชญาพื้นฐานของกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ

หลักการเบื้องต้นของกลุ่มสร้างคุณภาพ (ร.เตรียมอุดมอ่อนเกล้า. 2530)

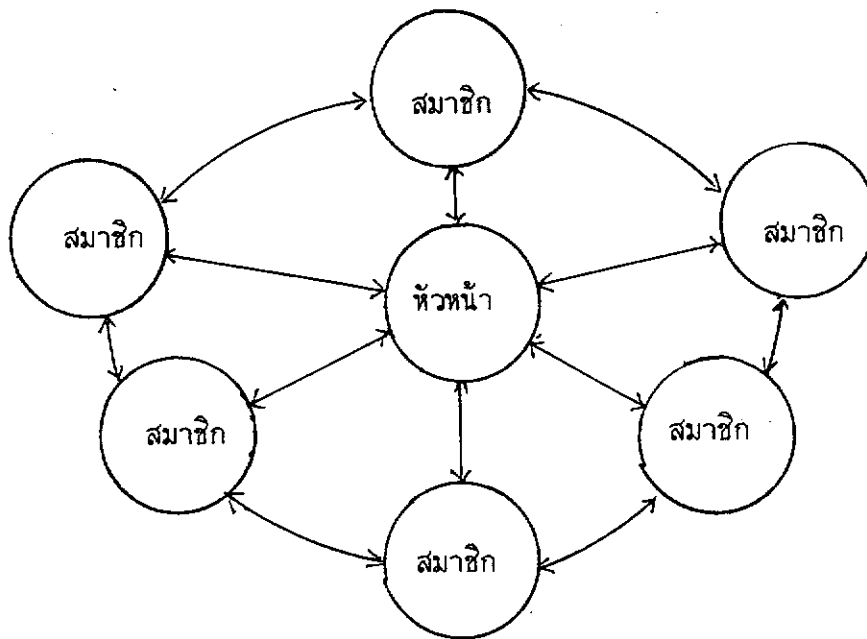
1. ไม่ขัดต่อนโยบายของหน่วยงาน
2. สามารถทดลองแก้ไขได้ด้วยตนเอง โดยตนเองอย่างอิสระ
3. ทำงานเป็นกลุ่ม
4. ทำอย่างต่อเนื่อง

ปรัชญาพื้นฐานของกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ

1. เพื่อให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงและพัฒนางานในหน่วยงานของตนหรือองค์การในส่วนที่เกี่ยวข้อง
 2. เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศในการทำงานที่อบอุ่นน่าอยู่ เป็นมิตรและร่วมมือกันและช่วยส่งเสริมพื้นฐานในด้านจิตวิทยา โดยการเห็น "คุณค่าในความเป็นคน" เท่าเทียมกัน
 3. เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลพัฒนาความสามารถในการคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น รู้จักใช้ความสามารถให้เป็นประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร หน่วยงาน เพื่อความก้าวหน้าของตนเอง และความเจริญก้าวหน้าขององค์กร ส่งเสริมคุณภาพในองค์การในการสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง ในการพัฒนาความถนัดของตนเองและทั้งตนเอง โดยผ่านกระบวนการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (พรพราย ทรัพย์ะประภา. 2529 : 356 - 357)
- แนวความคิดของระบบกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพเข้ากันได้เป็นอย่างดีกับความเชื่อตามทฤษฎี Y ของ Mc Gregor (1960) ซึ่งเชื่อว่า โดยธรรมชาติมนุษย์มีความต้องการที่จะทำงาน มีความต้องการที่จะเห็นผลสำเร็จของงานที่ตนกระทำ มีความกระตือรือร้นและมีความรับผิดชอบ หากได้รับมอบหมายให้ทำงาน และมีการอำนวยความสะดวกตามสมควร (ชัยพร วิชชาวุธ. 2526 : 82)

ลักษณะรูปแบบกลุ่มสร้างคุณภาพ

กลุ่มสร้างคุณภาพ เป็นรูปแบบการทำงานเป็นทีม สมาชิกด้วยความสมัครใจ ผู้นำกลุ่มจะเป็นบุคคลใดก็ได้ ตามแต่สมาชิกจะเลือก ควรจะหมุนเวียนเปลี่ยนกันไป แต่ละกลุ่ม จะมีการกิจรับผิดชอบในการปรับปรุงงานเฉพาะด้านของตน กลุ่มสร้างคุณภาพมักประกอบไปด้วยสมาชิกกลุ่มและหัวหน้ากลุ่ม หรือกรรมการฝ่ายอื่นก็ได้

ภาพประกอบ 1 แสดงลักษณะรูปแบบกลุ่มสร้างคุณภาพ

บทบาทของบุคคลต่าง ๆ ภายในกลุ่ม

หัวหน้ากลุ่ม

หัวหน้ากลุ่มได้จากการคัดเลือกกันเองภายในกลุ่ม อาจเป็นใครก็ได้ แต่เมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมในแต่ละเรื่องแล้ว สมาชิกคนอื่น ๆ อาจได้รับเลือกให้ผลัดเปลี่ยนมาทำหน้าที่เป็นหัวหน้ากลุ่มต่อไปได้

พรพราย ทรัพย์ะประกา (2529 : 30 - 31) กล่าวว่า หัวหน้ากลุ่มควรมีคุณสมบัติดังนี้

1. มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการทำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพเป็นอย่างดี และมีความสามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่สมาชิกในกลุ่ม
2. มีการพัฒนาตนเองและสมาชิกในกลุ่มให้สามารถทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างสรรค์

จำนวนสมาชิกกลุ่มที่มีประสิทธิภาพสูงสุดควรเป็น 5 - 8 คน สามารถเพิ่มสมาชิกได้ถึง 10 คน แต่ไม่ควรอย่างยิ่งที่จะมีสมาชิกเกิน 15 คน เพราะสมาชิกมากเกินไปก็จะมีคนพูดเบื้อหน่ายและใช้เวลามากเกินไป สมาชิกบางคนจะนั่งเฉย ๆ หรือไม่ร่วมมือกันแสดงความคิดเห็น หรือทำกิจกรรมใด ๆ

สมาชิกกลุ่ม

พรพราย ทรัพย์ะประกา (2529 : 31) ให้ความเห็นว่า สมาชิกของกลุ่มสร้างคุณภาพ ควรมีลักษณะดังนี้คือ

1. มีความรู้ ความเข้าใจในแนวคิด ขั้นตอน และเทคนิคของการทำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ ถ้าไม่มีความรู้มาก่อนต้องขวนขวายศึกษาและเข้าฝึกอบรมโดยเต็มใจ
2. พัฒนาตนเองอยู่เสมอ ให้อำนาจการทำงานร่วมกับผู้อื่น และแสดงความคิดเห็นริเริ่มสร้างสรรค์ กระตือรือร้น และตื่นตัวอยู่เสมอ
3. ปฏิบัติตนตามกฎของการทำงานกลุ่ม หรือสามารถแสดงความคิดเห็นของตนเอง ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และยอมรับมติของกลุ่ม
4. มีทัศนคติต่อตนเอง ไม่ดูถูกตนเองหรือผู้อื่นที่เป็นสมาชิกด้วยกัน
5. ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้ากลุ่ม และสื่อสารความเข้าใจอยู่เสมอ เพื่อจะได้ไม่ปฏิบัติผิดพลาด

สมาชิกกลุ่มสร้างคุณภาพนี้หน้าที่สำคัญดังต่อไปนี้ (ประวิทย์ จงวิศาล และวิจิตรา จงวิศาล. 2527 : 26)

1. ร่วมกันทำกิจกรรมของกลุ่มอย่างสมัครใจ
 2. ให้ความร่วมมือแก่หัวหน้ากลุ่ม
 3. รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่มไปปฏิบัติให้สำเร็จอย่างดี
 4. เคารพและปฏิบัติตามกฎหรือระเบียบวินัยของกลุ่มอย่างเคร่งครัด
 5. สิ่งใดที่ขัดความรู้สึกรหรือความต้องการหรือความคิดของตน แต่ถ้าสมาชิกส่วนใหญ่เห็นชอบ ต้องยินดีปฏิบัติตามมติของกลุ่ม
 6. ไม่พยายามเอาใจเอาเปรียบผู้อื่น
 7. ต้องรับผิดชอบและตรงต่อเวลาในการประชุมกลุ่ม
- ที่ปรึกษากลุ่ม ควรเป็นหัวหน้าหน่วยงาน ซึ่งมีหน้าที่ดังนี้ (ประวิทย์ จงวิศาล และวิจิตรา จงวิศาล. 2527 : 26)

1. ให้คำปรึกษาและแนะนำกลุ่มในการแก้ปัญหาต่าง ๆ
2. ให้กำลังใจกลุ่มในการปฏิบัติงาน
3. สนับสนุนและช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม ถ้ากลุ่มต้องการความช่วยเหลือสรุปได้ว่า กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพจะบรรลุเป้าหมายได้นั้น ต้องอาศัยความร่วมมือของสมาชิกกลุ่มทุกคน ซึ่งมีบทบาทสำคัญโดยเท่าเทียมกัน

ขั้นตอนในการดำเนินงานของกลุ่มสร้างคุณภาพ

อุทัย บุญประเสริฐ (2527 : 15) อธิบายขั้นตอนในการดำเนินงานของกลุ่มสร้างคุณภาพว่า จะดำเนินงานในรูปของวงจร PDCA ซึ่งมีความหมายดังนี้

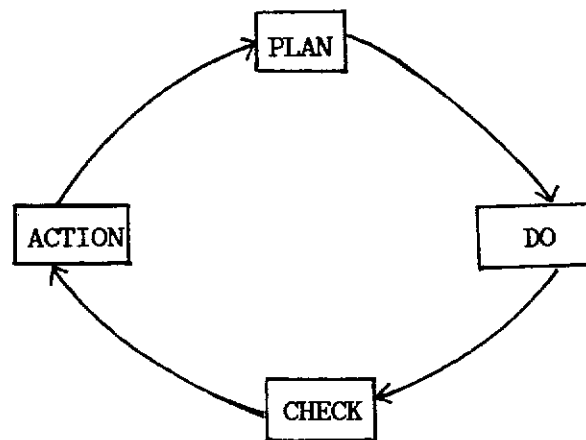
P ย่อมาจาก Plan แปลว่า การวางแผน

D ย่อมาจาก Do แปลว่า ปฏิบัติการ

C ย่อมาจาก Check แปลว่า ตรวจสอบผลการปฏิบัติ

A ย่อมาจาก Action แปลว่า แก้ไขปรับปรุงให้บรรลุเป้าหมาย

ทั้ง 4 ขั้นตอนเรียงกันเป็นวัฏจักร เรียกว่า วงจรเดมมิง (Deming's Cycle) โดย ดร.เอ็ดเวิร์ด เดมมิง ผู้เชี่ยวชาญเรื่องการควบคุมคุณภาพ และเป็นผู้มีบทบาทในการเผยแพร่วิชาการควบคุมคุณภาพให้กับประเทศญี่ปุ่นในสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้จัดขั้นตอนในการแก้ปัญหาของกลุ่มควบคุมคุณภาพ ซึ่งมีลักษณะดังภาพ

ภาพประกอบ 2 แสดงขั้นตอนการดำเนินงานของกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ

เมื่อจัดตั้งกลุ่มและกำหนดงานในความรับผิดชอบได้แน่ชัดแล้วว่า เป็นกลุ่มสร้างคุณภาพในด้านใด เช่น การปรับปรุงสภาพการทำงาน การลดค่าใช้จ่าย การประหยัด การลดความผิดพลาดความบกพร่องในการปฏิบัติงาน เป็นต้น ก็ทำงานนั้นเข้าสู่วงจร ซึ่งแต่ละขั้นจะมีความหมายและลักษณะของกิจกรรมที่ใช้เรียงตามลำดับดังนี้คือ

ขั้นตอนที่ 1 P = Plan หมายถึง การวางแผนแก้ปัญหา ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมย่อย ๆ ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์ปัญหา ใช้วิธีการประชุมกลุ่ม และระดมพลังสมองคิดหาสิ่งที่ควรปรับปรุงในงานที่กลุ่มมีหน้าที่รับผิดชอบ โดยวิธี

1.1.1 การคิดหาองค์ประกอบใหญ่ของปัญหา โดยการระดมพลังสมอง

1.1.2 การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาก่อนการแก้ไข โดยใช้ตาราง

ตรวจสอบหรือตารางเก็บข้อมูล

1.1.3 การเลือกปัญหาที่สำคัญมาแก้ไขก่อนหลัง โดยการจัดลำดับ

ความสำคัญของปัญหา และการใช้แผนภูมิพาเรโต

1.2 การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เมื่อเลือกปัญหาได้แล้ว สมาชิกของกลุ่มจะต้องช่วยกันวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา โดยการระดมพลังสมองและดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1.2.1 ทาสาเหตุของปัญหาโดยใช้แผนภูมิแก๊งปลา

1.2.2 ประเมินทางเลือกสาเหตุที่สำคัญมาแก้ไขก่อน โดยใช้ตาราง
ประเมินทางเลือกสาเหตุของปัญหา

1.3 การกำหนดเป้าหมายในการแก้ปัญหา เมื่อกลุ่มเลือกจะแก้ปัญหา
ที่สาเหตุใดได้แล้ว สมาชิกกลุ่มจะประชุมกันเพื่อกำหนดเป้าหมายของการแก้ปัญหา
เป็นตัวเลขร่วมกัน

1.4 การหาวิธีการแก้ปัญหา กลุ่มจะต้องระดมพลังสมองโดยใช้ความคิด
สร้างสรรค์ คิดหาทางแก้สาเหตุของปัญหาที่สำคัญตามขั้นตอนดังนี้

1.4.1 ระดมพลังสมองใช้ความคิดสร้างสรรค์ หาวิธีแก้สาเหตุของ
ปัญหาที่สำคัญแต่ละสาเหตุ สาเหตุหลายวิธี โดยใช้ตารางแก้ไขปัญา

1.4.2 ประเมินทางเลือกวิธีแก้ปัญหาแต่ละสาเหตุ ที่สามารถทำได้ง่าย
และมีประสิทธิภาพ โดยใช้ตารางประเมินทางเลือกวิธีแก้ปัญหา

1.5 การวางแผนแก้ปัญหา มีการทำตารางแผนปฏิบัติงาน โดยกำหนด
รายละเอียดในเรื่องต่อไปนี้

1.5.1 วิธีการแก้ปัญหา

1.5.2 ระยะเวลาของการแก้ปัญหา

1.5.3 ขั้นตอนการปฏิบัติ

1.5.4 ผู้รับผิดชอบในแต่ละขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 2 D = Do หมายถึง การลงมือแก้ปัญหาตามแผนที่ได้วางไว้
ในตารางปฏิบัติงาน

ขั้นตอนที่ 3 C = Check หมายถึง การตรวจสอบและประเมินผลในแต่ละขั้นตอน
และเมื่อเสร็จสิ้นทุกขั้นตอนแล้ว จะต้องเก็บข้อมูลหลังการแก้ไขปัญา แล้วนำไปเปรียบเทียบกับข้อมูลก่อนการแก้ปัญหา เพื่อดูว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่

ขั้นตอนที่ 4 A = Action หมายถึง การลงมือแก้ไขปัญา ลงมือปฏิบัติ
และตรวจสอบใหม่ ในกรณีที่ภายหลังตรวจสอบแล้วไม่ได้ผลตามเป้าหมายที่วางไว้ และกรณี
ที่ตรวจสอบแล้วได้ผลตามเป้าหมายจะต้องมีการสรุปรายงานผล และตั้งเป็นมาตรฐาน
การทำงานต่อไป

สรุปได้ว่า กระบวนการแก้ปัญหาของกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ มีดังนี้

- P ได้แก่
 - ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์หรือการตั้งปัญหา
 - ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา
 - ขั้นที่ 3 การคิดหาวิธีแก้ปัญหา
 - ขั้นที่ 4 การวางแผนการแก้ปัญหา
- D ได้แก่
 - ขั้นที่ 5 การดำเนินการแก้ปัญหา
- C ได้แก่
 - ขั้นที่ 6 การประเมินการแก้ปัญหา
- A ได้แก่
 - ขั้นที่ 7 การแก้ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการแก้ปัญหา
 - ขั้นที่ 8 การนำผลไปปฏิบัติงาน

กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพตามหลักการของเดิมมีอยู่ว่า ถ้าทำตามวงจร PDCA ครั้งแรกแล้วไม่ประสบผลสำเร็จ ก็ให้เริ่มทำตามวงจร PDCA ใหม่ และถ้างานไม่สำเร็จอีก ก็ให้เริ่มวงจร PDCA ใหม่อีก เป็นเช่นนี้เรื่อย ๆ จนกว่าจะบรรลุตามเป้าหมาย

เทคนิคที่ใช้ในกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ

ชัยพร วิชชาวุธ (2526 : 75) กล่าวว่า วิธีแก้ปัญหของกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ต้องใช้ข้อมูล ใช้ความคิดวิเคราะห์ และความคิดสร้างสรรค์ต้องใช้วิจารณ์ภายในการประเมินทางเลือก และที่สำคัญที่สุดคือการทำงานร่วมกัน เป็นทีมอย่างต่อเนื่อง

เพื่อให้กลุ่มสร้างคุณภาพสามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีความจำเป็นที่สมาชิกของกลุ่มสร้างคุณภาพจะต้องเรียนรู้เทคนิคต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับดำเนินกิจกรรมแก้ปัญหา เทคนิคดังกล่าวมีดังนี้ (พรธรรมาย ทรัพย์ะประภา. 2529 : 26)

1. เทคนิคทางสถิติ ประกอบด้วยวิธีการพรรณนาและสันนิษฐานจากข้อมูล
วิธีการพื้นฐานที่ใช้กันอย่างแพร่หลายคือ

1.1 การจัดแบ่งประเภทข้อมูล (Stratification) เช่น แบ่งประเภทของข่าวว่ามีกี่แบบ แบ่งประเภทปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนว่ามีกี่ประเภท

1.2 การแจกแจงนับความถี่ ใช้ตารางบันทึกความถี่ของข้อมูลประเภทต่าง ๆ เช่น จำนวนนักเรียนขาดเรียนต่อวัน ในวงการกลุ่มสร้างคุณภาพเรียกว่า Check sheet

1.3 กราฟ เป็นการนำเสนอข้อมูลที่มีความเป็นรูปธรรม เข้าใจและเปรียบเทียบได้ง่าย กราฟที่มีประโยชน์มากคือ กราฟแท่ง (Histogram) กราฟเส้น กราฟวงกลม และกราฟรูปภาพ

1.4 แผนภูมิ แผนภูมิที่มีประโยชน์สำหรับการแก้ปัญหาาคือ แผนภูมิพาเรโต (Pareto diagram) แผนภูมิควบคุม (Control chart) และแผนภูมิการกระจาย (Scatter diagram)

1.5 ค่าสถิติอื่น ๆ เช่น มัชฌิมเลขคณิต ฐานนิยม มัธยฐาน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์ความถดถอย ฯลฯ ตลอดจนการใช้เทคนิคการทดสอบค่า Z , ค่า t , ค่า F หากจำเป็น

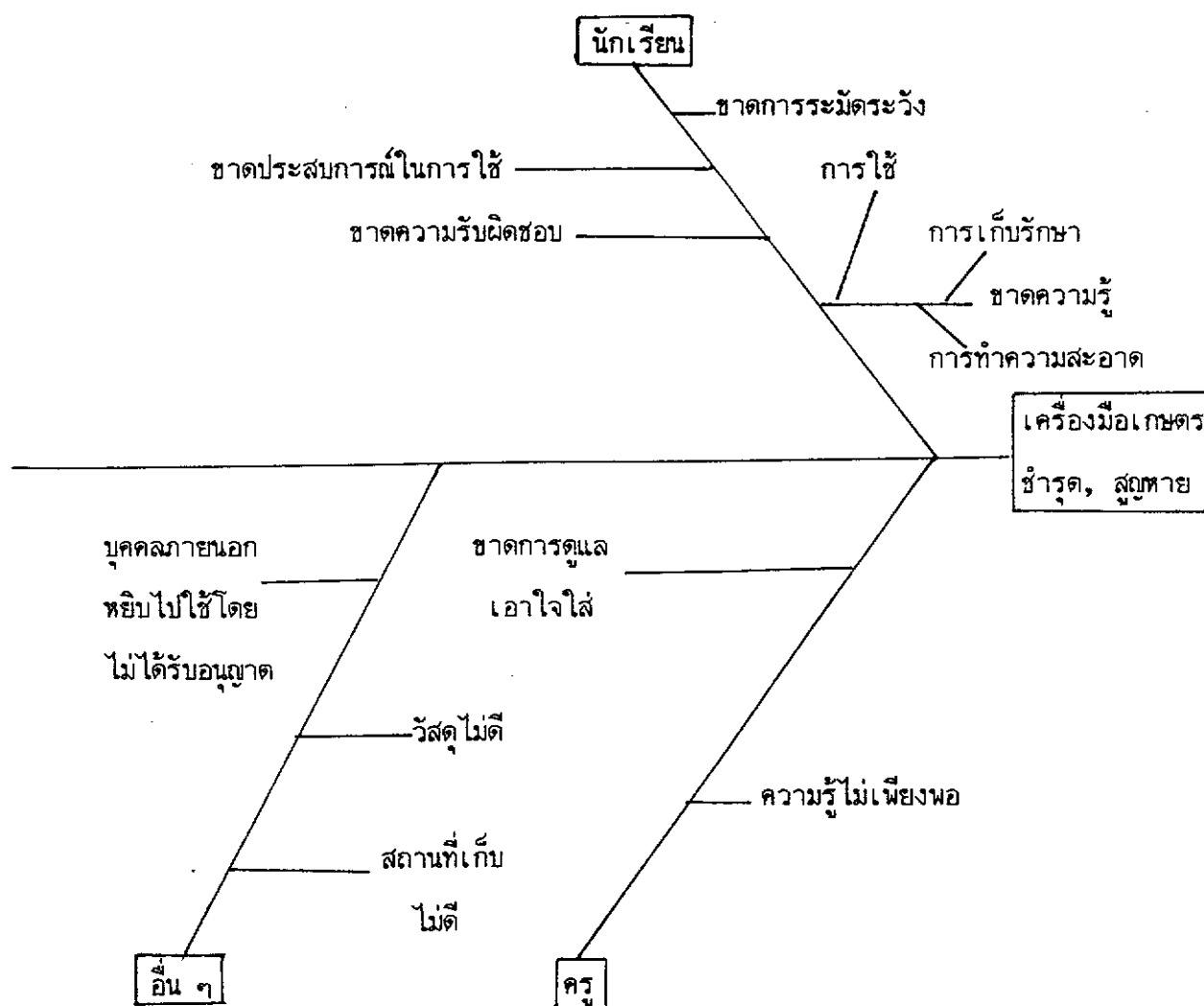
2. เทคนิคการระดมพลังสมอง (Brainstorming) พรณราย

ทรัพย์สินประภา (2529 : 26) อธิบายว่า ในกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพการปฏิบัติงานตามขั้นตอนสำคัญ ๆ 3 ขั้นตอน ตั้งแต่การกำหนดปัญหา การวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา และการหาวิธีการแก้ปัญหานั้น ทุก ๆ ขั้นตอนต้องอาศัยการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การแสดงความคิดเห็นภายในกลุ่มดังกล่าวนี้เรียกว่า "ระดมพลังสมอง" (Brainstorming) ซึ่งเป็นเทคนิคที่ ออสเบอรน์ (Osborn, 1957) เป็นผู้คิดสร้างขึ้นมาให้เป็นเทคนิคที่ใช้ในการประชุมกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ และเป็นเทคนิคที่กลุ่มสร้างคุณภาพนำมาใช้อย่างได้ผล

การระดมพลังสมอง หมายถึง การรวบรวมและการจัดบันทึกรายการที่เป็นความคิดเห็นต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว โดยไม่มีการตีความและไม่มีการประเมินคุณภาพของความคิดเห็นที่แสดงออกมานั้น ๆ ว่าดีหรือไม่ดีแต่ประการใด ปัญหาต่าง ๆ ที่เคยแก้ไม่ตกหลาย ๆ ปัญหาที่เดียวที่สามารถแก้ไขให้ลุล่วงไปได้อย่างสร้างสรรค์ ด้วยการใช่วิธีการระดมพลังสมองดังกล่าว

ในการระดมพลังสมองจะพยายามให้ได้ความคิดเห็นมาก ๆ โดยการเน้นที่ปริมาณ มิใช่เน้นคุณภาพคือ ให้สมาชิกทุกคนเป็นผู้แสดงความคิดเห็นอะไรก็ได้ ความคิดเห็นจะมีคุณค่าหรือไม่มีคุณค่าก็ตาม ก็ยังไม่พิจารณาในตอนนั้น อาจจะคิดออกมาในตอนท้าย ๆ ของกระบวนการระดมพลังสมองก็ได้

3. เทคนิคแผนภูมิแก๊งปลา (Cause - Effect or Fish - Bone Diagram)
การระดมพลังสมองเพื่อค้นหาสาเหตุของปัญหา อาจทำได้หลายวิธี วิธีหนึ่งคือ การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระก่อน แล้วค่อยนำมาจัดระเบียบภายหลัง อีกวิธีหนึ่งคือ การกำหนดแนวทางกว้าง ๆ ให้ระดมเจาะลึกลงไปเรื่อย ๆ หากนำตัวปัญหาเขียนเป็นหัวปลา สาเหตุของปัญหาจะเป็นก้างปลา จากก้างปลาใหญ่สุดแตกแขนงเป็นก้างปลาย่อย ๆ ลงไปเรื่อย ๆ ก้างใหญ่คือสาเหตุใหญ่ ก้างย่อยคือสาเหตุย่อยภายในสาเหตุใหญ่ ดังแสดงในภาพประกอบ

ภาพประกอบ 3 แสดงแผนภูมิแก๊งปลาแสดงการหาสาเหตุของปัญหา

4. เทคนิคความคิดสร้างสรรค์ ในการระดมพลังสมองเพื่อค้นหาวิธีแก้ปัญหา จำเป็นต้องอาศัยเทคนิคการคิดสร้างสรรค์ เช่น การคิดในเชิงสมมุติ การคิดในเชิงอุปมา การแจกแจงและการไขว้ลักษณะของสิ่งต่าง ๆ การพักสมองและการปล่อยใจไปตามอารมณ์ เป็นต้น เทคนิคเหล่านี้ช่วยให้สามารถค้นพบวิธีแก้ปัญหาที่แยบยล มีประสิทธิภาพและได้ผลดี

5. เทคนิคการทำงานเป็นทีมเพื่อแก้ปัญหา พรรณราย ทรัพย์สินประภา (2529 : 32) กล่าวว่า กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ เป็นวิธีการที่คนทำงานอยู่ในหน่วยงานเดียวกันมารวมกันเพื่อศึกษาและแก้ปัญหาเกี่ยวกับการทำงาน สิ่งสำคัญคือ ต้องมารวมกันด้วยความเต็มใจ และมีความเชื่อพื้นฐานว่า การได้ช่วยกันคิด ช่วยกันออกความเห็น และช่วยกันลงมือทำ ย่อมนำไปสู่การแก้ปัญหาที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน ช่วยสร้างสรรค์ ความสามัคคี ความรักใคร่กลมเกลียวกัน และความเข้าใจดีในระหว่างกันและกันให้เกิดขึ้นได้ การทำงานร่วมกันเป็นทีมจะบรรลุผลสำเร็จได้ จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ คือ (พรรณราย ทรัพย์สินประภา. 2529 : 32)

1. ความไว้วางใจ ยอมรับความสามารถและคุณค่าของสมาชิกในกลุ่มว่าสามารถทำงานตามที่ตกลงใจร่วมกันได้
 2. การกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจน ผู้ได้รับหน้าที่อะไร ทำด้วยวิธีใด อย่างไร เพราะเหตุใดจึงทำเช่นนั้น และจะเสร็จเมื่อไร
 3. การชี้แนะแนวทางปฏิบัติ เป็นการให้แนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ
 4. การสื่อความหมาย ในการทำงานร่วมกันนั้น กลุ่มจำเป็นต้องตรวจสอบว่า สมาชิกแต่ละคนมีความเข้าใจตรงกันหรือไม่ แต่ละคนรับฟังซึ่งกันและกัน มีความเปิดเผยจริงใจในการสื่อความหมายเพียงใด
 5. การเสียสละ เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่ม เช่น การหาเวลาประชุมร่วมกัน
 6. การให้ผลตอบแทนเป็นกลุ่มมิใช่ให้เป็นรายบุคคล อาจเป็นคำยกย่องชมเชย
 7. สร้างค่านิยมให้ทำงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดความพึงพอใจเป็นกลุ่ม
- โดยการกระจายงาน กระจายความรับผิดชอบ ให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของสมาชิกภายในกลุ่ม เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในทางสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่หน่วยงานและสมาชิกของกลุ่ม

6. เทคนิคการตัดสินใจเป็นทีมเพื่อประเมินทางเลือก พรรณราย ทรัพย์ะประภา (2529 : 33) อธิบายว่า จากเทคนิคการระดมพลังสมองทำให้เกิดความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และขยายออกไปมากมาย จึงจำเป็นต้องใช้เทคนิคที่จะนำมาใช้ในการประเมินทางเลือก ที่กลุ่มเห็นชอบและตกลงกันคือ

6.1 การประเมินค่าความสำคัญ ความจำเป็น ความเร่งด่วน ของการแก้ปัญหาซึ่งมีประโยชน์ในการแสวงหาข้อตกลงร่วมกัน เป็นวิธีการที่ใช้ได้ ในการประเมินพฤติกรรมตามการรับรู้ของบุคคลแต่ละคน ซึ่งตารางดังกล่าวมีลักษณะดังนี้

ปัญหา	คนที่										รวม	เฉลี่ย	อันดับ	
	สาเหตุ	1	2	3	4	5	6	7	8	9			10	แรก
1.														
2.														
3.														
4.														
5.														
6.														
7.														
8.														
9.														
10.														
รวมคะแนน	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100			

ภาพประกอบ 4 แสดงการประเมินค่าความสำคัญ ความจำเป็น ความเร่งด่วนของการ
แก้ปัญหา

จากตารางในภาพประกอบ 4 เมื่อระดมพลังสมองได้ "ปัญหา" ต่าง ๆ มาแล้ว สมาชิกแต่ละคนประเมินว่าปัญหาใดควรจะเป็นปัญหาที่มีความสำคัญ มีความจำเป็นและเร่งด่วน ที่จะต้องนำมาดำเนินการก่อนในทันที ซึ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

1. สมาชิกให้คะแนนแต่ละเรื่องตามความคิดของตนเองว่าเรื่องใดสำคัญมากน้อย อย่างไร แต่เมื่อรวมคะแนนแล้วต้องเป็น 100 เสมอ

2. นำคะแนนมาบันทึกลงตาราง โดยให้สมาชิกขานคะแนนของตน เลขานุการกลุ่ม ทักหน้าที่จะจดคะแนน พร้อมทั้งทบทวนความถูกต้องจนครบทุกคน

3. รวมคะแนนทั้งหมดหาค่าเฉลี่ย

4. ปัญหาข้อใดมีคะแนนสูงสุดถือว่าเป็นปัญหาที่มีความสำคัญ ซึ่งกลุ่มจะดำเนินการ วิเคราะห์หาสาเหตุและหาทางแก้ไขปัญหาคือ

4.1 เป็นปัญหาที่ไม่ขัดต่อนโยบายของหน่วยงานหรือองค์การ

4.2 เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับคนในกลุ่มนั้น และทุกคนเข้าใจ

4.3 เป็นปัญหาแท้จริง ยืนยันได้โดยข้อมูล และแก้ไขในช่วงระยะเวลา

ไม่ยาวนาน

4.4 เป็นปัญหาที่อาจดำเนินการแก้ไขได้โดยกลุ่มนั้น

4.5 ถ้าพิจารณาแล้วไม่เป็นไปตามเกณฑ์ข้อใดข้อหนึ่ง ให้พิจารณาปัญหา

ลำดับ 2 , 3 , 4 ต่อไป

6.2 การประเมินทางเลือกในการแก้ปัญหา โดยใช้ตารางประเมินเข้ามา เกี่ยวข้อง มีเกณฑ์สำคัญ 6 ประการ ดังนี้

1. นโยบาย การเลือกที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหานั้น ขัดต่อนโยบาย ของประเทศชาติ องค์การ (กระทรวง ทบวง กรม บริษัท) หรือ สถานศึกษาหรือไม่ ถ้าขัดกับนโยบายดังกล่าวแล้ว ทางเลือกนั้นใช้ไม่ได้

2. ประสิทธิภาพ ถ้าใช้ทางเลือกนั้นแล้ว จะได้ผลหรือไม่

3. ประสิทธิภาพ ทางเลือกนั้นจะมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับใด

4. ค่าใช้จ่าย มากน้อยเพียงใด

5. ความร่วมมือ วิธีการแก้ปัญหานั้นสมาชิกในกลุ่มจะให้ความร่วมมือหรือไม่

6. ความขัดแย้ง ถ้าแก้ปัญหาโดยวิธีนั้นแล้วจะก่อให้เกิดความแตกแยกหรือไม่

ขั้นตอนในการประเมินมีดังนี้

1. ให้สมาชิกทุกคนนำตารางดังกล่าวมาพิจารณาให้คะแนนตามที่แต่ละคนจะมีความเห็นแล้วหาคะแนนรวมสูงสุด
2. นำคะแนนของแต่ละคนมารวมกัน เพื่อหาคะแนนเฉลี่ยสูงสุด หรือจำนวนด้านที่ติดลบน้อยที่สุด
3. ถ้าวิธีใดมีคะแนนรวมสูงสุดหรือติดลบน้อยที่สุด ก็แสดงว่าวิธีนั้นใช้ได้ จะเห็นได้ว่า จากเทคนิคดังกล่าว สมาชิกทุกคนจะมีความภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของกลุ่มตนเอง และได้สนองคุณค่าของความเป็นมนุษย์ของสมาชิกทุก ๆ คนด้วย

สรุปขั้นตอนการทากิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพและการใช้เครื่องมือต่าง ๆ

1. ค้นหาปัญหา และจำแนกข้อมูล
2. กำหนดเป็นหัวข้อเรื่อง โดยใช้แผนภูมิ
3. กำหนดเป้าหมาย
 - 3.1 ต้องระบุเป็นจำนวนวัดได้
 - 3.2 ต้องกำหนดระยะเวลาได้
4. สรุปรวสภาพปัจจุบันของปัญหา ระดมพลังสมองหาสาเหตุของปัญหา ใช้แผนภูมิแก๊งปลา และ Check Sheet
5. การแก้ไข (ทำงานตามขั้นตอน P.D.C.)
ทำได้ตามเป้าหมาย ตั้งมาตรฐาน (เพื่อทำ Q.C. เรื่องต่อไป)
6. ตั้งมาตรฐาน
 - 6.1 เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาเดิมซ้ำอีก
 - 6.2 เป็นแนวทางให้ผู้นำนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การ
 - 6.3 เสนอให้องค์การกำหนดเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติ

7. สรุปผลการทำงาน

7.1 ใช้เปรียบเทียบข้อมูลผลงานก่อนทำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ และหลังทำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ

7.2 ใช้ Pareto diagram หรือ Graph เปรียบเทียบก็ได้

8. วางแผนทำกิจกรรมต่อไป

8.1 กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพจะต้องทำต่อเนื่องตลอดไป

8.2 หัวเรื่องหรือปัญหาที่ควรจะทำต่อไป ควรเป็นปัญหารองที่ยังไม่ได้แก้ไขในการทำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพในครั้งแรก

8.3 ถ้าปัญหารองมีอุปสรรค ไม่สามารถทำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพได้ ให้กลุ่มเลือกหัวเรื่องหรือปัญหาใหม่

การนำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

นิพนธ์ ไทยพานิช (2529 : 45 - 47) ได้ให้แนวคิดในการทำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพว่า สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนได้ 2 แบบ

1. ประยุกต์ใช้กับหลักสูตรการเรียนการสอนในรายวิชาโดยตรง ซึ่งครูจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจ ในเรื่องจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มุ่งหวังให้นักเรียนได้ฝึกฝนพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม ถ้าหลักสูตรระบุความมุ่งหวังนี้เอาไว้ในบทเรียนและเนื้อหา นั้น ๆ ครูสามารถนำเทคนิคกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพมาประยุกต์ใช้เป็นเทคนิคในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

2. ประยุกต์ใช้กับกิจกรรมนอกหลักสูตร โดยครูหรือบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนสามารถสอดแทรกกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพในกิจกรรมนอกหลักสูตร โดยสอดแทรกทั้งความรู้และนำไปปฏิบัติจริง ซึ่งอาจจัดขึ้นในลักษณะชมรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนอกหลักสูตรซึ่งจัดขึ้นโดยนักเรียนสมัครใจที่จะเข้าเรียนและดำเนินการเอง โดยครูเห็นชอบและสนับสนุนกิจกรรมนักเรียนเน้นที่ตัวนักเรียนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมและดำเนินการจัดการด้วยตนเอง เป็นกลุ่มโดยมีอาจารย์เป็นที่ปรึกษา ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวนี้ค่อนข้างจะมีลักษณะสอดคล้องกับหลักการกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ ถ้าสามารถนำหลักการของกิจกรรมกลุ่มสร้าง

คุณภาพให้นักเรียนนำไปปฏิบัติในการทำงานร่วมกันก็จะก่อประโยชน์มากยิ่งขึ้น นักเรียนและอาจารย์ที่ปรึกษาสามารถนำเทคนิคกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพไปประยุกต์ในการจัดดำเนินการงาน กิจกรรมนอกหลักสูตร ได้ดังนี้

- 2.1 กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมโครงการสอนในชั้นเรียน ได้แก่ ชุมมุนทางวิชาการต่าง ๆ เช่น ชุมมุนทางวิทยาศาสตร์ ชุมมุนสังคมศึกษา ฯลฯ
- 2.2 กิจกรรมที่พัฒนาทางด้านจิตใจ ศีลธรรม และน้ำใจ ได้แก่ อนุชาชาดลูกเสือ ชุมมุนพุทธศาสตร์ ฯลฯ
- 2.3 กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาความสนใจเฉพาะและความสามารถพิเศษ ได้แก่ ชุมมุนละคร หนังสือพิมพ์โรงเรียน ชุมมุนไต่หวาที่ ชุมมุนดนตรี ฯลฯ
- 2.4 กิจกรรมทางสังคมและสันทนากการ กิจกรรมประเภทนี้ พัฒนาการอยู่ร่วมกัน การเข้าสังคม และการพักผ่อนหย่อนใจ
- 2.5 กิจกรรมด้านการกีฬา สร้างความสามัคคีมีน้ำใจ เสียสละ รู้จักกักยได้แก่ ชุมมุนทางด้านกีฬาต่าง ๆ
- 2.6 กิจกรรมที่เป็นบริการภายในโรงเรียน กิจกรรมประเภทนี้มุ่งฝึกปกครองตนเอง ปกครองโดยกลุ่มและบริการส่วนร่วม ได้แก่ สภานักเรียน คณะกรรมการนักเรียน กลุ่มช่วยเหลือด้านสวัสดิการ และการจรวจร กลุ่มพัฒนาบริเวณโรงเรียน กลุ่มบริหารและรักษาความสะอาดอาคารเรียน โรงอาหาร ฯลฯ

จากแนวคิดดังกล่าวจะเห็นได้ว่า สามารถนำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี และในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะนำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพมาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอนในกิจกรรมนอกหลักสูตรคือ เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นพัฒนาการทางด้านจิตใจ สังคม และสันทนากการ ได้แก่ ความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่การงาน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ

นิพนธ์ ไทยพานิช (2526 : 10) ได้กล่าวถึงคุณค่าของการทำงานด้วยกลุ่มสร้างคุณภาพดังนี้

1. เพื่อความร่วมมือร่วมใจกันเองในการแก้ปัญหา หรือพัฒนาส่งเสริมคุณภาพการปฏิบัติงานและผลงาน

2. เพื่อส่งเสริมสังคมสัมพันธ์ ทำให้บุคลากรสำนึกในความเป็นหมู่คณะ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปรีกษาหารือกันอย่างอิสระในการปรับปรุงการทำงานประจำวัน ด้วยวิธีการง่าย ๆ ไม่ขัดกับนโยบายขององค์กร เป็นการเสริมสร้างความสามัคคี และใช้ความสามัคคีให้เกิดประโยชน์ต่อบุคคลและองค์การ

3. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงาน โดยอาศัยการสร้างบรรยากาศการทำงานในหมู่คณะเพื่อนร่วมงาน ซึ่งช่วยกันทำอย่างจริงจัง มีความเข้าใจอันดีต่อกันในการช่วยกันตรวจสอบคุณภาพในการทำงาน และคิดหาวิธีการแก้ไขปรับปรุงร่วมกัน

4. เพื่อเป็นส่วนของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ขององค์การ ในด้านการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีม ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำและผู้ตาม ตลอดจนความสามารถในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ

5. เป็นการบำรุงขวัญและกำลังใจของสมาชิกในองค์การ ที่มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา และตัดสินใจในกิจการและภารกิจขององค์การ

6. ก่อให้เกิดระบบการควบคุมคุณภาพในการทำงานของตนเอง โดยความสมัครใจทั้งองค์การ

ชัยพร วิชชาวุธ (2526 : 8) กล่าวถึงประโยชน์ของกลุ่มควบคุมคุณภาพไว้ดังนี้ กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ นอกจากจะมีประโยชน์ในด้านประสิทธิภาพและผลผลิต แล้วยังสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของงานให้กับผู้ปฏิบัติงาน ความรู้สึกมีส่วนร่วมนี้ ทำให้เกิดความผูกพันในงานและมีความตั้งใจทำงานมากขึ้น กิจกรรมกลุ่มของกลุ่มสร้างคุณภาพเป็นประโยชน์ต่อการสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ปฏิบัติงานด้วยกัน และเป็นการพัฒนาความสามารถของสมาชิกทุกคนในกลุ่มในเชิงคิดเป็น-ทำเป็น-แก้ปัญหาเป็นอีกด้วย

เจริญ วัชรรังษี (2526 : 11) กล่าวถึงประโยชน์ของการทำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพว่า มีประโยชน์ต่อผู้ทำกิจกรรม ต่อหน่วยงาน ต่อประเทศชาติโดยรวม ซึ่งมีผลดีทั้งด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและที่สำคัญคือ มีผลดีทางด้านพัฒนาระบบการบริหารและพัฒนาทรัพยากรคนซึ่งมีรายละเอียดดังนี้คือ

1. ช่วยสร้างระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพที่ทุกคนมีส่วนร่วม นักบริหารและนักพัฒนาทุกระดับจะมีความสามารถเพิ่มขึ้น การทำงานต่าง ๆ จะนำไปสู่คุณภาพและประสิทธิภาพที่ดีกว่าเดิม

2. ปลุกฝังวิธีการทำงานเป็นทีมที่ดีกว่าการทำงานแบบเอกเทศ ซึ่งเป็นการปลุกฝังความสามัคคีเรื่องความจำเป็น และความสำคัญของการทำงานร่วมกัน การรักษาคุณภาพ และระเบียบวินัยในการทำงานร่วมกัน

3. เป็นพื้นฐานของการสร้างความสามัคคี และสร้างระเบียบวินัยของคนทั่วไป

4. เป็นการฝึกคนให้รู้จักการวิเคราะห์ และแก้ปัญหาจากข้อมูลความจริง โดยการใช้เทคนิคคู่มือการทำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ ประโยชน์ของการทำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ จากที่กล่าวมานั้นพอสรุปได้ว่า

1. เป็นประโยชน์ต่อบุคคลที่ได้มีโอกาสทำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพมากที่สุด เพราะการได้ร่วมทำกิจกรรมทำให้ได้พัฒนาตนเองทั้งในด้านความรู้ ความสามารถในการคิด-ทำ-และการแก้ปัญหา ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบ มีความภาคภูมิใจในตนเอง และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

2. เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน องค์การที่ผู้ทำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพสังกัดอยู่ กล่าวคือ ทำให้หน่วยงานหรือองค์การมีความเจริญก้าวหน้าและมีคุณภาพ

3. เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและส่วนรวม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ

งานวิจัยในต่างประเทศ

คริสเตียน (Christian. 1973 : 2707 - A) ศึกษาเป็นรายกรณีเกี่ยวกับการนำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพไปใช้ในสถาบันสำหรับเด็กที่เรียนช้า กลุ่มตัวอย่างคือจิตแพทย์ในสถาบันจำนวน 9 คน ที่สมัครเข้าร่วมโปรแกรมกลุ่มสร้างคุณภาพ โดยใช้ระยะเวลาในการทดลอง 4 เดือน พบว่า กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพช่วยพัฒนาความภูมิใจในตนเอง ปรับปรุงคุณภาพการดูแลคนไข้ของจิตแพทย์ และเพิ่มการมีส่วนร่วมตัดสินใจในการทำงานมากขึ้น

ซาห์รา (Zahra. 1982 : 2030 - A) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพกับความพึงพอใจในงานที่ทำ ลักษณะของงาน คุณภาพชีวิตการทำงาน และความผูกพันของพนักงานต่อบริษัท เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างคือพนักงานจำนวน 436 คน และหัวหน้างานจำนวน 48 คน ผลการ

วิจัยพบว่า การทำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานที่ทำ (Job Satisfaction) แต่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และมีความสัมพันธ์กับความผูกพันของพนักงานที่มีต่อบริษัทที่ระดับ .01 นอกจากนี้ยังสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตการทำงาน (Quality of Working Life) ตามการรับรู้ของพนักงานด้วย

เบนสโกเตอร์ (Benscoter. 1983 : 368 - A) นักกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพมาประยุกต์ใช้ในโรงเรียนในรัฐเนวาดา โดยเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลอง 8 โรงเรียน และกลุ่มควบคุม 7 โรงเรียน จากการวัดตัวแปรตามโดยใช้แบบสำรวจองค์การ (Modified Survey of Organization) และแบบประเมินผลผลิต (Productivity Assessment Scale) พบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ผลผลิตจากกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ 27 กลุ่ม มีค่าเฉลี่ย 4.25 จากคะแนนเต็ม 5 จึงสรุปได้ว่า การทำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพสามารถนำมาใช้ในระบบการศึกษาได้อย่างบังเกิดผลดี

เอมส์ (Ames. 1984 : 1581 - A) เปรียบเทียบผลของการนำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพมาใช้กับครูและคนงานในโรงเรียน 2 แห่ง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าการปรับปรุงด้านสิ่งแวดล้อม 10 องค์ประกอบในโรงเรียนกลุ่มทดลอง ซึ่งแตกต่างจากโรงเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้สัมภาษณ์อย่างเป็นระบบ (Structured Interview) เพิ่มเติมเพื่อยืนยันข้อค้นพบนี้ด้วย จึงสรุปได้ว่าในโรงเรียนที่ครูใหญ่หรือผู้บริหารให้ความสนใจในตัวบุคคล งาน และแก้ปัญหาโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ จะช่วยให้มีการปรับปรุงคุณภาพชีวิตการทำงานในโรงเรียนมากกว่าในโรงเรียนที่ครูใหญ่หรือผู้บริหารไม่ได้ให้ความสนใจตัวแปรดังกล่าว

ซอร์ค (มงคล จันทรภิบาล. 2531 : 52 ; อ้างอิงมาจาก Sork. 1984 : 576 - A) เปรียบเทียบทัศนคติต่อบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในการทำงานของครูใหญ่ในโรงเรียน 4 แห่ง ที่ทำและไม่ได้ทำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ สรุปผลการวิจัยได้ว่า (1) ทัศนคติต่อบรรยากาศการทำงานและครูที่ร่วมทำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับครูที่ไม่ได้ทำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ (2) การแก้ปัญหาโดยใช้ขั้นตอนและเทคนิคของกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพมีประสิทธิภาพในระบบการศึกษา (3) ครูที่ร่วมทำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพมีสัมพันธภาพระหว่างกันดีขึ้น

งานวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพในต่างประเทศ แสดงให้เห็นถึง ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ กล่าวคือ เมื่อนักกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพไปใช้ในองค์การ บริษัท โรงงานอุตสาหกรรม หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของรัฐบาล และเอกชน ตลอดจนนำมาใช้ในการบริหารการศึกษาจะช่วยทำให้มาตรฐานการทำงานสูงขึ้น

งานวิจัยภายในประเทศ

เพ็ญจันทร์ วรรณรัตน์ (2528 : ง - จ) ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการใช้ กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพในการแก้ปัญหาวงจรไฟฟ้า ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้ เนื้อหาเรื่องวงจรไฟฟ้า ตามหลักสูตรของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ เป็นสถานการณ์ ทดสอบ ตัวแปรที่ศึกษาคือ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการแก้ปัญหาวงจรไฟฟ้า พฤติกรรม คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่านักเรียน กลุ่มทดลองคือกลุ่มที่ได้รับการอบรมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการแก้ปัญหามีพฤติกรรมคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และมีพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม ดีกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม ซึ่งไม่ได้รับการอบรมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01

วีระ พังรักษ์ (2528 : บทคัดย่อ) ศึกษาและเปรียบเทียบระดับความคิด สร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น โดยทำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ กับกิจกรรมปกติ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏว่านักเรียนที่ทำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพมีระดับ ความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนชั้นประถมศึกษา กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ทำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ มีระดับความคิดสร้างสรรค์ ต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่ทำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ กับนักเรียนที่ทำกิจกรรมปกติมีระดับความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

เพ็ญศิริ งามจิตร (2528 : 84) ศึกษาเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบความ สามารถทางการแก้ปัญหาและทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ต่อการสอนโดยใช้เทคนิค กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพกับการสอนตามคู่มือการสอนสังคมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาและทัศนคติต่อการสอนโดยใช้เทคนิคกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ

กับการสอนตามคู่มือการสอนสังคมศึกษา หลังจากทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียน โดยใช้เทคนิคกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพกับการสอนตามคู่มือการสอนสังคมศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทัศนคติของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพกับการสอนตามคู่มือการสอนสังคมศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รัฐฤ็ภา อีระธรรมากร (2528: ง - จ) ศึกษาเรื่อง ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพในการแก้ปัญหาระเบียบวินัยในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มทดลองได้รับการฝึกอบรมปฏิบัติการกิจกรรมกลุ่มควบคุมคุณภาพ แล้วนำวิธีการที่ได้รับการฝึกอบรมไปใช้ในการแก้ปัญหามีระเบียบวินัยในชั้นเรียน ส่วนกลุ่มควบคุมให้แก้ปัญหามีระเบียบวินัยกันเอง โดยไม่ได้รับการฝึก ผลการวิจัยพบว่านักเรียนห้องเรียนที่ใช้กิจกรรมกลุ่มควบคุมคุณภาพมีพฤติกรรมผิดระเบียบวินัยในชั้นเรียนลดลงมากกว่านักเรียนห้องเรียนที่ไม่ใช้กิจกรรมกลุ่มควบคุมคุณภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนพัฒนาการของพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนห้องเรียนที่ใช้กิจกรรมกลุ่มควบคุมคุณภาพสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพัฒนาการของพฤติกรรมคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นของนักเรียนที่ใช้กิจกรรมกลุ่มควบคุมคุณภาพสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ลัดดา แซ่ป้ง (2530 : 61) ศึกษาเรื่องผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพต่อพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพในกลุ่มทดลอง และใช้โปรแกรมการสอนปกติในกลุ่มควบคุม ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนของกลุ่มที่ใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ ลดลงจากก่อนทำการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติมีพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนลดลงกว่าเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการสอนที่ใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่ตั้งใจเรียนลดลงมากกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนของกลุ่มทดลองลดลงในระยะทดลอง เมื่อเปรียบเทียบกับระยะเส้นฐานพฤติกรรม และลดลงอีกเล็กน้อยในระยะติดตามผล ส่วนกลุ่มควบคุมความถี่เฉลี่ยของพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนลดลงน้อยกว่ากลุ่มทดลองในระยะเดียวกัน

ศุภลักษณ์ ดอกดวง (2530 : 47 - 48) ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพงานต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมและใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพงานในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพงานอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมให้รู้จักใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพงาน แต่ใช้วิธีการรวมกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งไม่ได้รับการฝึกอบรมใด ๆ และใช้วิธีปกติเรียนภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมและใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพงานในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษกับนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพงาน แต่ใช้วิธีรวมกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ มีสัมฤทธิ์ผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มงคล จันทภิบาล (2531 : 128) ศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการด้านการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพกับการสอนปกติ พบว่า พัฒนาการด้านการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพกับการสอนปกติ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ความสามารถด้านการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพก่อนการทดลองและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความสามารถด้านการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นของนักเรียนที่เรียนโดยใช้การสอนปกติก่อนการทดลองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยดังกล่าว จะเห็นได้ว่าสามารถนำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนในระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทดลองนำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อศึกษาคูว่ากิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพจะช่วยส่งเสริมและพัฒนาความสามารถด้านความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาให้สูงขึ้นกว่าเดิมได้หรือไม่

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ

นักจิตวิทยาหลายคนเห็นพ้องต้องกันว่า ความรับผิดชอบเป็นลักษณะหนึ่งซึ่งแสดงถึงวุฒิภาวะทางด้านอุปนิสัย และเป็นส่วนประกอบสำคัญยิ่งในการดำรงชีวิตในสังคมหนึ่ง เนื่องจากในสังคมแต่ละแห่ง บุคคลแต่ละบุคคลมีบทบาทที่จะกระทำหลายอย่างมากมายด้วยกัน ถ้าทุกคนในสังคมรู้จักรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตนเป็นอย่างดีแล้ว ก็ย่อมทำให้เกิดสันติ และความมั่งคั่งในสังคมนั้น (สมศักดิ์ ชินพันธ์. 2523 : 9)

ความหมายของความรับผิดชอบ ✓

มีผู้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้แตกต่างกันดังนี้

ฟังก์ และแวกแนลส์ (ควงจันทร์ พนุทอง. ม.ป.ป. ; อ้างอิงมาจาก Funk and Wagnalls. 1961 : 2095) กล่าวว่า ความรับผิดชอบคือ การแสดงออกถึง การรับผิดชอบ และการรับผิดชอบต่อภาระของตนเอง มีความซื่อสัตย์ไว้วางใจได้ สามารถจัดการเงินและทรัพย์สินที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังสามารถตอบสนองต่อหน้าที่หรือข้อตกลงที่ได้ตั้งไว้ตามอุดมคติกฎของศีลธรรมและหลักธรรมอีกด้วย

บราวเน (Browne. 1958 : 58) สรุปองค์ประกอบของความรับผิดชอบไว้ดังนี้ คือความไว้วางใจ ความคิดริเริ่ม ความไม่ทอดทิ้งต่ออุปสรรค ทำงานแข็งขัน มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความปรารถนาที่จะทำให้อีกกว่าเดิม

แคทเทล (Cattell. 1963 : 145) กล่าวถึงบุคคลที่มีความสามารถในความรับผิดชอบว่าเป็น บุคคลที่รับผิดชอบในหน้าที่ มีความบากบั่นพากเพียร ถือศักดิ์ศรี ยึดมั่นในกฎเกณฑ์ ลักษณะผู้มีความรับผิดชอบน้อยคือ คนที่ถือความสะดวกเป็นเกณฑ์ หลีกเลียงข้อบังคับ

ลอว์ซี (Lawshe. 1966 : 143) กล่าวถึงความรับผิดชอบไว้ว่า เป็นลักษณะของการค้นหาอุปนิสัย อารมณ์ของบุคคลว่ามีความรอบคอบ รับผิดชอบและเป็นที่ไว้วางใจได้มากน้อยเพียงใด

ฟลิปโป (Flippo. 1966 : 122) สรุปความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า เป็นความผูกพันที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ และความสำนึกนี้เกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 ประการคือ พันธะผูกพัน หน้าที่การงาน และวัตถุประสงค์

ละเมียด ลิมอักษร (2517 : 8) ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า หมายถึง การปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ และขยันขันแข็ง เพื่อบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ไม่ถือเอาความชอบใจหรืออารมณ์เป็นใหญ่ ให้ความพยายามแก้อุปสรรคต่าง ๆ ความรับผิดชอบ จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการปฏิบัติงาน

คณีย งามมานะ (2518 : 5) ให้นิยามความรู้สึกรับผิดชอบว่าหมายถึง คุณลักษณะ ของบุคคลที่แสดงถึงความเอาใจใส่ จดจ่อและรับเป็นภาระต่อหน้าที่การงานการดำเนินงาน ความ เป็นอยู่ของตน และผู้อยู่ในการดูแลตลอดจนสังคม พยายามทำหน้าที่ต่าง ๆ อย่างเต็ม ความสามารถ เพื่อให้บรรลุจุดหมายโดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค

จรรยา สุภาพ (2520 : 84) กล่าวว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมคือ การยอมรับรู้ และสำนึกในการกระทำของตนเอง ยอมรับผลแห่งการกระทำของตนด้วยความเต็มใจไม่ว่า จะเป็นผลดีหรือผลร้าย ไม่ว่าจะกระทำผิดหรือถูก ไม่บิดความผิดไปให้ผู้อื่น และพร้อมที่จะ ปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ความรู้สึกผิดชอบนี้เป็นสิ่งที่เกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติตาม หน้าที่ของตน โดยไม่ต้องมีการบังคับเข้มงวดจากผู้อื่น

ชานาญ นิสารัตน์ (2524 : 53) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่าหมายถึง การยอมรับรู้และสำนึกในการกระทำของตน ยอมรับผลแห่งการกระทำของตนด้วยความ เต็มใจไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลร้าย ไม่ว่าจะกระทำผิดหรือถูก ไม่บิดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่เกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติ สอดคล้องกับกฎจริยธรรมและหลักเกณฑ์ของสังคม โดยไม่ต้องมีการบังคับควบคุม

ศุขยิ ทรัพย์ปรุง (2529 : 5 - 6) ให้นิยามของความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน ว่าหมายถึง ลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกด้วยการปฏิบัติหน้าที่การงานของตน ในด้านต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. ความเอาใจใส่ในการทำงาน
2. ความเพียรพยายาม
3. ความละเอียดรอบคอบ
4. การตรงต่อเวลา
5. การยอมรับผลการกระทำของตน
6. การปรับปรุงงานของตนให้ดีขึ้น

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนในการเรียนและการทำงาน โดยพยายามทำหน้าที่ต่าง ๆ อย่างเต็มความสามารถเพื่อให้บรรลุจุดหมาย ได้แก่

1. การเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ได้รับมอบหมาย
2. ความพากเพียรปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ
3. ความละเอียดรอบคอบ
4. การตรงต่อเวลา
5. การยอมรับผลงานและปรับปรุงแก้ไขงานในหน้าที่ของตน

ความสำคัญของความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบเป็นลักษณะของความเข้มแข็งที่ดีที่สำคัญอย่างยิ่ง เป็นปัจจัยอันสำคัญที่จะช่วยให้สังคมมีระเบียบและสงบสุข การที่สังคมขาดความสงบกล่าวได้ว่าเกิดจากบุคคลกลุ่มหนึ่งขาดคุณสมบัติ 5 ประการคือ ความรับผิดชอบ ความสม่ำเสมอ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความซื่อสัตย์ และความพยายามพึ่งตนเอง (สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2514 : 55 - 57)

ดังนั้นความรับผิดชอบจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ในสังคมได้ นอกจากนั้นแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 มีวัตถุประสงค์ระบุไว้ข้อหนึ่งว่า มุ่งหวังให้นักเรียนเป็นคนดี มีวินัย มีความรับผิดชอบ มีความเสียสละ ซื่อสัตย์ อดทน คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2520 : 12) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า หากบุคคลมีความรับผิดชอบจะมีผลดีต่อไปนี้คือ

1. คนที่มีความรับผิดชอบย่อมจะทำงานทุกอย่างสำเร็จตามเป้าหมายทันเวลา
2. คนที่มีความรับผิดชอบย่อมเป็นที่นับถือ ได้รับการสรรเสริญ และเป็นคุณประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคม
3. ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่เกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติงานสอดคล้องกับกฎจริยธรรม และหลักเกณฑ์ของสังคม โดยไม่ต้องมีผู้อื่นมาบังคับ
4. ไม่เป็นต้นเหตุของความเสื่อม และความเสียหายแก่ส่วนรวม
5. ทำให้เกิดความก้าวหน้า สงบสุข เรียบร้อยแก่สังคม

ลักษณะของบุคคลที่มีความรับผิดชอบ

สัจญา สัจญาวิวัฒน์ (2514 : 77) กล่าวว่า บุคคลที่มีความรับผิดชอบจะประกอบด้วยความซื่อสัตย์และความละเอียดรอบคอบ และนิคม ตั้งคะพิภพ (2516 : 28) กล่าวเพิ่มเติมว่าผู้ที่มีความรับผิดชอบจะต้องรักความก้าวหน้า และพึ่งตนเองได้ ส่วนแคทเทล (Cattell) กล่าวว่า บุคคลที่มีความรับผิดชอบสูงจะต้องมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความบากบั่นพากเพียร (อภิสิทธิ์ วงษา. 2517 : 6 ; อ้างอิงมาจาก Cattell. n.d.)

ฉะนั้นบุคคลที่มีความรับผิดชอบจะประกอบด้วยความเอาใจใส่ ความอดทน เพียรพยายาม ละเอียดรอบคอบ ยอมรับและปรับปรุงงานของตน พร้อมทั้งตรงต่อเวลา

การฝึกฝนความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบไม่ได้ติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด แต่เป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้และได้จากการอบรมโดยตรง กล่าวคือ ถ้าการฝึกอบรมเป็นไปในทางที่ใช้อำนาจมากเกินไป ความรับผิดชอบของเด็กจะตึงไปด้วย ความเครียดและความวิตกกังวลที่เกิดจากการกระทำผิดจะขัดขวางการปรับตัวที่ดีของเด็ก และในทางกลับกันถ้าความรู้สึกผิดไม่ได้รับการพัฒนาจะนำไปสู่ความรับผิดชอบที่หย่อน (Justin. 1950 : 722)

ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่เกิดจากการฝึกฝนอบรมตั้งแต่วัยเด็กและพัฒนาไปเรื่อย ๆ จนถึงวัยรุ่น ผู้ใหญ่จึงต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็ก แนะนำส่งเสริมในสิ่งที่ถูกต้องที่ควรให้เด็กรู้จักปัญหาและค่อย ๆ ปลุกฝังความรับผิดชอบให้ เพราะนอกเหนือจากการมีวินัยและความรับผิดชอบตามธรรมชาติอันเกิดขึ้นได้เองแล้ว เด็กยังเรียนรู้วินัยและความรับผิดชอบจากวัฒนธรรมโดยอาศัยการสั่งสอนฝึกฝนจากบุคคลแวดล้อม ลักษณะเช่นนี้เป็นกฎเกณฑ์ธรรมชาติของการอยู่ร่วมกันในสังคม (กิ่งแก้ว อรรถการ. 2524 : 15 - 19)

สรุปได้ว่า ความรับผิดชอบเกิดจากการฝึกฝน สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ มีส่วนสำคัญและมีผลต่อความรับผิดชอบของเด็กด้วย การฝึกความรับผิดชอบให้แก่เด็กเป็นวิธีที่ละเอียดอ่อนและผู้ฝึกจำเป็นต้องมีวิธีระมัดกุม เพื่อให้การฝึกได้ผลสัมฤทธิ์มุ่งหมาย ซิดแมน (Sideman. 1962 : 408 - 411) ได้รวบรวมทัศนะเกี่ยวกับการฝึกความรับผิดชอบของ มิตตัน (Mitton) และแฮร์ริส (Harris) ไว้ดังนี้

1. ควรเร่งฝึกความรับผิดชอบตั้งแต่วัยเด็ก
2. เด็กทุกคนควรมีโอกาสฝึกให้มีความรับผิดชอบ
3. การฝึกให้มีความรับผิดชอบและการจัดประสบการณ์เพื่อความรับผิดชอบ ควรให้

เหมาะสมกับแต่ละบุคคล

4. ควรให้เด็กทราบว่าผู้ใหญ่หวังอะไรจากเขา
5. การฝึกให้เด็กรู้จักรับผิดชอบ ผู้ใหญ่ต้องรู้จักยึดหยุ่นในการฝึกไม่เร่งรัดจนเกินไป
6. เด็กต้องการคำแนะนำจากผู้ใหญ่
7. เด็กต้องการความไว้วางใจจากผู้ใหญ่ เมื่อรู้ว่าส่วนไหนอยู่ในความรับผิดชอบ

ของเขา

8. เจตคติและพฤติกรรมของผู้ใหญ่ต่อความรับผิดชอบของตน มีอิทธิพลต่อความรับผิดชอบของเด็ก

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (2521 : 21) ได้เสนอแนะวิธีการฝึกฝนความรับผิดชอบไว้ดังนี้คือ :

1. ฝึกให้เด็กไม่ขัดความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของตนไปตกแก่ผู้อื่น
2. ฝึกให้เกิดนิสัยรับผิดชอบตั้งแต่เด็กทั้งที่บ้านและทางโรงเรียน
3. ชี้แจงให้รู้จักขอบเขตหน้าที่การงานของตนว่ามีอะไรบ้าง เมื่อรู้หน้าที่ของตนแล้ว

จะไม่ก้าวก่ายงานผู้อื่น

นางเฉลียว สุมาวงศ์ (2505 : 25) ให้ความเห็นว่า เด็กควรได้รับการฝึกความรับผิดชอบในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ฝึกให้รู้จักแบ่งความรับผิดชอบในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของสังคม
2. ฝึกให้มีความรับผิดชอบต่อสุขภาพของตนเอง
3. ฝึกให้มีความรับผิดชอบดูแลผู้อื่นอ่อนแอกว่า
4. ฝึกให้รู้จักรับผิดชอบเกี่ยวกับงบประมาณการใช้จ่าย
5. ฝึกให้รู้จักปรับตัวให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน รวมทั้งการรู้จักตัดสินใจ

และแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้

6. ฝึกให้ดำรงตนอยู่ในศีลธรรมและความประพฤติมารยาทอันดีงาม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบ

งานวิจัยในต่างประเทศ

สโตรทเธอร์ แจคและเพจ (วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์. 2527 : 28 ; อ้างอิงมาจาก Strother, Jack and Page. n.d. : upaged) พบว่าเด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีความสามารถในการควบคุมตนเอง มีความรู้สึกรับผิดชอบ และสามารถแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมด้วย

เพค (Peck. 1958 : 347 - 350) พบว่า ความรับผิดชอบขึ้นอยู่กับการฝึกวินัยและการฝึกวินัยโดยอาศัยความรักจะทำให้เด็กมีพัฒนาการด้านความรับผิดชอบสูงขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เชียร์และเลวิน ซึ่งได้สัมภาษณ์พ่อแม่ของเด็กอนุบาล จำนวน 379 คน เกี่ยวกับการฝึกอบรมเด็ก พบว่า การให้ความรักและการยอมรับลูกในฐานะที่เป็นสมาชิกของครอบครัว และฝึกวินัยโดยใช้เหตุผลจะช่วยให้เด็กทำตามที่ต้องการ และทำให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านความรับผิดชอบสูงขึ้น (วารินทร์ ม่วงสุวรรณ. 2527 : อ้างอิงมาจาก Sears and Levin. 1957 : 415) สำหรับ วิกกินส์ (Wiggins. 1971 : 289) กล่าวถึงการศึกษาของ กอฟ (Gough) เกี่ยวกับการควบคุมตนเองของผู้ที่มีปัญหาทางความประพฤติว่า ผู้ที่มีระดับวินัยแห่งตนสูงจะมีความรับผิดชอบสูง ไม่มีความวิตกกังวล มีความอดทน มีเหตุผลที่ดีเป็นของตนเอง และมีความยืดหยุ่นในความคิด และพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม

โจนส์ (Jones. 1960 : 42 - 48) ศึกษาความเปลี่ยนแปลงความรู้สึกรับผิดชอบของเด็กตามระดับอายุ พบว่า เด็กอายุ 9 - 11 ปี มีความรู้สึกรับผิดชอบน้อย และมีช่วงความรับผิดชอบแตกต่างกันมาก เด็กอายุ 11 - 13 ปี มีความรู้สึกรับผิดชอบสูงขึ้นเล็กน้อย และช่วงความรับผิดชอบไม่ต่างกันเลย อายุ 13 ปีขึ้นไป จะมีความรับผิดชอบสูงขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงอายุ 16 - 17 ปี จะคงที่ครั้งหนึ่ง

เพค และฮาฟวิกเอิร์สท์ (Peck and Havighurst. 1963 : 12) ศึกษาพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่มีบรรยากาศแบบประชาธิปไตยและแบบใช้อำนาจ พบว่า เด็กที่มาจากครอบครัวประชาธิปไตยมีความเป็นอิสระในตนเองและรับผิดชอบมากกว่า เด็กที่มาจากครอบครัวแบบอัตตาธิปไตย สอดคล้องกับการศึกษาของ เฮอร์ล็อก (Hurlock. 1964 : 661) ซึ่งพบว่า ผลของการอบรมเลี้ยงดูเด็กโดยวิธีประชาธิปไตยให้ความรัก

ความสนใจและเห็นความสำคัญของเด็ก จะทำให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีเพื่อนมาก เป็นมิตร ซื่อสัตย์ คล่องแคล่วร่าเริง มีอารมณ์มั่นคง มีความคิดริเริ่ม พึ่งตนเอง สามารถเผชิญชีวิตด้วยความมั่นใจและทำให้เด็กรู้จักรับผิดชอบ ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบอัตตาธิปไตย จะทำให้เด็กขาดความใกล้ชิดกับพ่อแม่ ขาดความรู้สึกอบอุ่น ขาดความรู้สึกลอยล้น หรือได้ทำตามกฎอย่างเคร่งครัดทำให้ขาดความคิดริเริ่ม ขาดความเชื่อมั่นในตนเองและขาดความรับผิดชอบ เพราะไม่เคยตัดสินใจด้วยตนเอง เช่นเดียวกับการศึกษาของ เลวิน ลิปปิต และ ไวท์ ที่พบว่า การปกครองแบบประชาธิปไตย ทำให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ รู้จักให้ความร่วมมือกับหมู่คณะ ส่วนการปกครองแบบอัตตาธิปไตย ทำให้เด็กเป็นคนก้าวร้าว เนื่องจากรู้สึกว่าคุณบังคับกดขี่ ขาดความรับผิดชอบ และการปกครองแบบปล่อยปละละเลย ทำให้เป็นคนไม่รู้จักความรับผิดชอบ ไว้วางใจไม่ได้ (ก๊อ สวัสดิ์พาณิชย์ และคนอื่น ๆ. 2512 : 178 - 181 ; อ้างอิงมาจาก Lewin, Lippit and White. n.d.)

ฟลาเฮอร์ตี้ และเรุตเซล (Flaherty and Reutzell. 1965 : 411) ศึกษาเพื่อหาลักษณะบุคลิกภาพของนักเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนสูง และนักเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนต่ำ พบว่า ผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ได้คะแนนบุคลิกภาพด้านความรับผิดชอบสูงกว่าผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และแมคเคลแลนด์ (McClelland. 1953 : 10) ได้ศึกษาลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง พบว่าบุคคลนั้นมีความรับผิดชอบสูงด้วย

สมาร์ท (Smart. 1967 : 536 - 537) ศึกษาพัฒนาการของเด็กและสัมพันธภาพที่มีต่อครอบครัว ซึ่งพบว่า ความรับผิดชอบเริ่มต้นในวัยเด็กและพัฒนาสู่วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ และพบว่าเด็กหญิงมีความรับผิดชอบสูงกว่าเด็กชาย ตรงกับการวิจัยของ บัตเตอร์เวิร์ท (Butterworth. 1974 : 2043) ซึ่งศึกษาความรับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 600 คน โดยสุ่มจากโรงเรียนต่าง ๆ ในแคลิฟอร์เนีย พบว่านักเรียนหญิงมีความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยในประเทศ

กรุณา กิจยັນ (2517 : 85) ศึกษาความมีวินัยในตนเองและความเชื่อมั่นในตนเอง พบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นลักษณะหนึ่งของผู้มีวินัยในตนเอง และนอกจากนั้นผู้มีวินัยในตนเอง มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ทำการงานด้วย มีความอดทน มีเหตุผลและมีความยืดหยุ่นในพฤติกรรมทางสังคมดีกว่าผู้ขาดวินัยในตนเอง สอดคล้องกับ วรณวิภา ทองงอก (2517 : 9) ที่พบว่าวินัยในตนเองเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในการทำงานและการเรียน เนื่องจากมีความตั้งใจจริง บุคคลที่มีวินัยในตนเองต้องเป็นบุคคลที่เข้มแข็ง และมีความมั่นคงในจิตใจ มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน อารีย์ เศรษฐชัย (2520 : 47 - 48) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ความรู้สึกรับผิดชอบ และความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สภากาชาดไทย พบว่าความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ความรู้สึกรับผิดชอบ และความเชื่อมั่นในตนเองมีความสัมพันธ์ต่อกันในทางบวก

สมศักดิ์ ชินพันธ์ (2523 : 74) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในชั้นเรียนกับความรู้สึกรับผิดชอบ พบว่านักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบประชาธิปไตยมีความรู้สึกรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนที่มีปฏิสัมพันธ์กับครูแบบอัตตาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลยมีความรับผิดชอบต่ำสุด

พิจิตรา พงษ์จินดากร (2525 : 94 - 96) ทดลองสอนความรับผิดชอบแก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาต่างกัน โดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์ ทำให้นักเรียนมีทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องความรับผิดชอบดีกว่าวิธีการสอนแบบธรรมดา และมีความคงทนของการเรียนรู้ทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับความรับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับที่ วิริยะ บุญยะนิวาสน์ (2523 : 49) เปรียบเทียบการสอนจริยธรรมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยวิธีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนแบบธรรมดา โดยใช้เวลาในการสอนรวม 9 ชั่วโมง พบว่ากลุ่มที่สอนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มีทัศนคติทางจริยธรรม ด้านความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ และความรับผิดชอบสูงกว่ากลุ่มที่สอนแบบธรรมดาและหลังสอนไปแล้ว 1 เดือน ผลก็ยัง ไม่เปลี่ยนแปลง

ดวงจันทร์ หนูทอง (2533 : 85) ศึกษาผลของการใช้แม่แบบหิ้งตะลุงที่มีต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุม มีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ

สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้นักเรียนกลุ่มทดลองมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษาเอกสารและผลงานวิจัยดังกล่าว พบว่าความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะหนึ่งที่สำคัญที่จะต้องมีความรับผิดชอบมีความสำคัญมากในการช่วยให้บุคคลพัฒนาตนเอง สังคม และประเทศชาติ และความรับผิดชอบสามารถเสริมสร้างและฝึกฝนให้เกิดขึ้นได้ในตัวบุคคล โดยต้องฝึกฝนและอบรมตั้งแต่วัยเด็กและจะพัฒนาไปเรื่อย ๆ จนถึงวัยรุ่น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพที่มีต่อความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อศึกษาว่านักเรียนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานสูงขึ้นหรือไม่เพียงใด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดคอนทวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2536 ที่มีความรับผิดชอบต่องานที่การงานต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 50 ลงมา จำนวน 29 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดคอนทวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2536 ที่มีความรับผิดชอบต่องานที่การงานต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 50 ลงมา จำนวน 20 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายจากประชากรโดยมีขั้นตอนดังนี้
 - 2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนทั้งหมด 58 คน ตอบแบบสอบถามความรับผิดชอบต่องานที่การงาน
 - 2.2 ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด
 - 2.3 นำคะแนนที่ได้มาเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย แล้วคัดเลือกผู้ที่มีคะแนนความรับผิดชอบต่องานที่การงานต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 50 ลงมา จำนวน 29 คน แล้วสอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมการทดลอง ปรากฏว่านักเรียนสมัครใจทุกคน
4. สุ่มอย่างง่ายนักเรียนในข้อ 3 มาจำนวน 20 คนแล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ศึกษารวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามความรับผิดชอบต่องานที่การงาน
2. โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ
3. โปรแกรมการสอนแบบปกติ

1. แบบสอบถามความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน

มีลำดับขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือดังนี้

1.1 ศึกษาเนื้อหาความรับผิดชอบจากตำรา บทความ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 นำเนื้อหาจากข้อ 1.1 มาเขียนนิยามเชิงพฤติกรรม พร้อมทั้งกำหนดนิยามปฏิบัติการซึ่งเป็นแนวทางการสร้างแบบสอบถาม

1.3 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน โดยใช้แบบสอบถามความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานของ คุษฎี ทรัพย์ปรง (2529 : 171 - 178) เป็นแนวทางในการสร้าง

ตัวอย่างแบบสอบถามความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านเรื่องราวที่กำหนดให้ในแต่ละเรื่อง แล้วตอบคำถามโดยสมมติตนเอง เป็นบุคคลในเรื่องนั้น ๆ

00 อนงค์แบ่งปันเวลาสำหรับทำงานบ้าน ทบทวนบทเรียน ทำการบ้าน เล่นกีฬา และพบปะเพื่อนฝูงอย่างเป็นสัดส่วน เพราะคิดว่าจะทำให้สามารถปฏิบัติได้เหมาะสมกับตนเอง และไม่มีปัญหาด้านความประพฤติ ถ้านักเรียนเป็นอนงค์จะทำเช่นนี้หรือไม่

ก. ทำ

ข. ไม่แน่ใจ

ค. ไม่ทำ

วิธีการตรวจให้คะแนน ถือหลักการให้คะแนนดังนี้

1. สำหรับข้อคำถามในทางบวก ถ้าตอบรับให้ 3 คะแนน ตอบปฏิเสธให้ 1 คะแนน และถ้าตอบว่า ไม่แน่ใจ ให้ 2 คะแนน

2. ข้อคำถามในทางลบ การตอบรับ ให้ 1 คะแนน ตอบปฏิเสธให้ 3 คะแนน ส่วนการตอบว่า ไม่แน่ใจ ให้ 2 คะแนน

1.4 การหาคุณภาพแบบสอบถามความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน

1.4.1 หาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ได้แก่ ศ.ดร.มิ่งพรธ ฤทธิพิทักษ์ ผศ.ดร.กาญจนา หาสิตะพันธุ์ อ.พรณิศา วาณิชการ ตรวจสอบ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

1.4.2 หาค่าอำนาจจำแนกโดยนัยแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว
 ในข้อ 1.4.1 ไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
 จังหวัดนครปฐม ได้แก่ โรงเรียนบ้านกระทุ่มล้ม จำนวน 42 คน โรงเรียนวัดเทียนดัด จำนวน
 22 คน โรงเรียนวัดศรีษะทอง จำนวน 36 คน รวมเป็นนักเรียนจำนวน 100 คน นำมา
 ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จัดเรียงคะแนนตามลำดับจากสูงสูดมายังต่ำสุด แล้วแยก
 นักเรียนที่ได้คะแนนสูงกว่า 25% เป็นกลุ่มสูง และที่ได้คะแนนต่ำกว่า 25% เป็นกลุ่มต่ำ
 จากนั้นนำค่าเฉลี่ยรายข้อทั้งสองกลุ่มมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ t - test
 แล้วพิจารณาเลือกเฉพาะข้อที่มีค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มาไว้ใช้ในการวิจัย
 จำนวน 30 ข้อ ได้ค่า t ระหว่าง 3.309 - 5.935

1.4.3 หาค่าความเชื่อมั่น โดยนัยแบบสอบถามความรับผิดชอบต่อหน้าที่
 การงานที่คัดเลือกแล้วในข้อ 1.4.2 โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)
 ของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .86

2. โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ

ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีวิธีดำเนินการตามลำดับดังนี้

2.1 ผู้วิจัยศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน และ
 กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทาง
 ในการกำหนดเป็นเนื้อหา สำหรับสร้างโปรแกรมการใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพที่สอดคล้อง
 กับจุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

2.2 สร้างโปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพให้สอดคล้องกับ
 จุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า ซึ่งโปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ ประกอบ
 ด้วยสถานการณ์และบทบาทที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน

ขั้นตอนในการใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ มีขั้นตอนใหญ่ ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นการวางแผนแก้ปัญหา มี 3 ขั้นตอน

1.1 วิเคราะห์ปัญหา วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ระบุกำหนด
 ขอบเขตของปัญหา โดยเน้นจุดที่ต้องการให้ผู้เรียนเห็นปัญหา

1.2 กำหนดเป้าหมายในการแก้ปัญหา ระบุกำหนดสถานการณ์
 ให้ผู้เรียนรวบรวมข้อมูลของปัญหา

1.3 ทาวิธีการแก้ปัญหาและวางแผน แก้ปัญหา โดยทา

ตารางแผนปฏิบัติการ ทาวิธีแก้ปัญหา

ขั้นที่ 2 ขั้นลงมือแก้ปัญหาตามแผนที่วางไว้ในตารางแผนปฏิบัติงาน

ผู้เรียนดำเนินการตามขั้นตอนวางแผนแก้ปัญหา

2.1 สมาชิกของกลุ่มดำเนินการแก้ปัญหาตามวิธีที่วางแผนไว้

2.2 ปรึกษาหารือถึงวิธีการแก้ปัญหา ด้วยวิธีเทคนิคการระดม

พลังสมองและแผนภูมิกังปลา

ขั้นที่ 3 ขั้นการตรวจสอบและประเมินผลในแต่ละขั้นตอนและเมื่อ

เสร็จสิ้นทุกขั้นตอน เพื่อดูว่าเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่

ผู้เรียนสรุปการทำงานกลุ่มร่วมกัน

3.1 ก่อนทำกิจกรรมกลุ่ม ตั้งเป้าหมายไว้เท่าใด

3.2 หลังทำกิจกรรมกลุ่ม ได้ผลตามที่ตั้งเป้าหมายไว้เพียงใด

3.3 การทำกิจกรรมกลุ่ม ในครั้งนี้บรรลุผลตามเป้าหมาย

เป็นที่น่าพอใจ

ตรวจสอบและประเมินผลด้วยเทคนิคการระดมพลังสมอง

ขั้นที่ 4 ขั้นปรับปรุงแก้ไข ภายหลังตรวจสอบและประเมินผล

โดยสมาชิกช่วยกันระดมพลังสมองเมื่อไม่ได้ผลตามเป้าหมายที่วางไว้ แล้วหามาตรฐานการทำงานต่อไป

ครูกำหนดให้ผู้เรียนตรวจสอบปัญหา กลุ่มดำเนินการแก้ปัญหาตามแผน ด้วยการระดมพลังสมอง และเทคนิคทางสถิติ โดยคำนึงถึงประโยชน์จากกิจกรรม ปัญหา และอุปสรรค ผลของการทำกิจกรรมกลุ่มอีกครั้งหนึ่ง

สรุปเป็นขั้นตอนใหญ่ที่ใช้ในการสร้างโปรแกรมคือ ขั้นการวางแผนแก้ปัญหา ขั้นลงมือแก้ปัญหาตามแผนที่วางไว้ในตารางแผนปฏิบัติงาน ขั้นการตรวจสอบและประเมินผล และขั้นปรับปรุง

2.3 นำโปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ชุดเดิมตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมายและเนื้อหาตามสถานการณ์

2.4 นำโปรแกรมที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา คือโรงเรียนวัดเทียนดัด อำเภอสามพราณ จังหวัด นครปฐม จำนวน 10 คน ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มทดลองเพื่อหาข้อบกพร่องในด้านความ เหมาะสมของสถานการณ์ ตลอดจนวิธีการและระยะเวลาที่ใช้กิจกรรม เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น และเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ ใช้กับกลุ่มทดลองโดยทดลองทั้งสิ้น 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ๑ ละ 2 วัน คือ วันจันทร์และวันพุธ เวลา 15.20 - 16.10 น. (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

3. โปรแกรมการสอนแบบปกติ

มีลำดับขั้นตอนการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การทำงาน เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาสำหรับ สร้างโปรแกรมการสอนแบบปกติ ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

3.2 สร้างโปรแกรมการสอนแบบปกติ ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ในการศึกษาค้นคว้า ซึ่งมีเนื้อหาและจุดมุ่งหมายเช่นเดียวกับกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ

ขั้นตอนในการสอน มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ครูและนักเรียนสนทนาเพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่จะเรียน

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน ครูบรรยายเกี่ยวกับเรื่องที่จะสอนตามจุดมุ่งหมาย

ที่กำหนดไว้โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม และแสดงความคิดเห็น

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ครูให้นักเรียนสรุปและครูสรุปเพิ่มเติม

3.3 นำโปรแกรมการสอนแบบปกติที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ขุดเดิมตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาการสอนกับจุดมุ่งหมาย

3.4 นำโปรแกรมที่สร้างไปทดลองใช้กับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา คือโรงเรียนวัดเทียนดัด อำเภอสามพราณ จังหวัด นครปฐม จำนวน 10 คน ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อดูความเหมาะสมของ เนื้อหาการสอน ขั้นตอนการสอน และระยะเวลาที่ใช้ในการสอน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ เหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

โปรแกรมการสอนแบบปกติให้กับกลุ่มควบคุม โดยมีการสอนทั้งสิ้น 12 ครั้ง
ครั้งละ 50 นาที เป็นเวลา 6 สัปดาห์ 1 ละ 2 วัน คือวันอังคารและพฤหัสบดี 15.20 -
16.10 น. (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

วิธีดำเนินการรวบรวมข้อมูล

1. แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ
Randomized Control Group Pretest - Posttest Design (พวงรัตน์ ทวีรัตน์.
2532 : 67)

ตาราง 1 แสดงแบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest -
Posttest Design

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
E	Te1	X	Te2
C	Tc1	~X	Tc2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

- E แทน กลุ่มทดลอง ใช้โปรแกรมการพัฒนาความรับผิดชอบต่อน้ำที่ทำงาน
โดยการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ
- C แทน กลุ่มควบคุม ใช้โปรแกรมการพัฒนาความรับผิดชอบต่อน้ำที่ทำงาน
โดยวิธีสอนแบบปกติ
- Te1 แทน ความรับผิดชอบต่อน้ำที่ทำงานของกลุ่มทดลอง ก่อนทำการทดลอง
- Te2 แทน ความรับผิดชอบต่อน้ำที่ทำงานของกลุ่มทดลอง หลังทำการทดลอง
- Tc1 แทน ความรับผิดชอบต่อน้ำที่ทำงานของกลุ่มควบคุม ก่อนทำการทดลอง

T๒2 แทน ความรับผิดชอบต่องานที่การงานของกลุ่มควบคุม หลังทำการทดลอง

X แทน การพัฒนาโดยใช้โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ

~X แทน การพัฒนาโดยใช้โปรแกรมการสอนแบบปกติ

2. วิธีดำเนินการทดลอง

2.1 ก่อนทดลองให้กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมตอบแบบสอบถามความรับผิดชอบต่องานที่การงาน วันที่ 24 มกราคม 2537

2.2 ขณะทดลอง ดำเนินการทดลองโดยใช้โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพกับกลุ่มทดลอง และโปรแกรมการสอนแบบปกติ กับกลุ่มควบคุมหลังเลิกเรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 กลุ่มทดลองใช้โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ จำนวน 12 ครั้ง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ๑ ละ 2 ครั้ง ๑ ละ 50 นาที ในวันจันทร์และวันพุธ เวลา 15.20 - 16.10 น. วันที่ 31 มกราคม 2537 ถึงวันที่ 9 มีนาคม 2537

2.2.2 กลุ่มควบคุมใช้โปรแกรมการสอนแบบปกติ จำนวน 12 ครั้ง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ๑ ละ 2 ครั้ง ๑ ละ 50 นาที วันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 15.20 - 16.10 น. วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2537 ถึงวันที่ 10 มีนาคม 2537

2.3 หลังทดลอง เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองให้กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมตอบแบบสอบถามฉบับเดียวกับที่ใช้ก่อนทดลอง วันที่ 14 มีนาคม 2537

2.4 นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบทั้งสองครั้งของนักเรียน ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบต่องานที่การงานของนักเรียนก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ

2. เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบต่องานที่การงานของนักเรียนก่อนและหลังการสอนแบบปกติ

3. เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนความรับผิดชอบต่องานที่การงานของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพและนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean)
 - 1.2 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Diviation)
2. สถิติวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ
 - 2.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความรับผิดชอบต่อน้ำที่ทำงาน
โดยใช้ t - test (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 139)
 - 2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความรับผิดชอบต่อน้ำที่ทำงาน
โดยใช้ สัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2531 : 133)
3. สถิติทดสอบสมมติฐาน
 - 3.1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองโดยใช้ t- test
Dependent (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2530 : 21)
 - 3.2 เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
โดยใช้ t - test Independent (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2530 : 177)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

S.D. แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

t แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ

กลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนทดลอง	10	51.60	4.12	
หลังทดลอง	10	87.80	1.75	26.85**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 ปรากฏว่า ความรับผิดชอบต่อการงานของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 นั่นคือ การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ ทำให้นักเรียนพัฒนาความรับผิดชอบต่อการงานสูงขึ้น

2. เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบต่อการงานของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการสอนแบบปกติ ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบต่อการงานของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการสอนแบบปกติ

กลุ่มควบคุม	N	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนทดลอง	10	51.80	3.39	19.91**
หลังทดลอง	10	82.70	2.45	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 ปรากฏว่า ความรับผิดชอบต่อการงานของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการสอนแบบปกติ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ การสอนแบบปกติทำให้นักเรียนมีการพัฒนาความรับผิดชอบต่อการงานสูงขึ้น

3. เปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อน้ำที่การงานของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพกับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 เปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อน้ำที่การงาน ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ กับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S.D.	t
กลุ่มทดลอง	10	36.20	4.26	2.57**
กลุ่มควบคุม	10	30.90	4.91	

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 ปรากฏว่า นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่การงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่การงานสูงกว่าการสอนแบบปกติ

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

บทย่อความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพที่มีต่อความรับผิดชอบ
ต่อหน้าที่การงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดคอนทวาย อำเภอสามพราน
จังหวัดนครปฐม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานของนักเรียนก่อนและ
หลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ
2. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานของนักเรียนก่อนและ
หลังการสอนแบบปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานของนักเรียนที่เข้าร่วม
กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพกับนักเรียนที่ใช้วิธีการสอนแบบปกติ

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานสูงขึ้น หลังจากได้เข้าร่วมกิจกรรม
กลุ่มสร้างคุณภาพ
2. นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานสูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนแบบปกติ
3. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน
สูงกว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2536 โรงเรียน
วัดคอนทวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานต่ำกว่า
เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 จำนวน 29 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2536 โรงเรียน วัดคอนทวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีความรับผิดชอบต่องานที่ต่ำกว่า เฟอร์เซ็นไทล์ที่ 50 จำนวน 20 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ศึกษารวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามความรับผิดชอบต่องานที่การงาน
2. โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ
3. โปรแกรมการสอนแบบปกติ

วิธีดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยดำเนินการวิจัยแบบ Randomized Control Group Pretest - Posttest Design

1. ก่อนทดลองให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตอบแบบสอบถามความรับผิดชอบต่องานที่การงาน วันที่ 24 มกราคม 2537
2. ขึ้นการทดลอง ดำเนินการทดลองโดยใช้โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพกับกลุ่มทดลอง และโปรแกรมการสอนแบบปกติกับกลุ่มควบคุมหลังเลิกเรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้
 - 2.1 กลุ่มทดลองใช้โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพจำนวน 12 ครั้ง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ในวันจันทร์และวันพุธ เวลา 15.20 - 16.10 น. ตั้งแต่วันที่ 31 มกราคม 2537 ถึงวันที่ 9 มีนาคม 2537
 - 2.2 กลุ่มควบคุมใช้โปรแกรมการสอนแบบปกติ จำนวน 12 ครั้ง เป็นเวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ในวันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 15.20 - 16.10 น. ตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2537 ถึงวันที่ 10 มีนาคม 2537
3. หลังการทดลอง เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมตอบแบบสอบถามความรับผิดชอบต่องานที่การงาน วันที่ 4 มีนาคม 2537
4. นำคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามความรับผิดชอบต่องานที่การงาน ทั้งก่อนและหลังการทดลองมาวิเคราะห์ข้อมูล ตามวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบต่องานที่นักเรียนทำก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ
2. เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบต่องานที่นักเรียนทำก่อนและหลังการสอนแบบปกติ
3. เปรียบเทียบคะแนนความรับผิดชอบต่องานที่นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพและนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลอง สรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่สูงขึ้นหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียน มีความรับผิดชอบต่องานที่สูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ มีความรับผิดชอบต่องานที่สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพที่มีต่อความรับผิดชอบต่องานที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดคอนทวย อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่สูงขึ้นหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ที่กล่าวว่า "นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่สูงขึ้นหลังจากได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ" ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรัญญา อธิธรรมมากร (2528 : ง - จ) ที่ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มควบคุมคุณภาพในการแก้ปัญหาระเบียบวินัย ในชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนที่ใช้กิจกรรมกลุ่มควบคุมคุณภาพ มีพฤติกรรมผิดระเบียบวินัย

ในชั้นเรียนลดลง และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เพ็ญศิริ งามจิตร (2529 : 84)

ที่ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาและทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ต่อการสอนโดยใช้เทคนิคคิวซี พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาและทัศนคติของนักเรียนต่อการสอนโดยใช้เทคนิคคิวซีสูงกว่าก่อนการทดลอง

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปรียวรรณ ทุมไธษิต 2533 : 97)

ที่ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและทัศนคติต่อบุคลิกภาพ

ประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนโดยใช้เทคนิคคิวซี พบว่า ทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนที่สอนโดยใช้เทคนิคคิวซีสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการสอนด้วยเทคนิคคิวซี

จากผลการศึกษาครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ เป็นวิธีหนึ่งที่ใช้ในการพัฒนาความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานของนักเรียนให้สูงขึ้นกว่าเดิม ทั้งนี้ เพราะการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพเป็นกระบวนการที่ช่วยให้รู้จักความรับผิดชอบตนเองและเพื่อนร่วมงาน สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันและเป็นเทคนิคที่ใช้ในการแก้ปัญหาย่างมีคุณภาพ

2. นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานสูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 ที่กล่าวว่า "นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานสูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนแบบปกติ" ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชุชัย ทรัพย์ปรุง (2529 : 54) ที่ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า นักเรียนมีการพัฒนาความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานสูงขึ้นหลังการสอนแบบปกติ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดวงจันทร์ หนูทอง (2533 : 85) ที่ศึกษาผลของการใช้แม่แบบหนังสือและกลุ่มควบคุมใช้การสอนแบบปกติ พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบสูงขึ้น

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ คมสันต์ พุ่มพวงษ์ (2536 : บทคัดย่อ)

ที่ศึกษาผลของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อความรับผิดชอบต่อนเพื่อนของนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อนเพื่อนสูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติ

ผลจากการศึกษาครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการสอนแบบปกติเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียน มีความรับผิดชอบต่องานที่การงานสูงขึ้น ทั้งนี้เพราะการสอนแบบปกติเป็นการให้ความรู้เรื่อง ความรับผิดชอบต่องานที่การงาน ซึ่งมีการสนทนาและให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ของตน เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม และช่วยกันสรุปเนื้อหาที่เรียนมา ทำให้นักเรียนได้รับความรู้ เรื่องความรับผิดชอบต่องานที่การงานเพิ่มขึ้น และคิดที่จะปรับปรุงการทำงานของตนให้ดีขึ้น ดังนั้นการสอนแบบปกติเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่การงานสูงขึ้น

3. นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพมีความรับผิดชอบต่องานที่การงาน สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตาม สมมติฐานข้อ 3 ที่กล่าวว่า "นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพมีความรับผิดชอบ ต่องานที่การงานสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ" ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เพ็ญจันทร์ วรรณรัตน์ (2528 : ง - จ) ที่ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ ในการแก้ปัญหาและทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการ อบรมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการแก้ปัญหา มีพฤติกรรม คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นและมีพฤติกรรมการทำงานเป็นกลุ่มดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับ การอบรมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศุภลักษณ์ ดอกดวง (2530 : 47 - 48) ที่ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพงานต่อสัมฤทธิ์ผลทาง การเรียนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้าง คุณภาพงานในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้ เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพงาน

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลัดดา แซ่บ้ง (2530 : 61) ที่ศึกษา ผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพเพื่อลดพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนที่สอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพมีพฤติกรรมไม่ตั้งใจ เรียนลดลงมากกว่านักเรียนที่สอนแบบปกติ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรชาติ ขุมสวัสดิ์ (2535 : 107) ที่ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการ แก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้เทคนิคคิวซี พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหของนักเรียนที่สอนโดยใช้เทคนิคคิวซีสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับ การสอนด้วยเทคนิคคิวซี

จากผลการศึกษาค้นคว้านี้ แสดงให้เห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพเป็นวิธีที่ดีวิธีหนึ่งที่ช่วยให้เด็กเรียนรู้ความรับผิดชอบต่องานที่ทำงานสูงขึ้นกว่าเดิม ทั้งนี้เพราะการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิคระดมพลังสมอง และเทคนิคการทำงานร่วมกันเป็นทีม โดยดำเนินการร่วมกัน 4 ขั้นตอนคือ ร่วมกันวางแผนแก้ปัญหา ลงมือแก้ปัญหา ตามแผนที่วางไว้ ประเมินผลการแก้ปัญหาและปรับปรุงแก้ไข ซึ่งเทคนิคทั้ง 4 ขั้นตอนช่วยให้เด็กเรียนรู้จากรวบรวมข้อมูล กำหนดเป้าหมาย พิจารณาความเป็นไปได้ของทางเลือก วางแผนแก้ปัญหาพร้อมทั้งปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งช่วยส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ความรับผิดชอบต่องานที่ทำงานสูงขึ้น ดังที่ธีรชัย พรตพานิช (2530 : 9) กล่าวว่า

การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพช่วยให้รู้จักความรับผิดชอบต่อตนเองและเพื่อนร่วมงาน สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และเป็นเทคนิคที่ใช้ในการแก้ปัญหาอย่างมีคุณภาพ ส่วนการสอนแบบปกติก็เรียนไม่ได้ใช้ เทคนิคการระดมพลังสมองถึงแม้ว่าในการวิจัยครั้งนี้พบว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติมีความรับผิดชอบต่องานที่ทำงานสูงขึ้นแต่น้อยกว่าการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ และจากการที่ผู้วิจัยเป็นผู้ทำการทดลองนักเรียนทั้งสองกลุ่มด้วยตนเอง ทำให้มองเห็นความแตกต่างของนักเรียนอย่างชัดเจน กล่าวคือ นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติมีความกระตือรือร้นต่อการเรียนในระยะแรก แต่ในระยะหลัง ๆ นักเรียนมีความกระตือรือร้นลดน้อยลง การร่วมอภิปรายเจือยชาลง สภาพการเรียนการสอนไม่กระตุ้นความสนใจของนักเรียนเท่าที่ควร ซึ่งแตกต่างกับกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพที่นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียน มีความสนุกสนานกับเทคนิคระดมพลังสมอง นักเรียนได้ปฏิบัติจริงหลังจากได้ร่วมกันเสนอแนวทางแก้ไข และพร้อมที่จะทำตามหน้าที่ของตนอย่างเต็มความสามารถ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เด็กนักเรียนที่ได้รับการทดลองโดยเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพมีความรับผิดชอบต่องานที่ทำงานสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

- 1.1 ควรส่งเสริมให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพเพื่อให้มีความรับผิดชอบต่องานที่ทำงานสูงขึ้น
- 1.2 ผู้ที่จะใช้เทคนิคกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพต้องมีความรู้และทักษะในขั้นตอนและเทคนิคต่าง ๆ ของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

- 2.1 ควรมีการติดตามผลในระยะยาว เพื่อศึกษาความคงทนของความรู้
 รับผิดชอบต่องานที่ทำงานของนักเรียนหลังจากได้รับการทดลองยังคงอยู่มากน้อยเพียงใด
- 2.2 ควรเพิ่มระยะเวลาในการฝึกเทคนิคต่าง ๆ ให้มากขึ้น
- 2.3 ควรทดลองใช้การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพในการพัฒนา
 พฤติกรรมอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ
- 2.4 ควรมีการศึกษามลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพที่มีต่อ
 ความรับผิดชอบต่องานที่ทำงานในระดับชั้นอื่น ๆ เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา
 ตอนปลาย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรุณา กิจขยัน. ความสัมพันธ์ระหว่างความมีวินัยแห่งตน ความเชื่ออาภางภายในภายนอก และคุณธรรมแห่งพลเมืองดี. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2517. อัดสำเนา.
- การศาสนา, กรม. กองวัฒนธรรม. ศีลธรรมและวัฒนธรรมไทย. 2521.
- กิ่งแก้ว อรรถการ. "ทำไมต้องวินัย," มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์. 3(1) : 15 - 19 ภาคเรียนที่ 1, 2524.
- ก่อ สวัสดิพิบูลย์. "จริยธรรมในสังคมไทย," รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2522.
- กล้าหาญ วรพุทธพร. Q.C. กลุ่มคุณภาพ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย, 2526.
- คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, สำนักงาน. แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 พ.ศ. 2530 - 2534.
- คมสันต์ พุ่มพงษ์. ผลของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อความรับผิดชอบต่อเพื่อนของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- เจริญ วัชรรังษี. คู่มือปฏิบัติการกิจกรรม กสค. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรประเสริฐ, ม.ป.ป.
- เจริญ สุภาพ. แบบเรียนสังคมศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2520.
- ชัยพร วิชชาวุธ. มูลสารจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.
- _____. "การนำ Q.C. Circle มาใช้ในโรงเรียน," วารสารครุศาสตร์. 2 (ตุลาคม - ธันวาคม 2526)
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.
- ชัชานาญ นิสารัตน์. หนังสือสังคมศาสตร์ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2524.

- คณะ งามมานะ. ความรู้สึกรับผิดชอบ ความอยากรู้อยากเห็น และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยกับแบบเอาใจใส่เกินไป. ปรินทิพพานิช กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2518. อัดสำเนา.
- คุณ ทรัพย์ประยูร. การใช้บทบาทสมมติเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดรางบัว กรุงเทพมหานคร. ปรินทิพพานิช กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.
- ดวงจันทร์ หนูทอง. ผลของการใช้แม่แบบหนังสือที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดมณีเจริณ มิตรภาพที่ 227 จังหวัดนครศรีธรรมราช. ปรินทิพพานิช กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- เตรียมอุดมมณีน้อยเกล้า, โรงเรียน. คิวซีเทคนิค. กรุงเทพฯ : เอกสารแผ่นปลิว, 2530.
- นางเจลิยา สุ่มวงศ์. "การฝึกความรับผิดชอบในครอบครัว," จุลสารสมาคมการศึกษา ฉบับที่ 8 สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย. โรงพิมพ์บรรหาร, 2505. 68 หน้า.
- นิพนธ์ ไทยพานิช. การนำระบบ Q.C. circle มาใช้ในโรงเรียน. เอกสารประกอบการสัมมนากรมสามัญศึกษา, 2526. อัดสำเนา.
- _____. "การนำ Q.C. มาประยุกต์กับการเรียนการสอน," เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง Q.C. กับการศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.
- ประวิทย์ จงวิศาล และวิจิตรา วงวิศาล. คู่มือทำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริณผล, 2527.
- ประคอง กรรณสูตร. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณาภิ, 2525.
- ปรียาวรรณ ทมไผ่. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและทัศนคติต่อบุคลิกภาพประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ปรินทิพพานิช กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

- พรรณราย ทรัชยะประภา. "Q.C. และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์," เอกสารประกอบการจัดสัมมนาทางวิชาการเรื่อง Q.C. กับการศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.
- เพ็ญจันทร์ วรรณรัตน์. ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพในการแก้ปัญหาและทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528. อัดสำเนา.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.
- เพ็ญศรี งามจิตร. การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาและทัศนคติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ต่อการสอนโดยใช้เทคนิคควีซีกับการสอนตามคู่มือการสอนสังคมศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- พิจิตรา พงษ์จินดากร. การทดลองสอนความรับผิดชอบแก่เด็กที่มีระดับพัฒนาการทางสติปัญญาแตกต่างกันโดยวิธีกลุ่มสัมพันธ์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- มงคล จันทรภิบาล. การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการด้านการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพกับการสอนปกติ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- รัชนี้ พรรตพานิช. การบริหารระบบกลุ่มคุณภาพสำหรับหน่วยราชการและสถานศึกษาสถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. กระทรวงศึกษาธิการ, 2529.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. สถิติวิทยาทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2524.
- ละเมียด ลิมอักษร. "ประชาธิปไตยในโรงเรียน," ประชาศึกษา. 11 : 6 - 16 มิถุนายน 2517.

- ลัดดา แซ่ป้ง. การใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพเพื่อลดพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ปริญญาโท
 กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.
 อัดสำเนา.
- วิรัชญา อีระธรรมากร. ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มควบคุมคุณภาพในการแก้ปัญหาระเบียบวินัยใน
ชั้นเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ :
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- วิชาการ, กรม. หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
 โรงพิมพ์คุรุสภา, 2524.
- วีระ พังรักษ์. การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา
ตอนต้น โดยการทดลองทำกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ. ปริญญาโท กศ.ม.
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- วัฒนา สิงห์สัมฤทธิ์. การสร้างแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในจังหวัดยะลา. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- วิวัฒน์ รักษาเคน. ความสนใจในความรับผิดชอบและความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็ก
ชั้นประถมศึกษา ในจังหวัดขอนแก่น. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- วรินทร์ ม่วงสุวรรณ. ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักและ
แบบควบคุมความเอื้อเฟื้อและวินัยทางสังคม. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ :
 วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2517. อัดสำเนา.
- วรรณวิภา ทองงอก. ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่ออาชีพครู วินัยในตนเอง ผลสัมฤทธิ์
ในการเรียนและการสอนของนิสิตฝึกสอนวิทยาลัยวิชาการศึกษา พิษณุโลก.
 ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2517.
 อัดสำเนา.
- ศุภลักษณ์ ดอกดวง. ผลของกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพงานต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชา
ภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2530. อัดสำเนา.

ศึกษาธิการ, กระทรวง, กรมวิชาการ. คู่มือการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช

2521. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ในเต็ดโปรดักชั่น, 2521.

_____. แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ในเต็ดโปรดักชั่น, 2520.

_____. ทิศทางแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ระยะที่ 6
พุทธศักราช 2530 - 2534. กรุงเทพฯ : กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา,
2528.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. การพัฒนาคุณภาพประชากรไทย. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา,
2514.

สมศักดิ์ ชินพันธ์. ความสัมพันธ์ระหว่างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในชั้นเรียนกับ
ความรู้สึกรับผิดชอบและมโนภาพแห่งตน. ปรินทิเนียนท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.

สุรชิต ชุมสวัสดิ์. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหา
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เทคนิคควีซี. ปรินทิเนียนท์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

เอกชัย กี่สุขพันธ์. QCC. การควบคุมคุณภาพในโรงเรียน. รุ่งเรืองสาส์น, 2528.

อารีย์ เศรษฐชัย. ความสัมพันธ์ระหว่างการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าความรู้สึกรับผิดชอบและ
ความเชื่อมั่นในตนเองของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สภากาชาดไทย.
ปรินทิเนียนท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร,
2520. อัดสำเนา.

อรทัย จันทวิชานางษ์. รูปแบบของนิทานที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 4. ปรินทิเนียนท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.

Ames, Donald Franklin. "Participative Leadership Theory and
Practice : Evolution, Implementation, and Implication,"
Dissertation Abstracts International. 45(6) : 1581 - A ;
1983.

Butterworth, Thomas W. "The Relationship of Two Different Methods
of Reporting Pupil Progress to the Reading Achievement School
Attitude and Self Responsibility of a Sample of Six Grade
Pupil," Dissertation Abstracts International. 30 : 2043- A;
October, 1974.

- Cattell, Raymond B. Manual for Junior - Senior High School Personality Questionnaire "HSP" Form A. Illinois : The Institute for Personality and Ability Testing, 1963.
- Craig, Grace J. Human Development. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice - Hall, Inc., 1976.
- Christian, James George. "Quality circles in a Residential Institution for the mentally Retarded : A Case Study," Dissertation Abstract International. 45(9) : 2707-A, March, 1985.
- Flaherty, Rita M. and Eileen Reutzel. "Personality Traits of High and Low Achievers in College," The Journal of Educational Research. 58 : 409 - 441 : May - June, 1965.
- Flipppo, Edwin B. Management : A Behavioral Approach. New York : Allyn and Bacon, 1965.
- Guilford, J.P. Fundamental Statistics in Psychology and Education. 3rd ed. New York : McGraw - Hill Book Company, Inc. 1956.
- Hurlock, Elizabeth B. Child Development. New York : McGraw - Hill Book Company, 1978.
- Jones, Harold E. and others. Personality Development in Children. Austin : University of Texas Press, 1960.
- Justin, F. "Home Training in Human Values," Journal of Home Economic. 47, 1950.
- Lawshe, C.H. Principles of Personnel Testing. McGraw-Hill Book Co. 1966.
- Littell, Monte Ralph. "Impact of a Modified Quality Circle Approach in the Clark County School District," Dissertation Abstracts International. 44(10) : 2940-A, April, 1984.
- McClelland, David C. The Achievement Motive. New York : Appleton Century Cros, Inc. 1953.
- Peek, R.F. "Family Patterns Correlated with Adolescent Personality Structure," Journal of Abnormal and Social Psychology. 62 : 374, November, 1958.
- Peck, R.F. and R.J. Havighurst. Child Development and Personality. New York : John Wiley & Sons Inc., 1963.
- Siedman, Jerome M. The Child : A Book of Reading. New York : Holt. Rinehart and Winston, 1962.

Sork, James Lawrence. "An Investigation of the Attitudinal Effects of Quality Circle Participation on Teachers in and Educational Setting," Dissertation Abstracts International. 46(3) : 576-A, September, 1989.

Smart, Mollie s., and Russell C. Smart. Children Development and Relationships. New York : the Macmillan Company, 1967.

Wiggins, Jerry S. The Psychology of Personality Reading. Addison : Wesley, 1971.

Zahra, Shaker A. "An Exploratory Empirical Assessment of Quality Circles," Dissertation Abstracts International. 43(6) : 2030-A, December, 1982.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

1. แบบสอบถามความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน
2. ตารางแสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน

แบบสอบถามความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะสำรวจการกระทำของนักเรียนในสถานการณ์ต่าง ๆ ผลจากการตอบแบบสอบถามของนักเรียนจะเป็นประโยชน์แก่ตัวนักเรียนเอง
2. ให้นักเรียนอ่านเรื่องราวหรือสถานการณ์ที่กำหนดให้ แล้วพิจารณาว่า นักเรียนจะปฏิบัติเช่นใด คำตอบของนักเรียนไม่มีถูกหรือผิด ขอให้นักเรียนตอบให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด
3. วิธีตอบให้นักเรียนใส่เครื่องหมาย X ลงบนอักษร ก. หรือ ข. หรือ ค. ที่สอดคล้องกับการกระทำของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อเดียวลงบนกระดาษคำตอบ
4. แบบสอบถามมีทั้งหมด 30 ข้อ

1. สมทรงไม่ไปโรงเรียน 2 วัน เพราะป่วยเป็นไข้หวัด เมื่อหายป่วยแล้วเธอไปโรงเรียน แต่ไม่สนใจที่จะติดตามบทเรียนที่ตนไม่ได้เรียน ถ้านักเรียนเป็นสมทรงจะทำเช่นเดียวกับสมทรงหรือไม่
 - ก. ทำ
 - ข. ไม่แน่ใจ
 - ค. ไม่ทำ

2. ครูให้นักเรียนทุกคนแบ่งหน้าที่เป็นเวรทำความสะอาดห้อง สมควรไม่ชอบทำความสะอาดเมื่ออยู่บ้านก็ไม่เคยทำ แต่เมื่อครูให้ทุกคนทำเธอก็ต้องทำเวรเช่นเดียวกับเพื่อน ๆ ถ้านักเรียนเป็นสมควรจะทำเช่นเดียวกับสมควรหรือไม่
 - ก. ทำ
 - ข. ไม่แน่ใจ
 - ค. ไม่ทำ

3. ครูมอบหมายให้นักเรียนทุกคนประดิษฐ์สิ่งของจากเศษวัสดุมาส่งครูคนละชิ้น ชุติมาไม่มีความสามารถด้านนี้เลย แต่ชุติมาก็ทำส่งครู ถ้านักเรียนเป็นชุติมาจะทำเช่นเดียวกับชุติมาหรือไม่
 - ก. ทำ
 - ข. ไม่แน่ใจ
 - ค. ไม่ทำ

4. ครูรัตนาคงไปประชุมจึงมอบหมายให้บัณฑิตซึ่งเป็นหัวหน้าห้องดูแลเพื่อน ๆ ไม่ให้ออกไปเล่นนอกห้องระหว่างที่ครูประชุมนั้น เพื่อน ๆ อยากออกไปเล่นนอกห้อง บัณฑิตจึงอนุญาตให้เพื่อนไปเล่นได้ ถ้านักเรียนเป็นบัณฑิตจะทำเช่นเดียวกับบัณฑิตหรือไม่
 - ก. ทำ
 - ข. ไม่แน่ใจ
 - ค. ไม่ทำ

5. พรชัยกำลังทำการบ้านซึ่งต้องส่งวันรุ่งขึ้น ประวิทย์มาชวนไปเล่นว่าว พรชัยจึงไปกับ ประวิทย์และตั้งใจจะไปลอกการบ้านจากเพื่อนที่โรงเรียนตอนเช้า ถ้านักเรียนเป็น พรชัยจะทำเช่นเดียวกับพรชัยหรือไม่
- ก. ทำ
- ข. ไม่แน่ใจ
- ค. ไม่ทำ
6. สุกภาพต้องทำรายงานกลุ่มกับเพื่อน หัวหน้ากลุ่มของสุภาพบอกให้ผู้ร่วมงานทุกคนมาพร้อม กันที่โรงเรียนตอนเช้าวันเสาร์ และให้นำรูปภาพมาคนละรูปเพื่อคัดเลือกไปประกอบ รายงาน สุกภาพไม่ได้รูปภาพมาเพราะคิดว่าเพื่อนคนอื่นนำมากันแล้ว ถ้านักเรียนเป็น สุกภาพจะทำเช่นเดียวกับสุภาพหรือไม่
- ก. ทำ
- ข. ไม่แน่ใจ
- ค. ไม่ทำ
7. ครูให้สุธิดีแกะสลักมันแกวเป็นรูปดอกไม้ สุธิดีไม่มีความสามารถทางด้านนี้ แต่สุธิดีก็พยายาม แกะจนเสร็จแม้จะแกะได้ไม่สวยก็ตาม ถ้านักเรียนเป็นสุธิดีจะทำเช่นเดียวกับสุธิดีหรือไม่
- ก. ทำ
- ข. ไม่แน่ใจ
- ค. ไม่ทำ
8. มานพมีการบ้านมาทำที่บ้านทุกวัน แม้จะมีรายการโทรทัศน์ที่เขาชอบและอยากดูมาก แต่ มานพก็พยายามทำการบ้านให้เสร็จเรียบร้อยก่อน ทำให้มานพไม่ได้ดูรายการบาง รายการที่ชอบ ถ้านักเรียนเป็นมานพจะทำเช่นเดียวกับมานพหรือไม่
- ก. ทำ
- ข. ไม่แน่ใจ
- ค. ไม่ทำ

9. พี่สาวของยุพามารับยุพาและน้อง ๆ ไปดูภาพยนตร์รอบค่ำซึ่งฉายวันนี้เป็นวันสุดท้าย
 ยุพาอยากไปดูภาพยนตร์เรื่องนี้มาก แต่วันรุ่งขึ้นเป็นวันสอบ ยุพาจึงไม่ไปดูภาพยนตร์
 ถ้านักเรียนเป็นยุพาจะทำเช่นเดียวกับยุพาหรือไม่
- ก. ทำ
 ข. ไม่แน่ใจ
 ค. ไม่ทำ
10. สมหมายรู้ตัวดีว่าผลการเรียนไม่ดี แต่ก็ดูหนังสือเฉพาะเมื่อตอนใกล้สอบเท่านั้น
 เพราะคิดว่าดูหนังสือล่วงหน้านาน ๆ จะลืมหมด ถ้านักเรียนเป็นสมหมายจะทำเช่นเดียว
 สมหมายหรือไม่
- ก. ทำ
 ข. ไม่แน่ใจ
 ค. ไม่ทำ
11. ภมรได้รับมอบหมายจากอาจารย์ให้ซ่อมรถจักรยานที่ชำรุด ภมรพยายามซ่อมมาเป็นเวลา
 1 สัปดาห์ ยังไม่สำเร็จ แต่ภมรไม่ยอมแพ้ยังพยายามซ่อมต่อไป ถ้านักเรียนเป็นภมรจะ
 ทำเช่นเดียวกับภมรหรือไม่
- ก. ทำ
 ข. ไม่แน่ใจ
 ค. ไม่ทำ
12. ในการแข่งขันกีฬาสี่ของโรงเรียน สุวิทย์มีหน้าที่บันทึกผลการแข่งขันกรีฑา แต่สุวิทย์รู้สึก
 เบื่อที่จะต้องรอคอยผลการแข่งขันเป็นเวลานาน จึงฝากให้เพื่อนบันทึกแทนทั้งหมด
 ถ้านักเรียนเป็นสุวิทย์จะทำเช่นเดียวกับสุวิทย์หรือไม่
- ก. ทำ
 ข. ไม่แน่ใจ
 ค. ไม่ทำ

13. เมื่ออุษาจะทำงานเธอจะใคร่ครวญล่วงหน้าว่าการทำงานนั้น ๆ จะมีผลดีและผลเสียอย่างไรบ้าง จนเพื่อน ๆ พูดว่าอุษาเป็นคนช่างคิดและคิดมาก ถ้านักเรียนเป็นอุษาจะทำเช่นเดียวกับอุษาหรือไม่
- ก. ทำ
- ข. ไม่แน่ใจ
- ค. ไม่ทำ
14. ศักดิ์ทำรายงานชิ้นหนึ่ง เขาตรวจทานอยู่นานก่อนส่งครู จนเพื่อน ๆ พูดว่าเขาเป็นคนขี้สงสัย ถ้านักเรียนเป็นศักดิ์จะทำเช่นเดียวกับศักดิ์หรือไม่
- ก. ทำ
- ข. ไม่แน่ใจ
- ค. ไม่ทำ
15. วิชาชอบทำงานให้เสร็จอย่างรวดเร็ว จนเพื่อนชมเขาว่าเป็นคนที่ทำงานได้รวดเร็วดี แต่บางครั้งเขาจะท้อแบบขอไปทีเมื่อคิดว่าไม่มีใครทราบและไม่มีใครเห็น ถ้านักเรียนเป็นวิชาจะทำเช่นเดียวกับวิชาหรือไม่
- ก. ทำ
- ข. ไม่แน่ใจ
- ค. ไม่ทำ
16. วิชาได้รับมอบหมายให้นำอุปกรณ์จากที่บ้านไปใช้ในชั่วโมงวิชาการงานอาชีพในวันรุ่งขึ้น เมื่อวิชากลับถึงบ้านจึงเตรียมอุปกรณ์ที่ต้องการใส่ถุงและรุ่งเช้าก่อนไปโรงเรียนก็ตรวจสอบสิ่งของอีกครั้งหนึ่งว่า ครบหรือไม่ ถ้านักเรียนเป็นวิชาจะทำเช่นเดียวกับวิชาหรือไม่
- ก. ทำ
- ข. ไม่แน่ใจ
- ค. ไม่ทำ

17. สมศักดิ์ขอให้สุชาติช่วยตรวจทานคำผิดจากรายงานก่อนนำไปส่งครู สุชาติทราบว่าอีคาตรวจแล้วไม่มีคำผิด จึงบอกสมศักดิ์ว่าไม่มีคำผิดทั้ง ๆ ที่ไม่ได้ตรวจ ถ้านักเรียนเป็นสุชาติจะทำเช่นเดียวกับสุชาติหรือไม่
- ก. ทำ
 - ข. ไม่แน่ใจ
 - ค. ไม่ทำ
18. ในวันจันทร์ นารีมีหน้าที่ดูแลความเรียบร้อยของห้องเรียนก่อนกลับบ้าน นารีชวนวิภาตรวจความเรียบร้อยของห้องเรียน เช่น ปิดหน้าต่าง ปิดสะพานไฟฟ้า เป็นต้น จนวิภาบ่นว่านารีเป็นคนเรื่องมากและเจ้าระเบียบ ถ้านักเรียนเป็นนารีจะทำเช่นเดียวกับนารีหรือไม่
- ก. ทำ
 - ข. ไม่แน่ใจ
 - ค. ไม่ทำ
19. ครูสั่งให้นักเรียนทำรายงานกลุ่ม ๆ ละ 5 คน ให้เวลา 2 เดือน กลุ่มของสุคนธ์มาช่วยกันทำรายงานทุกวันเสาร์ สุคนธ์มาสายทุกครั้ง ถ้านักเรียนเป็นสุคนธ์จะทำเช่นเดียวกับสุคนธ์หรือไม่
- ก. ทำ
 - ข. ไม่แน่ใจ
 - ค. ไม่ทำ

20. กาซัยเป็นหัวหน้ากลุ่มนัดหมายให้ผู้ร่วมงานทุกคนมาทำรายงานพร้อมกันที่โรงเรียนตอนเช้าวันเสาร์ แต่เผอิญกาซัยต้องเสีย จึงให้พี่ชายมาบอกเพื่อน ๆ ที่โรงเรียนว่า อาจจะมาสายกว่าที่นัดไว้เพราะต้องเสียถ้านักเรียนเป็นกาซัยจะทำเช่นเดียวกับกาซัยหรือไม่
- ก. ทำ
- ข. ไม่แน่ใจ
- ค. ไม่ทำ
21. ครูให้นักเรียนมาซื้อของที่โรงเรียน วันใดมาสายเป็นประจำทำให้เพื่อน ๆ ต้องรอว่าสนามาซื้อที่ด้วยจึงมาให้ตรงกับเวลาที่วันใดเคยมา ถ้านักเรียนเป็นว่าสนาจะทำเช่นเดียวกับว่าสนาหรือไม่
- ก. ทำ
- ข. ไม่แน่ใจ
- ค. ไม่ทำ
22. วิชาพาหน้าทีรวบรวมเงินค่าไปทัศนศึกษาของเพื่อน ๆ และจะต้องส่งครูวันนี้ แต่ลืมเอาเงินที่รวบรวมได้มาโรงเรียน วิชาคิดว่าค่อนข้างเงินมาให้ครูพรุ่งนี้เข้าก็ได้ ถ้านักเรียนเป็นวิชาจะทำเช่นเดียวกับวิชาหรือไม่
- ก. ทำ
- ข. ไม่แน่ใจ
- ค. ไม่ทำ
23. ครูสั่งให้นักเรียนทุกคนส่งการบ้านตอนเช้าวันจันทร์ แต่เอกซัยยังทำไม่เสร็จจึงไม่ได้ส่งการบ้านตามที่ครูกำหนด ถ้านักเรียนเป็นเอกซัยจะทำเช่นเดียวกับเอกซัยหรือไม่
- ก. ทำ
- ข. ไม่แน่ใจ
- ค. ไม่ทำ

24. เพื่อนสนิทของวัฒนามาชวนไปทัศนจารที่จังหวัดชลบุรีในวันหยุดซึ่งวัฒนาอยากไปมาก เพราะไม่เคยไป แต่วัฒนาต้องทำรายงานส่งครู เขาจึงอยู่ทำรายงานต่อให้เสร็จและคิดว่าแล้วค่อยไปกับเพื่อนวันหน้าเมื่อมีโอกาส ถ้านักเรียนเป็นวัฒนาจะทำเช่นเดียวกับ วัฒนาหรือไม่
- ก. ทำ
- ข. ไม่แน่ใจ
- ค. ไม่ทำ
25. ครูให้นักเรียนปลูกต้นไม้คนละต้น ปรากฏว่าต้นไม้ที่บังอรปลูกตาย บังอรจึงไม่สนใจปลูก ต้นไม้่อีกต่อไป ถ้านักเรียนเป็นบังอรจะทำเช่นเดียวกับบังอรหรือไม่
- ก. ทำ
- ข. ไม่แน่ใจ
- ค. ไม่ทำ
26. นกมมีผลการเรียนอ่อนลงเธอรู้ตัวว่าใช้เวลาดูหนังสือน้อยเพราะปกติจะดูตอนเข้า ก่อนมาโรงเรียนเท่านั้น ดังนั้นเธอจึงเพิ่มเวลาดูหนังสือในตอนค่ำก่อนนอนด้วย ถ้านักเรียนเป็นนกมจะทำเช่นเดียวกับนกมหรือไม่
- ก. ทำ
- ข. ไม่แน่ใจ
- ค. ไม่ทำ
27. บงกชมีหน้าที่ขายเครื่องเขียนที่สหกรณ์โรงเรียน วันหนึ่งมีเพื่อนมาชวนคุยจึงคุยเพลิน จนลืมดูการซื้อสินค้า เมื่อหมดเวลาซื้อ - ขาย แล้วตรวจสอบจำนวนเงินและจำนวน สินค้าปรากฏว่าจำนวนเงินและจำนวนสินค้าเหลือไม่ตรงกัน เมื่อครูถาม บงกชก็บอก สาเหตุ และยอมรับผิดชอบ ถ้านักเรียนเป็นบงกชจะทำเช่นเดียวกับบงกชหรือไม่
- ก. ทำ
- ข. ไม่แน่ใจ
- ค. ไม่ทำ

28. ปิยะรัตน์มีหน้าที่ทำความสะอาดโต๊ะครู วันหนึ่งขณะที่กำลังทำความสะอาดชั้นหนังสือของครู ปิยะรัตน์
ทำเจกัณฑ์ตกแตก ตอนนั้นไม่มีใครอยู่ในห้องเรียนเลยปิยะรัตน์จึงรีบนำเจกัณฑ์ที่แตกไปทิ้ง
ถึงขยะ เมื่อครูถามถึงเจกัณฑ์ปิยะรัตน์ไม่ตอบ ถ้านักเรียนเป็นปิยะรัตน์จะทำเช่นเดียวกับ
ปิยะรัตน์หรือไม่
- ก. ทำ
- ข. ไม่แน่ใจ
- ค. ไม่ทำ
29. มณฑาได้รับมอบหมายให้ทำรายงานเรื่องหนึ่ง เธอพยายามศึกษาหาแนวทางจากตำรา
ต่าง ๆ ที่พอจะไปหาได้ หลังจากการปรับปรุงแก้ไขจนดีแล้วจึงเขียนส่ง ถ้านักเรียนเป็น
มณฑาจะทำเช่นเดียวกับมณฑาหรือไม่
- ก. ทำ
- ข. ไม่แน่ใจ
- ค. ไม่ทำ
30. มงคลเป็นหัวหน้าทำงานกลุ่ม เขาแบ่งงานให้กับเพื่อน ๆ ช่วยกันทำ เมื่องานเสร็จ
ปรากฏว่าผลงานในส่วนของผู้ร่วมงานคนหนึ่งมีข้อบกพร่องถูกครูตำหนิ มงคลยอมรับผิด
และนำงานมาปรับปรุงแก้ไขเพราะถือว่าเป็นหน้าที่ที่ตนควบคุมไม่ดี ถ้านักเรียนเป็นมงคล
จะทำเช่นเดียวกับมงคลหรือไม่
- ก. ทำ
- ข. ไม่แน่ใจ
- ค. ไม่ทำ

ตาราง 5 แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามความรับผิดชอบต่อน้ำที่ทำงาน

ข้อที่	t	ข้อที่	t
1	3.480	16	3.958
2	4.882	17	4.730
3	4.291	18	4.330
4	5.935	19	4.506
5	4.006	20	3.418
6	3.813	21	4.340
7	4.046	22	4.673
8	4.433	23	4.379
9	4.341	24	4.926
10	4.330	25	5.659
11	3.402	26	5.752
12	4.492	27	4.164
13	5.035	28	4.476
14	3.309	29	4.068
15	5.595	30	5.916

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .86

ภาคผนวก ข

1. กำหนดการในการดำเนินการทดลอง
2. โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ สำหรับกลุ่มทดลอง
3. โปรแกรมการสอนแบบปกติสำหรับกลุ่มควบคุม

กำหนดการในการดำเนินการทดลอง

ครั้งที่	กลุ่มทดลอง วัน เดือน ปี เวลา	กลุ่มควบคุม วัน เดือน ปี เวลา	หมายเหตุ
1	วันจันทร์ วันที่ 31 มกราคม 2537 เวลา 15.20-16.10 น.	วันอังคาร วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2537 เวลา 15.20-16.10 น.	ใช้เวลาในการทดลองทั้งหมด 12 ครั้ง จำนวน 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที โดยผู้ดำเนินการ ทดลองด้วยตนเอง ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
2	วันพุธ วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2537 เวลา 15.20-16.10 น.	วันพฤหัสบดี วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2537 เวลา 15.20-16.10 น.	
3	วันจันทร์ วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2537 เวลา 15.20-16.10 น.	วันอังคาร วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2537 เวลา 15.20-16.10 น.	
4	วันพุธ วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2537 เวลา 15.20-16.10 น.	วันพฤหัสบดี วันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2537 เวลา 15.20-16.10 น.	
5	วันจันทร์ วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2537 เวลา 15.20-16.10 น.	วันอังคาร วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2537 เวลา 15.20-16.10 น.	
6	วันพุธ วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2537 เวลา 15.20-16.10 น.	วันพฤหัสบดี วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2537 เวลา 15.20-16.10 น.	
7	วันจันทร์ วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2537 เวลา 15.20-16.10 น.	วันอังคาร วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2537 เวลา 15.20-16.10 น.	

ครั้งที่	กลุ่มทดลอง วัน เดือน ปี เวลา	กลุ่มควบคุม วัน เดือน ปี เวลา	หมายเหตุ
8	วันพุธ วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2537 เวลา 15.20-16.10 น.	วันพฤหัสบดี วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2537 เวลา 15.20-16.10 น.	
9	วันจันทร์ วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2537 เวลา 15.20-16.10 น.	วันอังคาร วันที่ 1 มีนาคม 2537 เวลา 15.20-16.10 น.	
10	วันพุธ วันที่ 2 มีนาคม 2537 เวลา 15.20-16.10 น.	วันพฤหัสบดี วันที่ 3 มีนาคม 2537 เวลา 15.20-16.10	
11	วันจันทร์ วันที่ 7 มีนาคม 2537 เวลา 15.20-16.10 น.	วันอังคาร วันที่ 8 มีนาคม 2537 เวลา 15.20-16.10 น.	
12	วันพุธ วันที่ 9 มีนาคม 2537 เวลา 15.20-16.10 น.	วันพฤหัสบดี วันที่ 10 มีนาคม 2537 เวลา 15.20-16.10 น.	

โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
1	ปฐมนิเทศและให้ความรู้เกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ	1. เพื่อเป็นการสร้างความคุ้นเคยระหว่างครูกับนักเรียน 2. เพื่อให้ให้นักเรียนทราบประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ	1. ครูแนะนำตัวและให้นักเรียนทำกิจกรรมดังนี้ 1.1 ครูให้นักเรียนเล่นเกมจับคู่แล้วซักถามเรื่องทั่ว ๆ ไปของเพื่อนให้ได้ข้อมูลมากที่สุด โดยครูใช้เวลา 5 นาที 1.2 ครูให้นักเรียนแต่ละคนเล่ารายละเอียดเกี่ยวกับคู่ของตนที่รวบรวมได้ให้สมาชิกของกลุ่มฟัง 1.3 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมปฐมนิเทศ 2. ครูชี้แจงให้นักเรียนทราบจุดประสงค์ที่พบกันในครั้งนี้ 3. ครูอธิบายความหมาย ขั้นตอน และประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ 4. ครูให้นักเรียนสรุปและครูสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ 5. ครูนัดหมาย วัน เวลา สถานที่เข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
2	การเข้าร่วมกิจกรรม กลุ่มสร้างคุณภาพหรือ วงจรเดิม	เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ ขั้นตอนต่าง ๆ ของ การเข้าร่วมกิจกรรม กลุ่มสร้างคุณภาพ	1. ครูสนทนากับถามนักเรียนถึง ประสบการณ์หรือสถานการณ์ที่จะ เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มตามจุดมุ่งหมาย ที่ตั้งไว้ 2. ครูอธิบายรายละเอียดพร้อมทั้ง ยกตัวอย่างประกอบเกี่ยวกับขั้นตอน ของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้าง คุณภาพ 4 ขั้นตอน ดังนี้ 2.1 ขึ้นวางแผนแก้ปัญหา ได้แก่ 2.1.1 วิเคราะห์ปัญหาและ สาเหตุของปัญหา 2.1.2 กำหนดเป้าหมาย ในการแก้ปัญหาและหาวิธีการแก้ปัญหา 2.1.3 วางแผนแก้ปัญหา 2.2 ขึ้นลงมือแก้ปัญหาคตามแผน ที่วางไว้ในตารางแผนปฏิบัติงาน 2.2.1 มอบหมายงานที่ได้ จากขั้นตอนการวางแผน 2.2.2 ประชุมกลุ่มเพื่อ หาแนวทางแก้ปัญหาคตามแผนที่วางไว้ 2.3 ขึ้นการตรวจสอบและ ประเมินผลในแต่ละขั้นตอนว่าเป็นไป ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
			2.4 ขั้นปรับปรุงแก้ไขภายหลังการตรวจสอบ ถ้าผลปรากฏบรรลุตามเป้าหมายก็ให้กำหนดวิธีการแก้ปัญหาอื่น ๆ แต่ถ้าการแก้ปัญหาไม่บรรลุเป้าหมายก็ให้ย้อนกลับไปขึ้นวางแผนใหม่ 3. ครูซักถามนักเรียนเกี่ยวกับขั้นตอนของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ 4. ครูนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ เข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป
3	การระดมพลังสมองและแผนภูมิแก้งปลาเพื่อหาสาเหตุของปัญหา	1. เพื่อฝึกนักเรียนให้ได้เรียนรู้การระดมพลังสมองและสามารถระดมพลังสมองได้ 2. เพื่อฝึกให้นักเรียนทำแผนภูมิแก้งปลา 3. เพื่อให้นักเรียนหาสาเหตุของปัญหาโดยใช้แผนภูมิแก้งปลาได้	1. ครูให้นักเรียนเลือกประธานและเลขานุการของกลุ่ม 2. ครูชี้แจงหน้าที่ของประธานและเลขานุการ 3. ครูตั้งปัญหาถามนักเรียนว่า "สาเหตุของการขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานมีอะไรบ้าง" ให้สมาชิกกลุ่มช่วยกันตอบ 4. ครูสรุปให้นักเรียนฟังว่าการที่นักเรียนช่วยกันคิดหาคำตอบโดยวิธีการต่าง ๆ นั้นเรียกว่า "การระดมพลังสมอง"

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
4	ความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน : ด้านเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ได้รับมอบหมาย	เพื่อให้นักเรียนเห็นถึงผลของการหลีกเลี่ยงการทำงาน เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจจริง	5. ครูอธิบายวิธีเขียนแผนภูมิแก้งปลาโดยใช้แผนภูมิประกอบและรายละเอียดต่าง ๆ 6. นำผลจากการระดมพลังสมองมาเขียนเป็นแผนภูมิแก้งปลา 7. ครูนัดหมาย วัน เวลา สถานที่เข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป 1. ครูดำเนินการทดลองขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 ของกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ ดังรายละเอียดต่อไปนี้ ขั้นที่ 1 ขึ้นวางแผนแก้ปัญหา ความไม่เอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ได้รับมอบหมาย 1.1 วิเคราะห์ปัญหาและวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา โดยระดมพลังสมองค้นหาสาเหตุของปัญหา ให้เลขานุการกลุ่มเขียนลงบนกระดาษที่เตรียมไว้ แล้วให้นักเรียนช่วยกันพิจารณา ร่วมกันเป็นหมวดหมู่ แล้วนำมาเขียนเป็นแผนภูมิแก้งปลาดังกิจกรรมข้อ 6 ครั้งที่ 3 1.2 กำหนดเป้าหมายการแก้ปัญหา โดยนำข้อมูลจากแผนภูมิแก้งปลา มาเขียนแผนภูมิพาเรโต

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
5	ความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน : ด้านเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ได้รับมอบหมาย	เพื่อให้นักเรียนเห็นถึงผลของการหลีกเลี่ยงการทำงาน เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจจริง	1.3 หาวิธีการแก้ปัญหา โดยให้สมาชิกระดมพลังสมอง และเลขานุการกลุ่มจดบันทึกความคิดเห็นของสมาชิก พร้อมทั้งสรุปวิธีการแก้ไขปัญห ในแนวทางที่เป็นไปได้มากที่สุด และวางแผนแก้ปัญหาโดยทำตารางแผนปฏิบัติงานพร้อมกำหนดระยะเวลาในการแก้ปัญหา ขั้นที่ 2 ขั้นลงมือแก้ปัญหาตามแผนที่วางไว้ในตารางแผนปฏิบัติงาน 2.1 มอบหมายงานที่ได้จากขั้นการวางแผนการแก้ไขปัญหาสำเหตุของการไม่เอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ได้รับมอบหมาย 2.2 ให้นักเรียนดำเนินการแก้ไขตามแผนปฏิบัติงาน 2. ครูกำหนด วัน เวลา สถานที่เข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป 1. ครูดำเนินการทดลองขั้นที่ 3 และขั้นที่ 4 ของกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพดังรายละเอียดต่อไปนี้ ขั้นที่3 ขั้นการตรวจสอบและประเมินผลในแต่ละขั้นตอนจากการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติงาน

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
6	ความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่การงาน : ด้านพากเพียรปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ	1. เพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์และหาสาเหตุของการไม่มีความพากเพียรปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจโดยใช้แผนภูมิแก๊งปลาได้ 2. เพื่อให้นักเรียนกำหนดเป้าหมายและหาวิธีแก้ปัญหาได้ 3. เพื่อให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาตามแผนที่วางไว้ได้	3.1 ครูอธิบายถึงความจำเป็นของการประเมินผล 3.2 ให้สมาชิกกลุ่มสรุปผลการแก้ปัญหาว่าเป็นอย่างไรบ้าง ขั้นที่ 4 ขั้นปรับปรุงแก้ไข กล่าวคือ เมื่อไม่ได้ผลตามแผนที่วางไว้ และถ้าได้ผลตามเป้าหมายให้กำหนดเป็นมาตรฐานและนำไปปฏิบัติ 2. ครูนัดหมาย วัน เวลา สถานที่เข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป 1. ครูดำเนินการทดลองขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 ของกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพดังรายละเอียดต่อไปนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผนแก้ปัญหาไม่มีความพากเพียรปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ 1.1 วิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหาโดยระดมพลังสมอง แล้วนำข้อมูลมาเขียนเป็นแผนภูมิแก๊งปลา 1.2 กำหนดเป้าหมาย โดยนำข้อมูลจากแผนภูมิแก๊งปลาเขียนแผนภูมิพาเรโต 1.3 หาวิธีการแก้ปัญหา โดยทำตารางแผนปฏิบัติงานและกำหนดเวลาในการแก้ปัญหา

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
7	ความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่การงาน : ด้านความพากเพียร ปฏิบัติงานด้วยความ ตั้งใจ	1. เพื่อให้นักเรียน ได้ตรวจสอบและ ประเมินผลงานที่ได้ ปฏิบัติไปแล้ว ได้ 2. เพื่อให้นักเรียน รู้จักปรับปรุงงานที่ยังไม่ บรรลุเป้าหมาย	ขั้นที่ 2 ขั้นลงมือแก้ปัญหาตามแผน ที่วางไว้ในตารางแผนปฏิบัติงาน 2.1 มอบหมายงานที่ได้จาก ขั้นการวางแผนการแก้ปัญหาสาเหตุ ของการไม่มีความพากเพียรปฏิบัติงาน ด้วยความตั้งใจ 2.2 ให้นักเรียนดำเนินการแก้ไข ตามแผนปฏิบัติงาน 2. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม ข้อสงสัย และนัดหมาย วัน เวลา สถานที่เข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป 1. ครูดำเนินการทดลองขั้นที่ 3 และ ขั้นที่ 4 ของกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ ดังรายละเอียดต่อไปนี้ ขั้นที่ 3 ขั้นการตรวจสอบและประเมินผล ในแต่ละขั้นตอนจากการปฏิบัติตามแผน ปฏิบัติงาน 3.1 ครูอธิบายถึงความจำเป็นของ การประเมินผล 3.2 ให้สมาชิกกลุ่มสรุปผล การแก้ปัญหว่าเป็นอย่างไรบ้าง ขั้นที่ 4 ขั้นปรับปรุงแก้ไขเมื่อไม่ได้ผล ตามแผนที่วางไว้ แต่ถ้าได้ผลตามแผนที่ วางไว้ให้กำหนดเป็นมาตรฐาน และนำ ไปปฏิบัติต่อไป

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
8	ความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน : ด้านความละเอียดรอบคอบและตรงต่อเวลา	1. เพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์และหาสาเหตุของการไม่มีความละเอียดรอบคอบ และตรงต่อเวลา ใช้แผนภูมิแก้างปลาได้ 2. เพื่อให้นักเรียนกำหนดเป้าหมายและหาวิธีแก้ปัญหาคได้ 3. เพื่อให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหตามแผนที่วางไว้ได้	2. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยและนัดหมาย วัน เวลา สถานที่เข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป 1. ครูดำเนินการทดลองขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 ของกิจกรรมกลุ่มคุณภาพ ดังรายละเอียดต่อไปนี้ <u>ขั้นที่ 1</u> ขึ้นวางแผนแก้ปัญหาไม่มี ความละเอียดรอบคอบและตรงต่อเวลา 1.1 วิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหาโดยระดมพลังสมอง แล้วนำข้อมูลมาเขียนเป็นแผนภูมิแก้างปลา 1.2 กำหนดเป้าหมาย โดยนำข้อมูลจากแผนภูมิแก้างปลา มาเขียนแผนภูมิพาเรโต 1.3 หาวิธีการแก้ปัญา โดยทำตารางแผนปฏิบัติงานและกำหนดเวลาในการแก้ปัญา <u>ขั้นที่ 2</u> ขึ้นลงมือแก้ปัญาตามแผนที่วางไว้ในตารางแผนปฏิบัติงาน 2.1 มอบหมายงานที่ได้จากขั้นการวางแผนการแก้ปัญาสาเหตุของการไม่มีความละเอียดรอบคอบและตรงต่อเวลา

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
9	ความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่การงาน : ด้านความละเอียด รอบคอบและ ตรงต่อเวลา	1. เพื่อให้นักเรียนได้ ตรวจสอบและประเมิน ผลงานที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว ได้ 2. เพื่อให้นักเรียน รู้จักปรับปรุงงานที่ยังไม่ บรรลุเป้าหมาย	2.2 ให้นักเรียนดำเนินการแก้ไข ตามแผนปฏิบัติงาน 2. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม ข้อสงสัย และนัดหมาย วัน เวลา สถานที่เข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป 1. ครูดำเนินการทดลองขั้นที่ 3 และ ขั้นที่ 4 ของกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ ดังรายละเอียดต่อไปนี้ ขั้นที่ 3 ขั้นการตรวจสอบและประเมินผล ในแต่ละขั้นตอนจากการปฏิบัติตามแผน ปฏิบัติงาน 3.1 ครูอธิบายถึงความจำเป็น ของการประเมินผล 3.2 ให้สมาชิกกลุ่มสรุปผล การแก้ปัญหาว่าเป็นอย่างไรบ้าง ขั้นที่ 4 ขั้นปรับปรุงแก้ไขเมื่อไม่ได้ผล ตามแผนที่วางไว้ แต่ถ้าได้ผลตามแผน ที่วางไว้ให้กำหนดเป็นมาตรฐาน และ นำไปปฏิบัติต่อไป 2. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม ข้อสงสัยและนัดหมาย วัน เวลา สถานที่เข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
10	ความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่การงาน : ด้านยอมรับผลงาน และปรับปรุงแก้ไข งานในหน้าที่ของตน	1. เพื่อให้นักเรียน วิเคราะห์และหาสาเหตุ ของการไม่ยอมรับ ผลงานและปรับปรุง แก้ไขงานในหน้าที่ ของตน โดยใช้แผนภูมิ ก้างปลาได้ 2. เพื่อให้นักเรียน กำหนดเป้าหมายและ หาวิธีแก้ปัญหาได้ 3. เพื่อให้นักเรียน สามารถแก้ปัญหาตาม แผนที่วางไว้ได้	1. ครูดำเนินการทดลองขั้นที่ 1 และ ขั้นที่ 2 ของกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ ดังรายละเอียดต่อไปนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผนแก้ปัญหา ไม่ยอมรับผลงานและปรับปรุง แก้ไขงานในหน้าที่ของตน 1.1 วิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุ ของปัญหาโดยระดมพลังสมอง แล้วนำข้อมูลมาเขียนเป็นแผนภูมิ ก้างปลา 1.2 กำหนดเป้าหมาย โดยนำข้อมูลจากแผนภูมิก้างปลา มาเขียนแผนภูมิพาเรโต 1.3 หาวิธีการแก้ไขปัญหา โดยทำตารางแผนปฏิบัติงาน และ กำหนดเวลาในการแก้ปัญหา ขั้นที่ 2 ขั้นลงมือแก้ปัญหตามแผน ที่วางไว้ในตารางแผนปฏิบัติงาน 2.1 มอบหมายงานที่ได้จาก ขั้นการวางแผนการแก้ปัญหาสาเหตุของ การไม่มีการยอมรับผลงานและปรับปรุง แก้ไขงานในหน้าที่ของตน 2.2 ให้นักเรียนดำเนินการแก้ไข ตามแผนปฏิบัติงาน

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
11	ความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่การงาน : ด้านยอมรับผลงาน และปรับปรุงแก้ไข งานในหน้าที่ของตน	1. เพื่อให้นักเรียน ปฏิบัติได้แล้วได้ รู้จักปรับปรุงงานที่ยังไม่ บรรลุเป้าหมาย	2. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม ข้อสงสัย และนัดหมาย วัน เวลา สถานที่เข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป 1. ครูดำเนินการทดลองขั้นที่ 3 และ ขั้นที่ 4 ของกิจกรรมสร้างคุณภาพ ดังรายละเอียดต่อไปนี้ ขั้นที่ 3 ขั้นการตรวจสอบและประเมินผล ในแต่ละขั้นตอนจากการปฏิบัติตาม แผนปฏิบัติงาน 3.1 ครูอธิบายถึงความจำเป็นของ การประเมิน 3.2 ให้สมาชิกกลุ่มสรุปผล การแก้ปัญหาว่าเป็นอย่างไรบ้าง ขั้นที่ 4 ขั้นปรับปรุงแก้ไขเมื่อไม่ได้ผล ตามแผนที่วางไว้ แต่ถ้าได้ผลตาม แผนที่วางไว้ให้กำหนดเป็นมาตรฐาน และนำไปปฏิบัติต่อไป 2. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม ข้อสงสัยและนัดหมาย วัน เวลา สถานที่เข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
12	ปัจฉิมนิเทศ	1. เพื่อให้นักเรียนได้พูดคุยอภิปรายและสรุปเกี่ยวกับการเรียนรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน 2. เพื่อเป็นการสร้างความประทับใจเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ	1. เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม แสดงความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ 2. ครูให้นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้จากการทดลองและครูสรุปเพิ่มเติม 3. ครูกล่าวปิดโปรแกรมการร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ

หมายเหตุ การทดลองแต่ละครั้งใช้เวลา 50 นาที

โปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ

ครั้งที่ 1

เรื่อง ปฐมนิเทศและให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อเป็นการสร้างความคุ้นเคยระหว่างครูกับนักเรียน
2. เพื่อให้นักเรียนทราบประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ

เวลา 50 นาที

สื่อ เอกสารเรื่อง "ความหมายและเทคนิคของกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ"

วิธีดำเนินการ

1. ครูแนะนำตัว และให้นักเรียนทำกิจกรรมดังนี้
 - 1.1 ครูให้นักเรียนเล่นเกม "จับคู่" โดยครูแจกบัตรภาพให้นักเรียนทั้ง 10 คน แต่ละคนจะได้ภาพที่ไม่สมบูรณ์ และให้นักเรียนหาคู่ของตนโดยนำบัตรภาพทั้ง 2 มาต่อกันให้เป็นภาพสัตว์ที่สมบูรณ์และถูกต้อง จะได้ภาพที่ถูกต้องสมบูรณ์ 5 ชนิด แล้วซักถามเรื่องทั่ว ๆ ไปให้ได้มากที่สุดใช้เวลา 5 นาที
 - 1.2 ครูให้นักเรียนแต่ละคู่ออกมาเล่ารายละเอียดของกันและกันจนครบทุกคู่
 - 1.3 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมปฐมนิเทศ
2. ครูชี้แจงให้นักเรียนทราบจุดประสงค์ที่พบกันในครั้งนี้ พร้อมทั้งแจกเอกสาร
3. ครูอธิบายความหมาย ขั้นตอน และประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรม

กลุ่มสร้างคุณภาพ

4. ครูให้นักเรียนสรุปและเพิ่มเติมเกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ
5. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย และนัดหมาย วัน เวลา สถานที่เข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตความคุ้นเคยกับการพูดคุยในกลุ่ม
2. สังเกตจากการตอบคำถาม และการสรุปของนักเรียน

ครั้งที่ 2

เรื่อง การเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพหรือวงจรเคมีง

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจขั้นตอนต่าง ๆ ของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ

เวลา 50 นาที

สื่อ

1. เอกสารเรื่อง "ขั้นตอนการทวงจรเคมีง"
2. แผนภูมิ "แผนปฏิบัติงานตามขั้นตอนวงจรเคมีง"

วิธีดำเนินการ

1. ครูสนทนาซักถามนักเรียนถึงประสบการณ์ของนักเรียนที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อให้นักเรียนเข้าใจคำว่า กิจกรรมกลุ่มและกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ

2. ครูอธิบาย ขั้นตอนของกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพว่ามี 4 ขั้นตอน พร้อมกับแจกเอกสารดังนี้

2.1 ขั้นวางแผนแก้ปัญหา โดยวิธีระดมพลังสมอง

- 2.1.1 เพื่อวิเคราะห์ปัญหา เลือกปัญหาโดยใช้แผนภูมิพาเรโต
- 2.1.2 เพื่อวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา โดยใช้แผนภูมิกังปลา
- 2.1.3 เพื่อคิดหาวิธีแก้ปัญหา โดยใช้ตารางแก้ไขปัญหาและ

ตารางแผนปฏิบัติงาน

2.2 ขั้นลงมือแก้ปัญหาตามแผนที่วางไว้ ได้แก่

- 2.2.1 มอบหมายงานที่ได้จากขั้นตอนการวางแผน
- 2.2.2 ประชุมกลุ่มเพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหา ตามแผนที่วางไว้

2.3 ขั้นการตรวจสอบและประเมินผล ได้แก่ หลังจากปฏิบัติงานครบระยะเวลาที่กำหนดมีการประเมินผล เพื่อดูว่าผลการแก้ปัญหาสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่

2.4 ขั้นปรับปรุงแก้ไขภายหลังการตรวจสอบ ถ้าผลปรากฏบรรลุเป้าหมายก็ให้กำหนดวิธีการแก้ปัญหานั้น แต่ถ้าการแก้ไขปัญหามิบรรลุเป้าหมายก็ให้ย้อนกลับไปขึ้นวางแผนใหม่

3. ครูซักถามนักเรียนเกี่ยวกับขั้นตอนของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ

4. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยและนัดหมาย วัน เวลา สถานที่เข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตความสนใจ และการซักถามของนักเรียน

ครั้งที่ 3

เรื่อง การระดมพลังสมองและแผนภูมิกำบังปลาเพื่อหาสาเหตุของปัญหา

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้การระดมพลังสมอง และสามารถระดมพลังสมองได้
2. เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นของตนให้กลุ่มฟัง
3. เพื่อให้นักเรียนยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
4. เพื่อให้นักเรียนหาแผนภูมิกำบังปลา และหาสาเหตุของปัญหาโดยใช้

แผนภูมิกำบังปลาได้

เวลา 50 นาที

สื่อ

1. เอกสารเรื่อง "หลักการระดมพลังสมอง"
2. แผนภูมิกำบังปลา
3. กระดาษโปสเตอร์, ปากกา

วิธีดำเนินการ

1. ครูให้นักเรียนเลือกประธานและเลขานุการของกลุ่ม
2. ครูชี้แจงหน้าที่ของประธานและเลขานุการ
3. ครูตั้งปัญหาถามนักเรียนว่า "สาเหตุของการขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่
การทำงานคืออะไรบ้าง" ให้สมาชิกกลุ่มช่วยกันตอบ
4. ครูสรุปให้นักเรียนฟังว่า การที่นักเรียนช่วยกันคิดหาคำตอบโดยวิธีการต่าง ๆ
นั้นเรียกว่า "การระดมพลังสมอง" พร้อมทั้งแจกเอกสาร
5. ครูอธิบายวิธีเขียนแผนภูมิกำบังปลา โดยใช้แผนภูมิประกอบและรายละเอียด
ต่าง ๆ
6. นำผลการระดมพลังสมองมาเขียนเป็นแผนภูมิกำบังปลา

7. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยและนัดหมายวัน เวลา สถานที่
เข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

การประเมินผล

สังเกตความสนใจ และพฤติกรรมของนักเรียนขณะร่วมกิจกรรม

ครั้งที่ 4

เรื่อง ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน : ด้านเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ได้รับมอบหมาย

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์และหาสาเหตุของการไม่เอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ได้รับมอบหมาย โดยใช้แผนภูมิกังปลาได้
2. เพื่อให้นักเรียนกำหนดเป้าหมาย และหาวิธีแก้ปัญหาได้
3. เพื่อให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาตามแผนที่วางไว้ได้

เวลา 50 นาที

สื่อ

1. แผนภูมิกังปลา
2. ตารางเก็บข้อมูล
3. ตารางแก้ปัญหา
4. ตารางแผนปฏิบัติงาน

วิธีดำเนินการ

1. ครูดำเนินการทดลองขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 ของกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ
ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้ววางแผนแก้ปัญหาความไม่เอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ได้รับมอบหมายด้วยเทคนิคระดมพลังสมอง

1.1 วิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหา

1.1.1 ครูแจกกระดาษคนละ 1 แผ่น ให้แต่ละคนวิเคราะห์
ปัญหาและสาเหตุของความไม่เอาใจใส่ต่อการเรียน และงานที่ได้รับมอบหมาย ด้วยเทคนิค
ระดมพลังสมอง พร้อมทั้งช่วยกันจัดหมวดหมู่

1.1.2 ครูให้นักเรียนนำข้อมูลที่ได้ไปเขียนเป็นแผนภูมิ

ก้างปลา

1.2 กำหนดเป้าหมายการแก้ปัญหา โดยครูแจกตารางเก็บข้อมูลให้

นักเรียนทุกคน

1.2.1 ครูแจกตารางเก็บข้อมูลให้นักเรียนทุกคน และอธิบายวิธีการใช้ตารางรวมทั้งความจำเป็นที่ต้องเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2.2 ให้นักเรียนนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ เขียนเป็นแผนภูมิพาเรโตและตั้งเป้าหมายในการแก้ปัญหา

1.3 หาวิธีการแก้ไขปัญา

1.3.1 ครูแจกกระดาษแก้ไขปัญาแต่ละจุดสาเหตุให้นักเรียนช่วยกันระดมพลังสมองถึงวิธีการแก้ปัญาในจุดสาเหตุที่เลือกไว้โดยให้เลขานุการกลุ่มจดบันทึกความคิดเห็นของสมาชิก

1.3.2 ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปวิธีการแก้ปัญาในทางที่เป็นไปได้มากที่สุดและวางแผนแก้ปัญาโดยทำตารางปฏิบัติงาน พร้อมทั้งกำหนดระยะเวลาในการแก้ปัญา

ขั้นที่ 2 ขั้นลงมือแก้ไขปัญาตามแผนที่วางไว้ในตารางปฏิบัติงาน

2.1 มอบหมายงานที่ได้จากขั้นการวางแผนแก้ไขปัญาสาเหตุของการไม่เอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ได้รับมอบหมาย

2.2 ให้นักเรียนดำเนินการแก้ไขตามแผนปฏิบัติงานโดยใช้เวลาปฏิบัติ 4 วัน

2. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย และนัดหมาย วัน เวลา สถานที่เข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

การประเมินผล

สังเกตความสนใจและพฤติกรรมของนักเรียนขณะเข้าร่วมกิจกรรม

ครั้งที่ 5

เรื่อง ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน : ด้านเอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ได้รับมอบหมาย

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนได้ตรวจสอบและประเมินผลงานที่ได้ปฏิบัติไปแล้วได้
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักปรับปรุงงานที่ไม่บรรลุเป้าหมายได้

เวลา 50 นาที

สื่อ

1. ตารางแสดงผลการแก้ปัญหา
2. ตารางเปรียบเทียบผลก่อนและหลังแก้ปัญหา

วิธีดำเนินการ

1. ครูดำเนินการทดลองในขั้นที่ 3 และขั้นที่ 4 ของกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ
ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นที่ 3 ขั้นตรวจสอบและประเมินผลในแต่ละขั้นตอนจากการปฏิบัติตาม
แผนปฏิบัติงานดังนี้

- 3.1 ครูอธิบายถึงความจำเป็นของการประเมินผล
- 3.2 ครูแจกตารางแสดงผลการแก้ปัญหาให้สมาชิกกลุ่ม

คนละ 1 แผ่น พร้อมคำอธิบายวิธีการใช้

3.3 ครูให้สมาชิกกลุ่มใช้ตารางผลการแก้ไขปัญหาค้นหาข้อมูลก่อน
การแก้ปัญหามาเขียนในตารางและเปรียบเทียบกับข้อมูลหลังการแก้ปัญหา แล้วสรุปผลการ
แก้ปัญหว่าเป็นอย่างไรบ้าง

ขั้นที่ 4 ขั้นปรับปรุงแก้ไข โดยครูให้นักเรียนปฏิบัติดังนี้

- 4.1 ครูให้นักเรียนช่วยกันประเมินผลจากการทำกิจกรรม

3 ขั้นตอน โดยพิจารณา

4.1.1 ด้านผลงาน บรรลุเป้าหมาย จากการปฏิบัติของ

สมาชิกในกลุ่ม

4.1.2 ด้านมนุษยสัมพันธ์ จากความร่วมมือในการปฏิบัติงาน

4.1.3 ด้านการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อเป็น

แนวทางในการทำกิจกรรมต่อไปและนำไปเพื่อลดปัญหาของส่วนรวม

4.2 เมื่อนักเรียนพิจารณา ถ้าบรรลุเป้าหมายก็ให้ใช้ปฏิบัติต่อไป

แต่ถ้าการแก้ไขปัญหามิบรรลุเป้าหมายก็ให้ย้อนกลับไปในขั้นวางแผนใหม่ จนได้ผลเป็นที่น่าพอใจแล้วจึงกำหนดไว้เป็นมาตรฐานการทำงาน (ตามตารางเปรียบเทียบผลก่อนและหลังแก้ปัญห)

4.3 ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปผล ของการทำกิจกรรมว่าบรรลุเป้าหมายที่วางไว้เพียงใด โดยพิจารณาจากการประเมินผลข้างต้น

4.4 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย และนัดหมาย วัน เวลา สถานที่เข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

การประเมินผล

สังเกตความสนใจ และพฤติกรรมของนักเรียนขณะเข้าร่วมกิจกรรม

ครั้งที่ 6

เรื่อง ความรับผิดชอบต่อน้ำที่การงาน : ด้านพากเพียรปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์และหาสาเหตุของการไม่มีความพากเพียรปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ โดยใช้แผนภูมิแก๊งปลาได้
2. เพื่อให้นักเรียนกำหนดเป้าหมายและหาวิธีแก้ปัญหาได้
3. เพื่อให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาตามแผนที่วางไว้ได้

เวลา 50 นาที

สื่อ

1. แผนภูมิแก๊งปลา
2. ตารางเก็บข้อมูล
3. ตารางแก้ไข้ปัญหา
4. ตารางแผนปฏิบัติงาน

วิธีดำเนินการ

1. ครูดำเนินการทดลองขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 ของกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ
ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผนแก้ปัญหาไม่มีความพากเพียรปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ

ด้วยเทคนิคระดมพลังสมอง

1.1 วิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหา

1.1.1 ครูแจกกระดาษคนละ 1 แผ่น ให้แต่ละคนวิเคราะห์
ปัญหาและสาเหตุของความไม่พากเพียรปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ ด้วยเทคนิคระดมพลังสมอง
พร้อมทั้งช่วยกันจัดหมวดหมู่

1.1.2 ครูให้นักเรียนนำข้อมูลที่ได้ไปเขียนเป็นแผนภูมิ

แก๊งปลา

1.2 กำหนดเป้าหมายการแก้ปัญหา โดยครูแจกตารางเก็บข้อมูลให้นักเรียนทุกคน

1.2.1 ครูแจกตารางเก็บข้อมูลให้นักเรียนทุกคน และอธิบายวิธีการใช้ตารางรวมทั้งความจำเป็นที่ต้องเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2.2 ให้นักเรียนนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ เขียนเป็นแผนภูมิพาเรโต และตั้งเป้าหมายในการแก้ปัญหา

1.3 ทาวิธีการแก้ไข้ปัญหา

1.3.1 ครูแจกกระดาษแก้ไข้ปัญหาแต่ละจุดสาเหตุ ให้นักเรียนช่วยกันระดมพลังสมองถึงวิธีการแก้ปัญหาในจุดสาเหตุที่เลือกไว้โดยให้เลขานุการกลุ่มจดบันทึกความคิดเห็นของสมาชิก

1.3.2 ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปวิธีการแก้ไข้ปัญหาในทางที่เป็นไปได้มากที่สุดและวางแผนแก้ปัญหา โดยทาตารางปฏิบัติงานพร้อมทากำหนดระยะเวลาในการแก้ไข้ปัญหา

ขั้นที่ 2 ขั้นลงมือแก้้ปัญหาตามแผนที่วางไว้ในตารางปฏิบัติงาน

2.1 มอบหมายงานที่ได้จากขั้นการวางแผนแก้ไข้ปัญหาสาเหตุของการไม่มีความ پاکเพียรปฏิบัติด้วยความตั้งใจ

2.2 ให้นักเรียนดำเนินการแก้ไข้ตามแผนปฏิบัติงานโดยให้เวลา

ปฏิบัติ 4 วัน

2. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย และนัดหมาย วัน เวลา สถานที่เข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

การประเมินผล

สังเกตความสนใจและพฤติกรรมของนักเรียนขณะเข้าร่วมกิจกรรม

ครั้งที่ 7

เรื่อง ความรับผิดชอบต่อน้ำที่การงาน : ด้านพากเพียรปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนได้ตรวจสอบและประเมินผลงานที่ได้ปฏิบัติไปแล้วได้
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักปรับปรุงงานที่ไม่บรรลุเป้าหมายได้

เวลา 50 นาที

สื่อ

1. ตารางแสดงผลการแก้ปัญหา
2. ตารางเปรียบเทียบผลก่อนและหลังแก้ปัญหา

วิธีดำเนินการ

1. ครูดำเนินการทดลองในขั้นที่ 3 และขั้นที่ 4 ของกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ
ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นที่ 3 ขั้นตรวจสอบและประเมินผลในแต่ละขั้นตอนจากการปฏิบัติตามแผน
ปฏิบัติงาน ดังนี้

1. ครูอธิบายถึงความจำเป็นของการประเมินผล
2. ครูแจกตารางแสดงผลการแก้ปัญหาให้สมาชิกกลุ่ม คนละ 1 แผ่น

พร้อมทั้งอธิบายวิธีการใช้

3. ครูให้สมาชิกกลุ่มใช้ตารางผลการแก้ปัญหา โดยนำข้อมูลก่อน
การแก้ปัญหามาเขียนในตารางและเปรียบเทียบกับข้อมูลหลังการแก้ปัญหา แล้วสรุปผลการแก้
ปัญหว่าเป็นอย่างไรบ้าง

ขั้นที่ 4 ขั้นปรับปรุงแก้ไข โดยครูให้นักเรียนปฏิบัติ ดังนี้

1. ครูให้นักเรียนช่วยกันประเมินผลจากการทำกิจกรรม 3 ขั้นตอน

โดยพิจารณา

1.1 ด้านผลงาน บรรลุเป้าหมาย จากการปฏิบัติของสมาชิก

ในกลุ่ม

1.2 ด้านมนุษยสัมพันธ์ จากความร่วมมือในการปฏิบัติงาน

1.3 ด้านการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อเป็นแนวทาง

ในการทำกิจกรรมต่อไป และนำไปใช้เพื่อลดปัญหาของส่วนรวม

2. เมื่อนักเรียนพิจารณา ถ้าบรรลุเป้าหมายก็ใช้ปฏิบัติต่อไป แต่ถ้าการแก้ไขปัญหามิบรรลุเป้าหมายก็ให้ย้อนกลับไปในส่วนวางแผนใหม่ จนได้ผลเป็นที่น่าพอใจ แล้วจึงกำหนดไว้เป็นมาตรฐานการทำงาน (ตามตารางเปรียบเทียบผลก่อนและหลังแก้ปัญห)

3. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปผล ของการทำกิจกรรมว่าบรรลุเป้าหมายที่วางไว้เพียงใด โดยพิจารณาจากการประเมินผลข้างต้น

4. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย และนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ เข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

การประเมินผล

สังเกตความสนใจ และพฤติกรรมของนักเรียนขณะเข้าร่วมกิจกรรม

ครั้งที่ 8

เรื่อง ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน : ด้านละเอียดรอบคอบและตรงต่อเวลา

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์และหาสาเหตุของการไม่ละเอียดรอบคอบและไม่ตรงต่อเวลา โดยใช้แผนภูมิแก้มปลาได้
2. เพื่อให้นักเรียนกำหนดเป้าหมายและหาวิธีแก้ปัญหาได้
3. เพื่อให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาตามแผนที่วางไว้ได้

เวลา 50 นาที

สื่อ

1. แผนภูมิแก้มปลา
2. ตารางเก็บข้อมูล
3. ตารางแก้ไข้ปัญหา
4. ตารางแผนปฏิบัติงาน

วิธีดำเนินการ

1. ครูดำเนินการทดลองขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 ของกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ
ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผนแก้ปัญหาไม่มีความละเอียดรอบคอบและไม่ตรงต่อเวลา

ด้วยเทคนิคระดมพลังสมอง

1.1 วิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหา

1.1.1 ครูแจกกระดาษคนละ 1 แผ่น ให้แต่ละคนวิเคราะห์

ปัญหาและสาเหตุของความไม่มีความละเอียดรอบคอบและไม่ตรงต่อเวลา ด้วยเทคนิคระดม
พลังสมอง พร้อมทั้งช่วยกันจัดหมวดหมู่

1.1.2 ครูให้นักเรียนนำข้อมูลที่ได้ไปเขียนเป็นแผนภูมิ

ก้างปลา

1.2 กำหนดเป้าหมายการแก้ปัญหา โดยครูแจกตารางเก็บข้อมูลให้

นักเรียนทุกคน

1.2.1 ครูแจกตารางเก็บข้อมูลให้นักเรียนทุกคน และอธิบาย

วิธีการใช้ตารางรวมทั้งความจำเป็นที่ต้องเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2.2 ให้นักเรียนนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ เขียนเป็น

แผนภูมิพาเรโต และตั้งเป้าหมายในการแก้ปัญหา

1.3 ทาวิธีการแก้ไข้ปัญหา

1.3.1 ครูแจกกระดาษแก้ไข้ปัญหาแต่ละจุดสาเหตุ ให้

นักเรียนช่วยกันระดมหลังสมองถึงวิธีการแก้้ปัญหาในจุดสาเหตุที่เลือกไว้โดยให้เลขานุการกลุ่มจดบันทึกความคิดเห็นของสมาชิก

1.3.2 ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปวิธีการแก้ไข้ปัญหาในทาง

ที่เป็นไปได้มากที่สุดและวางแผนแก้้ปัญหาโดยหาตารางปฏิบัติงานพร้อมทากำหนดระยะเวลาในการแก้ไข้ปัญหา

ขั้นที่ 2 ขั้นลงมือแก้้ปัญหาตามแผนที่วางไว้ในตารางปฏิบัติงาน

2.1 มอบหมายงานที่ได้จากขั้นการวางแผนแก้ไข้ปัญหาสาเหตุของ

การไม่มีความละเอียดรอบคอบและไม่ตรงต่อเวลา

2.2 ให้นักเรียนดำเนินการแก้ไข้ตามแผนปฏิบัติงานโดยให้เวลา

ปฏิบัติ 4 วัน

2. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย และนัดหมาย วัน เวลา สถานที่

เข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

การประเมินผล

สังเกตความสนใจและพฤติกรรมของนักเรียนขณะเข้าร่วมกิจกรรม

ครั้งที่ 9

เรื่อง ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน : ด้านความละเอียดรอบคอบและตรงต่อเวลา

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนได้ตรวจสอบและประเมินผลงานที่ได้ปฏิบัติไปแล้วได้
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักปรับปรุงงานที่ไม่บรรลุเป้าหมายได้

เวลา 50 นาที

สื่อ

1. ตารางแสดงผลการแก้ปัญหา
2. ตารางเปรียบเทียบผลก่อนและหลังแก้ปัญหา

วิธีดำเนินการ

1. ครูดำเนินการทดลองในขั้นที่ 3 และขั้นที่ 4 ของกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ
ดังรายละเอียดต่อไปนี้
 - ขั้นที่ 3 ขั้นตรวจสอบและประเมินผลในแต่ละขั้นตอนจากการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติงาน ดังนี้
 1. ครูอธิบายถึงความจำเป็นของการประเมินผล
 2. ครูแจกตารางแสดงผลการแก้ปัญหาให้สมาชิกกลุ่ม คนละ 1 แผ่น
- พร้อมทั้งอธิบายวิธีการใช้
3. ครูให้สมาชิกกลุ่มใช้ตารางผลการแก้ปัญหา โดยนำข้อมูลก่อนการแก้ปัญหามาเขียนในตารางและเปรียบเทียบกับข้อมูลหลังการแก้ปัญหา แล้วสรุปผลการแก้ปัญหว่าเป็นอย่างไรบ้าง
- ขั้นที่ 4 ขั้นปรับปรุงแก้ไข โดยครูให้นักเรียนปฏิบัติ ดังนี้
 1. ครูให้นักเรียนช่วยกันประเมินผลจากการทำกิจกรรม 3 ขั้นตอน
- โดยพิจารณา

1.1 ด้านผลงาน บรรลุเป้าหมาย จากการปฏิบัติของสมาชิก

ในกลุ่ม

1.2 ด้านมนุษยสัมพันธ์ จากความร่วมมือในการปฏิบัติงาน

1.3 ด้านการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อเป็นแนวทาง

ในการทำกิจกรรมต่อไป และนำไปใช้เพื่อลดปัญหาของส่วนรวม

2. เมื่อนักเรียนพิจารณา ถ้าบรรลุเป้าหมายก็ใช้ปฏิบัติต่อไป แต่ถ้าการแก้ไขปัญหามิบรรลุเป้าหมายก็ให้ย้อนกลับไปในขั้นวางแผนใหม่ จนได้ผลเป็นที่น่าพอใจ แล้วจึงกำหนดไว้เป็นมาตรฐานการทำงาน (ตามตารางเปรียบเทียบผลก่อนและหลังแก้ปัญหา)

3. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปผล ของการทำกิจกรรมว่าบรรลุเป้าหมายที่วางไว้เพียงใด โดยพิจารณาจากการประเมินผลข้างต้น

4. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย และนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ เข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

การประเมินผล

สังเกตความสนใจ และพฤติกรรมของนักเรียนขณะเข้าร่วมกิจกรรม

ครั้งที่ 10

เรื่อง ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน : ด้านยอมรับผลงานและปรับปรุงแก้ไขงานในหน้าที่ของตน

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์และหาสาเหตุของการยอมรับผลงานและปรับปรุงแก้ไขงานในหน้าที่ของตน โดยใช้แผนภูมิแก๊งปลาได้
2. เพื่อให้นักเรียนกำหนดเป้าหมายและหาวิธีแก้ปัญหาได้
3. เพื่อให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาตามแผนที่วางไว้ได้

เวลา 50 นาที

สื่อ

1. แผนภูมิแก๊งปลา
2. ตารางเก็บข้อมูล
3. ตารางแก้ไข้ปัญหา
4. ตารางแผนปฏิบัติงาน

วิธีดำเนินการ

1. ครูดำเนินการทดลองขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 ของกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ
ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผนแก้ปัญหาไม่ยอมรับผลงานและปรับปรุงแก้ไขงานในหน้าที่
ของตน ด้วยเทคนิคระดมพลังสมอง

1.1 วิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหา

1.1.1 ครูแจกกระดาษคนละ 1 แผ่น ให้แต่ละคนวิเคราะห์
ปัญหาและสาเหตุของการ ไม่ยอมรับผลงานและปรับปรุงแก้ไขงานในหน้าที่ของตน ด้วยเทคนิค
ระดมพลังสมอง พร้อมทั้งช่วยกันจัดหมวดหมู่

1.1.2 ครูให้นักเรียนนำข้อมูลที่ได้ไปเขียนเป็นแผนภูมิ

ก้างปลา

1.2 กำหนดเป้าหมายการแก้ปัญหา โดยครูแจกตารางเก็บข้อมูลให้

นักเรียนทุกคน

1.2.1 ครูแจกตารางเก็บข้อมูลให้นักเรียนทุกคน และอธิบาย
วิธีการใช้ตารางรวมทั้งความจำเป็นที่ต้องเก็บรวบรวมข้อมูล

1.2.2 ให้นักเรียนนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ เขียนเป็น
แผนภูมิพาเรโต และตั้งเป้าหมายในการแก้ปัญหา

1.3 ทาวิธีการแก้ไข้ปัญหา

1.3.1 ครูแจกกระดาษแก้ไข้ปัญหาแต่ละจุดสาเหตุ ให้
นักเรียนช่วยกันระดมพลังสมองถึงวิธีการแก้ปัญหาในจุดสาเหตุที่เลือกไว้ โดยให้เลขานุกรกลุ่ม
จดบันทึกความคิดเห็นของสมาชิก

1.3.2 ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปวิธีการแก้ไข้ปัญหาในทาง
ที่เป็นไปได้มากที่สุดและวางแผนแก้ปัญหาโดยทำตารางปฏิบัติงานพร้อมทำกำหนดระยะเวลา
ในการแก้ไข้ปัญหา

ขั้นที่ 2 ขึ้นลงมือแก้้ปัญหาตามแผนที่วางไว้ในตารางปฏิบัติงาน

2.1 มอบหมายงานที่ได้จากขั้นการวางแผนแก้ไข้ปัญหาสาเหตุของ
การ ไม่ยอมรับผลงานและปรับปรุงแก้ไข้งานในหน้าที่ของตน

2.2 ให้นักเรียนดำเนินการแก้ไข้ตามแผนปฏิบัติงานโดยใช้เวลา
ปฏิบัติ 4 วัน

2. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย และนัดหมาย วัน เวลา สถานที่
เข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

การประเมินผล

สังเกตความสนใจและพฤติกรรมของนักเรียนขณะ เข้าร่วมกิจกรรม

ครั้งที่ 11

เรื่อง ความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน : ด้านยอมรับผลงานและปรับปรุงแก้ไขงานในหน้าที่ของตน

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนได้ตรวจสอบและประเมินผลงานที่ได้ปฏิบัติไปแล้วได้
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักปรับปรุงงานที่ไม่บรรลุเป้าหมายได้

เวลา 50 นาที

สื่อ

1. ตารางแสดงผลการแก้ปัญหา
2. ตารางเปรียบเทียบผลก่อนและหลังแก้ปัญหา

วิธีดำเนินการ

1. ครูดำเนินการทดลองในขั้นที่ 3 และขั้นที่ 4 ของกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ
ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นที่ 3 ขั้นตรวจสอบและประเมินผลในแต่ละขั้นตอนจากการปฏิบัติตามแผน
ปฏิบัติงาน ดังนี้

1. ครูอธิบายถึงความจำเป็นของการประเมินผล
2. ครูแจกตารางแสดงผลการแก้ปัญหาให้สมาชิกกลุ่ม คนละ 1 แผ่น

พร้อมทั้งอธิบายวิธีการใช้

3. ครูให้สมาชิกกลุ่มใช้ตารางผลการแก้ปัญหา โดยนำข้อมูลก่อน
การแก้ปัญหามาเขียนในตารางและเปรียบเทียบกับข้อมูลหลังการแก้ปัญหา แล้วสรุปผลการ
แก้ปัญหว่าเป็นอย่างไรบ้าง

ขั้นที่ 4 ขั้นปรับปรุงแก้ไข โดยครูให้นักเรียนปฏิบัติ ดังนี้

1. ครูให้นักเรียนช่วยกันประเมินผลจากการทำกิจกรรม 3 ขั้นตอน

โดยพิจารณา

- 1.1 ด้านผลงาน บรรลุเป้าหมาย จากการปฏิบัติของสมาชิก

ในกลุ่ม

- 1.2 ด้านมนุษยสัมพันธ์ จากความร่วมมือในการปฏิบัติงาน

- 1.3 ด้านการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อเป็นแนวทาง

ในการทำกิจกรรมต่อไป และนำไปใช้เพื่อลดปัญหาของส่วนรวม

2. เมื่อนักเรียนพิจารณา ถ้าบรรลุเป้าหมายก็ใช้ปฏิบัติต่อไป แต่ถ้าการแก้ไขปัญหามิบรรลุเป้าหมายก็ให้ย้อนกลับไปในขั้นวางแผนใหม่ จนได้ผลเป็นที่น่าพอใจ แล้วจึงกำหนดไว้เป็นมาตรฐานการทำงาน (ตามตารางเปรียบเทียบผลก่อนและหลังแก้ปัญหา)

3. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปผล ของการทำกิจกรรมว่าบรรลุเป้าหมายที่วางไว้เพียงใด โดยพิจารณาจากการประเมินผลข้างต้น

4. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัย และนัดหมาย วัน เวลา สถานที่ เข้าร่วมกิจกรรมครั้งต่อไป

การประเมินผล

สังเกตความสนใจ และพฤติกรรมของนักเรียนขณะเข้าร่วมกิจกรรม

ครั้งที่ 12

เรื่อง ปัจฉิมนิเทศจุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้ให้นักเรียนได้พูดคุย อภิปราย และสรุปเกี่ยวกับการเรียนรู้ เรื่องความรับผิดชอบต่อน้ำที่การงาน
2. เพื่อเป็นการสร้างความประทับใจ เกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ

เวลา 50 นาทีสื่อ -วิธีดำเนินการ

1. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามและแสดงความคิดเห็นในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ
2. ครูให้นักเรียนสรุปสิ่งที่ได้จากการทดลอง
3. ครูอธิบายสรุปเพิ่มเติมถึงความสำคัญของความรับผิดชอบต่อน้ำที่การงาน
4. ครูกล่าวปิดโปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ

การประเมินผล

สังเกตการซักถามและแสดงความคิดเห็นของนักเรียน

โปรแกรมการสอนแบบปกติ

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
1	ปฐมนิเทศ	1. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายของการพัฒนาความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานโดยใช้การสอนแบบปกติ 3. เพื่อให้นักเรียนทราบหลักการใช้โปรแกรมการสอนแบบปกติ ตลอดจนระยะเวลาสถานที่ และจำนวนครั้ง	1. ครูแนะนำตัวและให้นักเรียนทำกิจกรรมดังนี้ 1.1 ครูให้นักเรียนเล่นเกมจับคู่ แล้วซักถามเรื่องทั่ว ๆ ไปของเพื่อนให้ได้ข้อมูลมากที่สุด โดยครูใช้เวลา 5 นาที 1.2 ครูให้นักเรียนแต่ละคนเล่ารายละเอียดเกี่ยวกับคู่ของตนที่รวบรวมได้ให้สมาชิกของกลุ่มฟัง 1.3 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมปฐมนิเทศ 2. ครูชี้แจงให้นักเรียนทราบจุดประสงค์ที่พบกันในครั้งนี้
2	ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน	1. นักเรียนบอกประเภทของความรับผิดชอบได้ 2. นักเรียนสามารถบอกความหมายของความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานได้	1. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ในการทำงานของตน 2. ครูให้นักเรียนยกตัวอย่างการกระทำที่มีความรับผิดชอบว่ามีอะไรบ้าง 3. ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจความหมายของความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานและประเภทของความรับผิดชอบ

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
3	การเอาใจใส่ต่อการเรียน	1. เพื่อให้นักเรียนเห็นถึงผลการหลักเลียงการทำงาน 2. เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจจริง	ตั้งแต่ครั้งที่ 3-11 ครูดำเนินการสอนแบบปกติเป็นขั้นตอนเหมือนกัน ทุกครั้ง ดังนี้ 1. <u>ขั้นนำ</u> ครูสนทนาซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่จะเรียนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ 2. <u>ขั้นสอน</u> ครูบรรยายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การทำงาน หลังจากนั้นเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามและแสดงความคิดเห็น 3. <u>ขั้นสรุป</u> ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การทำงาน และครูสรุปเพิ่มเติม
4	การเอาใจใส่งานที่ได้รับมอบหมาย	1. เพื่อให้นักเรียนรู้หน้าที่ของตนไม่ละเลยทอดทิ้งงานที่ได้รับมอบหมาย 2. เพื่อให้นักเรียนเห็นถึงผลดีของการเอาใจใส่งานที่ได้รับมอบหมาย	
5-6	ความทพากเพียรปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ	1. เพื่อให้นักเรียนมีความอดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคในการทำงาน	

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
7	ความละเอียดรอบคอบ	2. เพื่อให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ 1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักคิดก่อนทำงาน 2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักตรวจทานงานที่ทำว่าถูกต้องเรียบร้อยหรือไม่	
8	การตรงต่อเวลา	1. นักเรียนสามารถบอกความหมายของการตรงต่อเวลาได้ 2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักประโยชน์ของการตรงต่อเวลา	
9	การยอมรับผลงานของตน	เพื่อให้นักเรียนกล้ายอมรับความจริงในสิ่งที่ตนกระทำ	
10	การปรับปรุงแก้ไขงานในหน้าที่ของตน	เพื่อให้นักเรียนรู้จักติดตามผลงานที่ตนได้ทำไปแล้ว เพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น	

ครั้งที่	ชื่อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ
11	ความรับผิดชอบต่อน้ำที่ทำงาน	นักเรียนสามารถสรุปเนื้อหาของความรับผิดชอบต่อน้ำที่ทำงาน	
12	ปัจฉิมนิเทศ	เพื่อให้นักเรียนเข้าใจการพัฒนาความรับผิดชอบต่อน้ำที่ทำงานโดยวิธีสอนแบบปกติ	1. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามและแสดงความคิดเห็น 2. ครูกล่าวปิดโปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรม

หมายเหตุ การสอนแบบปกติแต่ละครั้งใช้เวลา 50 นาที

แผนการสอนแบบปกติ

ครั้งที่ 1 - 2

เรื่อง ปรุมนิเทศและให้ความรู้เรื่องความรับผิดชอบ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน
2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายของการพัฒนาความรับผิดชอบต่อหน้าที่
การทำงานโดยใช้การสอนแบบปกติ
3. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกความหมายและประเภทของความรับผิดชอบได้
4. เพื่อให้นักเรียนทราบหลักการใช้โปรแกรมการสอนแบบปกติ ตลอดจนระยะเวลา
สถานที่ และจำนวนครั้ง

เวลา 2 คาบ

สื่อ เอกสารเรื่อง ความรับผิดชอบ

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ครูแนะนำตัว และให้นักเรียนทำกิจกรรมดังนี้
 - 1.1 ครูให้นักเรียนเล่นเกม "จับคู่" โดยครูแจกบัตรภาพให้นักเรียนทั้ง
10 คน แต่ละคนจะได้ภาพที่ไม่สมบูรณ์ และให้นักเรียนหาคู่ของตนโดยนำบัตรภาพทั้ง 2
มาต่อกันให้เป็นภาพสัตว์ที่สมมติและถูกต้อง จะได้ภาพที่ถูกต้องสมบูรณ์ 5 ชนิด แล้วซักถาม
เรื่องทั่ว ๆ ไป ให้ได้มากที่สุด ในเวลา 5 นาที
 - 1.2 ครูให้นักเรียนแต่ละคู่ออกมาเล่ารายละเอียดของกันและกันจนครบ

ทุกคู่

- 1.3 ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อคิดที่ได้จากกิจกรรมปรุมนิเทศ

2. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ในการทำงานของตน พร้อมทั้งให้นักเรียนยกตัวอย่างการกระทำที่มีความรับผิดชอบว่ามีอะไรบ้าง

ขั้นสอน

1. ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจความหมาย ของความรับผิดชอบต่อหน้าที่การทำงาน และประเภทของความรับผิดชอบ พร้อมทั้งแจกเอกสาร

2. ครูให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ในการทำงานของตน พร้อมทั้งให้นักเรียนยกตัวอย่างการกระทำที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การทำงาน และประเภทของความรับผิดชอบ

ขั้นสรุป

ครูให้นักเรียนสรุป แล้วครูสรุปเพิ่มเติม สันทนาซักถาม และแจกตารางวัน เวลาของการสอนแบบปกติให้นักเรียนทราบ

การประเมินผล

1. สังเกตความร่วมมือในการทำกิจกรรม
2. สังเกตความสนใจและการซักถามของนักเรียน

หมายเหตุ คาบละ 50 นาที

เนื้อหาเกี่ยวกับความรับผิดชอบ

นักเรียนคงเคยสังเกตตัวนักเรียนเอง ตลอดจนเพื่อน ๆ ในชั้นเรียนมาบ้างแล้วว่า บางคนเมื่อถึงเวลาที่ต้องทำความสะอาดห้องเรียนก็ไม่ทำ ถึงเวลาที่ต้องนำสัปดาห์มาแสดงก็ไม่นำมา ครูอาจารย์มอบหมายงานให้ไปทำการบ้านก็ไม่ทำ นักเรียนบางคนยืมหนังสือจากห้องสมุดเมื่อถึงกำหนดส่งก็ไม่ส่ง หัวหน้าชั้นไม่มากระดาตรวจสอบจากวนนักเรียนไปให้ครูผู้สอนลงชื่อ จากตัวอย่างดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า นักเรียนเหล่านี้ไม่มีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

ความรับผิดชอบ เป็นลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งที่ใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินว่า นักเรียนคนใดมีความเป็นผู้นำ (บรรลุนิติภาวะ) มากน้อยเพียงใด คนที่ไม่มีความรับผิดชอบเลยย่อมจัดว่ายังมีจิตใจไม่เติบโต พุคง่าย ๆ ก็คือ ยังมีจิตใจเป็นเด็กอยู่ ในการทำกิจการงานสำคัญ ๆ ย่อมต้องการบุคคลที่มีความรับผิดชอบสูง หากผู้กระทำการขาดความรับผิดชอบแล้ว ความเสียหายก็จะเกิดขึ้นเป็นอันมาก ยกตัวอย่าง เช่น ในการประชุมใหญ่คราวหนึ่งต้องการใช้เครื่องขยายเสียง แต่ครั้งถึงเวลาประชุมเจ้าหน้าที่แผนกเสียงไม่มาหรือมาสาย การประชุมคราวนั้นต้องขลุกขลักหรืออีกตัวอย่างหนึ่ง ตำรวจคนหนึ่งได้รับมอบหมายให้อยู่เวรยามที่เรือนจำแต่ละห้องหน้าที่ นักโทษหนีออกไปได้หรือเจ้าหน้าที่ควบคุมเครื่องจักรกลโรงกลั่นน้ำมันและทั้งเครื่องปล่อยให้ความร้อนขึ้นสูง เครื่องยนต์ระเบิด หรือคนขับรถโดยสารไม่ได้ตรวจยางรถให้ดีและขับด้วยความเร็วสูง รถคว่ำผู้โดยสารบาดเจ็บ แล้วตนเองก็หลบหนีไป เหล่านี้แสดงว่ายังขาดความรับผิดชอบทั้งสิ้น

"ความรับผิดชอบ" หมายถึง ความตั้งใจและเอาใจใส่ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ ตามที่ได้รับมอบหมายมา ยอมรับสิ่งที่ตนเองกระทำลง ไปทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย โดยแสดงออกในรูปของการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ และติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้วเพื่อแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผู้ที่ไม่มีความรับผิดชอบ ย่อมไม่มีใครไว้นับถือใจ เพราะเกรงว่าจะทำให้งานบกพร่อง อันจะก่อให้เกิดความเสียหายได้ ฉะนั้นนักเรียนทุกคนจงเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ โดยการฝึกนิสัยรับผิดชอบไว้เสียแต่บัดนี้ วิธีฝึกนั้นไม่ยาก คือ เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำอะไรก็จงรีบทำทันที อย่าได้ละเลยหรือหลีกเลี่ยง จงถือว่าหน้าที่มีความสำคัญเหนือสิ่งใด นักเรียนที่ขาดความรับผิดชอบมักจะเห็นว่า งานอื่นสำคัญกว่าสนุกกว่าหน้าที่ ไม่รู้ว่าตนเองมีหน้าที่อะไร

จึงจะเลยหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ คิดไปว่าไม่ทำก็ไม่ใช่ไร ดังนี้ เป็นต้น ขอให้นักเรียนคิดว่าหน้าที่ต้องมาก่อนอย่างอื่น ต้องทำก่อน นักเรียนคนใด ขาดคุณสมบัติในเรื่องความรับผิดชอบต่อเสียแล้ว คุณสมบัติด้านอื่น ๆ ย่อมรวมเรไปหมด ท่านายได้ว่านักเรียนผู้นั้นจะเอาตัวรอดยาก

ประเภทของความรับผิดชอบ

1. ความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกด้วยการปฏิบัติหน้าที่การงานของตนด้วยความเอาใจใส่ ไม่ละเลยทอดทิ้งหรือหลีกเลี่ยง มีความเพียรพยายามเพื่อสู่เป้าหมาย มีความละเอียดรอบคอบ ตรงต่อเวลา ยอมรับผลการกระทำของตน และพยายามปรับปรุงงานของตนให้ดียิ่งขึ้น

ลักษณะพฤติกรรมดังกล่าวมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ความเอาใจใส่การเรียนรู้ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงการปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจจริงที่จะทำงานในหน้าที่ของตน หรืองานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จเรียบร้อย ไม่ละเลยทอดทิ้งหรือหลีกเลี่ยง และหาทางป้องกันไม่ให้เกิดความบกพร่องเสื่อมเสียในงานที่ตนรับผิดชอบอยู่

1.2 ความพากเพียรปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงความอดทน ไม่ย่อท้อต่อการทำงาน เมื่อเกิดปัญหาหรืออุปสรรคในการทำงานซึ่งเป็นหน้าที่ของตนที่รับผิดชอบจะต้องพยายามแก้ไขปัญหานั้นด้วยตนเองอย่างสุดความสามารถ

1.3 ความละเอียดรอบคอบ หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงการรู้จักคิดใคร่ครวญเกี่ยวกับงานที่จะทำเพื่อให้ถูกต้องและสมบูรณ์ รู้จักคิดก่อนทำว่างานนั้นจะมีผลเสียอย่างไรบ้าง และเมื่อทำงานเสร็จแล้วก็ต้องตรวจทานว่าถูกต้องเรียบร้อยดีหรือยัง

1.4 การตรงต่อเวลา หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงการทำให้เสร็จทันเวลาที่กำหนด รู้จักรักษาเวลาตามนัด และรู้จักว่าเวลาไหนควรทำอะไร

1.5 การยอมรับผลงานของตน หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงการยอมรับสิ่งที่ตนกระทำไป ไม่ว่าผลของงานนั้นออกมาดีหรือไม่ดีก็ตาม

1.6 การปรับปรุงงานของตนให้ดีขึ้น หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงถึงการติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้ว ถ้าไม่ดีก็ต้องพยายามแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น

บุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงานย่อมถือว่า งานที่ได้รับมอบหมายให้เป็นหน้าที่ของตนนั้นสำคัญที่สุดซึ่งจะละเลยหรือหลีกเลี่ยงไม่ได้ จะต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด และปฏิบัติตามระเบียบต่าง ๆ ที่วางไว้ เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับหน้าที่แต่ละอย่าง ผู้รับผิดชอบในหน้าที่ย่อมจะถือเป็นข้อเสียหายน่าอย่างร้ายแรง ถ้าตนปฏิบัติงานในหน้าที่บกพร่อง ดังนั้นจึงย่อมไม่มอบหมายงานของตนให้ผู้อื่นแทน เพื่อเห็นแก่ความสะดวกสบายชั่วคราว

2. ความรับผิดชอบในการกระทำของตน หมายถึง การยอมรับผลการกระทำของตนทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย ไม่บิดความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองแก่ผู้อื่น พร้อมทั้งจะปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เกิดผลดียิ่งขึ้น ใคร่ครวญให้รอบคอบว่าสิ่งที่ตนทำลงไปนั้นจะเกิดผลเสียขึ้นหรือไม่ ปฏิบัติแต่สิ่งที่ทำให้เกิดผลดี และกล้าเผชิญความเป็นจริง

3. ความรับผิดชอบต่อตนเอง สามารถแยกได้ ดังนี้

3.1 ความรับผิดชอบในด้านการรักษาสุขภาพอนามัยของตนเอง ได้แก่ การรู้จักระวังรักษาสุขภาพของตนเองให้สมบูรณ์อยู่เสมอ ผู้มีสุขภาพดีสามารถเรียนและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังมีอารมณ์ขันบาน หน้าตาอึมเอิบ แจ่มใส

3.2 ความรับผิดชอบในด้านการจัดหาเครื่องอุปโภค บริโภค ได้แก่ ความสามารถจัดหาเครื่องอุปโภคบริโภค สำหรับตนเองได้อย่างเหมาะสม ถูกกาลเทศะในแต่ละวัย

3.3 ความรับผิดชอบในด้านสติปัญญาและความสามารถ ได้แก่ ตั้งใจเล่าเรียน ไม่หาความรู้

3.4 ความรับผิดชอบในด้านเศรษฐกิจส่วนตัว ได้แก่ รู้จักประมาณในการใช้จ่าย มีความประหยัด พยายามช่วยเหลือตนเองไม่ทำตนให้ตกเป็นภาระของสังคม

4. ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม สามารถแยกย่อยให้ละเอียดได้ ดังนี้

4.1 ความรับผิดชอบต่อชุมชน ในฐานะสมาชิกของชุมชน บุคคลมีหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อชุมชน ดังนี้คือ

4.1.1 ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของสังคมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

4.1.2 ช่วยกันดูแลรักษาสาธารณสมบัติ มิให้เสียหาย หรือถูกทำลาย

4.1.3 ร่วมมือในการทำงานเพื่อส่วนรวม ตามความรู้ความสามารถของตนเพื่อพัฒนาชุมชน

4.1.4 ช่วยกันระมัดระวังสอดส่องสิ่งที่เป็นอันตรายต่อชุมชนหรือแจ้งเจ้าหน้าที่ให้ทราบ เช่น ไฟไหม้ น้ำท่วม โรคระบาด เป็นต้น

4.2 ความรับผิดชอบต่อบิดามารดาและครอบครัว ควรปฏิบัติดังนี้ คือ

4.2.1 เคารพเชื่อฟัง และปฏิบัติตามคำสั่งของบิดามารดา

4.2.2 ช่วยเหลือภารกิจของบิดามารดาและครอบครัวตามควรแก่

โอกาสไม่นำความเดือดร้อนมาสู่ครอบครัว หากตนเป็นคนตั้งใจเรียน ตั้งใจทำงานไม่เกเร

4.3 ความรับผิดชอบต่อครู อาจารย์และโรงเรียน ควรปฏิบัติ ดังนี้คือ

4.3.1 เคารพเชื่อฟังอาจารย์

4.3.2 ปฏิบัติตามกฎ ข้อบังคับของโรงเรียน

4.3.3 ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ไม่หนีโรงเรียน

4.3.4 ช่วยกันรักษาความสะอาดบริเวณโรงเรียน

4.3.5 ช่วยงานโรงเรียนตามความสามารถ และเมื่อมีโอกาส

4.4 ความรับผิดชอบต่อเพื่อน ควรปฏิบัติดังนี้คือ

4.4.1 ช่วยตักเตือนเมื่อเห็นเพื่อนกระทำความผิด และคอยแนะนำให้

เพื่อนกระทำความดี

4.4.2 ให้อภัยเมื่อเพื่อนกระทำความผิด

4.4.3 มีความรักและจริงใจต่อกัน ไม่เอาัดเอาเปรียบเพื่อน

4.4.4 ช่วยเหลือเพื่อนตามความเหมาะสมและถูกต้อง เป็นต้น

ครั้งที่ 3 - 4

เรื่อง การเอาใจใส่การเรียนและงานที่ได้รับมอบหมายจุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนเห็นผลเสียของการหลีกเลี่ยงการทำงานในหน้าที่ของตน
2. เพื่อให้นักเรียนปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจจริง และเห็นผลดีของการเอาใจใส่

งานที่ได้รับมอบหมาย

เวลา 2 คาบสื่อ เอกสารเรื่องสั้นวิธีดำเนินการขั้นนำ

1. ครูสนทนากับนักเรียน เกี่ยวกับเรื่องการเอาใจใส่การเรียน เช่น นักเรียนส่งการบ้านทันตามกำหนดเวลาที่ครูสั่งหรือไม่ ใครบ้างที่เคยส่งการบ้านไม่ทันเพราะเหตุใด

2. ให้นักเรียนเล่าประสบการณ์ เกี่ยวกับการเอาใจใส่การเรียนและงานที่ได้รับมอบหมายว่ามีอะไรบ้าง และนักเรียนปฏิบัติหรือไม่อย่างไร

ขั้นสอน

1. ครูนำเรื่องสั้นมาเล่าให้นักเรียนฟัง ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นว่าเกิดจาก

ปัญหาใด

2. ครูอธิบายผลเสียของการไม่เอาใจใส่การเรียน และงานที่ได้รับมอบหมาย
3. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายซักถามข้อสงสัย

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปผลดีของการเอาใจใส่การเรียนรู้ และงานที่ได้รับมอบหมาย และผลเสียของการละเลยทอดทิ้งการเรียนรู้ และงานที่ตนได้รับมอบหมาย

การประเมินผล

1. สังเกตจากการเล่าประสบการณ์ของนักเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
3. สังเกตจากการอภิปรายและสรุปของนักเรียน

หมายเหตุ คาบละ 50 นาที

เรื่องของ "พรชัย"

พรชัยกำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง เขาเป็นคนชอบสนุกเฮฮากับเพื่อนๆ ไม่ค่อยเอาใจใส่การเรียนเท่าที่ควร

วันนี้พรชัยเรียนภาษาไทยครูปราณีให้นักเรียนทบทวนแบบฝึกหัดภาษาไทยแล้วให้ส่งครูวันรุ่งขึ้น เมื่อพรชัยกลับถึงบ้านเขาวางกระเป๋าไว้ข้างประตู แล้วรีบคว้าลูกฟุตบอลเตรียมจะไปเล่นกับเพื่อน ๆ ที่สนามนอกบ้าน พี่ชายเขาเตือนให้ทำการบ้านเสียก่อน แต่พรชัยก็ขอผลัดว่าเล่นบอลเสร็จค่อยกลับมาทำ พรชัยเล่นบอลได้สักครู่หนึ่ง ประวิทย์ก็มาชวนเล่นว่าพรชัยจะไปกับประวิทย์

หลังจากเลิกเล่นแล้ว พรชัยกลับมาถึงบ้าน อาบน้ำรับประทานข้าวมื้อเย็น แล้วหยิบกระเป๋ามาเตรียมทำการบ้าน แต่รู้สึกเพลียและง่วงมาก ผินนั่งทำไปสักครู่ก็เก็บสมุดหนังสือเข้ากระเป๋า คิดว่าจะตื่นขึ้นมาทำต่อตอนเช้า พรชัยตกใจตื่นเมื่อพี่ชายเข้ามาปลุก รู้สึกกังวลที่ยังไม่ได้ทำการบ้าน แต่ยังมีความหวังว่าจะรีบไปทำให้ทันที่โรงเรียน โดยขอลอกเพื่อน แต่เมื่อพรชัยมาถึงโรงเรียนเห็นเพื่อน ๆ กำลังเล่นฟุตบอลอยู่ในสนาม ก็รีบวางกระเป๋าเข้าไปเล่นด้วยจนถึงเวลาโรงเรียนเข้า

ในช่วงพักภาษาไทย พรชัยรับลอกการบ้านของเพื่อน แต่ยังไม่ทันเสร็จ ครูก็เดินมาเห็นเสียก่อนจึงชักไชร้สาเหตุ เมื่อครูได้รู้เรื่องราวทั้งหมดแล้วครูเขียนพรชัย 3 ที่ และได้ตักเตือนให้พรชัยเอาใจใส่การเรียนให้มากขึ้นกว่าเดิม เพราะถ้าหากว่ามีความตั้งใจจริงแล้วพรชัยจะเรียนได้ดีมาก

ครั้งที่ 5 - 6

เรื่อง ความพากเพียรปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนมีความอดทนไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคในการทำงาน
2. เพื่อให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองได้

สื่อ เอกสารเรื่องสั้น

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ครูสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับความหมายของคำว่า "ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น" ให้นักเรียนยกตัวอย่างประกอบความหมายของคำนี้ด้วย

ขั้นสอน

1. ครูเล่าเรื่อง "ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น"
2. ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้

2.1 อรพิน และสุณีย์ เป็นคนอย่างไร

2.2 สมมตินักเรียนเป็น อรพิน เมื่อประดิษฐ์ดอกไม้ไม่ได้ นักเรียนจะ

กระทำเช่นเดียวกับอรพินหรือไม่ เพราะเหตุใด

2.3 สมมตินักเรียนเป็นสุณีย์ นักเรียนจะใช้วิธีในการแก้ปัญหาของตน

เช่นเดียวกับสุณีย์หรือไม่ ถ้าไม่ใช่ นักเรียนมีวิธีอื่นอย่างไรบ้างเพื่อให้งานเสร็จทันตามกำหนด

ขั้นสรุป

ครู และนักเรียนช่วยกันสรุปความหมายของคำว่า "ความพากเพียร ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ"

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการอภิปราย และสรุปของนักเรียน

หมายเหตุ คาบละ 50 นาที

เรื่อง "ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น"

อรพิน และสุชัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนแห่งหนึ่งทั้งสองอยู่ห้องเดียวกันและเป็นเพื่อนที่สนิทสนมกันมาก วันหนึ่งในชั่วโมงวิชาการงานครู สอนให้นักเรียนประดิษฐ์ดอกไม้จากกระดาษแข็งหน้า หลังจากครูอธิบายวิธีทำพร้อมทั้งสาธิตวิธีทำให้อุแล้ว ครูก็สั่งให้นักเรียนทำมาส่งคนละ 2 ดอก ในตอนท้ายชั่วโมง ทั้งอรพิน และสุชัยต่างก็ไม่ถนัดคางงานฝีมือประเภทนี้ เมื่อลงมือทำไปได้สักครู่ออรพินก็รู้สึกโมโหที่ทำไมไม่ได้จึงขยาคกระดาษทิ้งแล้วเอาหนังสืออ่านเล่นขึ้นมาอ่านแทน ส่วนสุชัยซึ่งทำไม่ได้เช่นเดียวกันได้ลุกไปหาฤคซึ่งเป็นผู้ที่มีความสามารถทางด้านนี้เป็นพิเศษ ฤคจึงช่วยสอนสุชัยให้ค่อย ๆ ลองทำดูซึ่งในตอนแรกสุชัยก็ทำไม่ค่อยได้ แต่หลังจากที่ได้พยายามทำใหม่หลาย ๆ ครั้งก็สามารถทำได้เหมือนคนอื่น ๆ

ใกล้หมดเวลาครูก็เรียกให้นักเรียนนำดอกไม้มาส่ง ปรากฏว่า มีอรพินเพียงคนเดียวที่ไม่ได้ทำโดยอ้างเหตุผลว่าทำไม่ได้ ครูจึงเรียกสุชัยลุกขึ้นมาถามว่าสุชัยทำได้อย่างไร เมื่อสุชัยเล่าวิธีการของตนให้เพื่อนฟัง ครูก็ชมเชยสุชัยว่ามีความเพียรพยายามดีมาก แล้วครูก็สอนให้ออรพินเอาอย่างสุชัยและสั่งให้ออรพินทำดอกไม้ส่งตอนเลิกเรียน

ครั้งที่ 7 - 8

เรื่อง ความละเอียดรอบคอบ และการตรงต่อเวลาจุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนรู้จักคิดก่อนทำงาน และรู้จักตรวจทานเมื่อทำงานเสร็จว่าถูกต้อง
เรียบร้อยหรือไม่

2. เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกความหมายและประโยชน์ของการตรงต่อเวลาได้

3. เพื่อให้นักเรียนรู้จักการตรงต่อเวลาในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้งานนั้น

ประสบผลสำเร็จ

เวลา 2 คาบ

สื่อ

1. เอกสารเรื่องสั้น
2. บัตรคำสั่ง

วิธีดำเนินการขั้นนำ

ครูสนทนากับนักเรียนว่า ใครเคยมีหน้าที่ดูแลความเรียบร้อยของห้องเรียน เช่น
การปิดประตู หน้าต่าง การปิดสะพานไฟฟ้าของห้องเรียนบ้าง และนักเรียนปฏิบัติอย่างไร ให้
นักเรียนเล่าประสบการณ์ของนักเรียนให้ฟัง พร้อมทั้งบอกเหตุผลว่าเพราะเหตุใดจึงต้องทำ
เช่นนั้น

ขั้นสอน

1. ครูเล่าเรื่องสั้นให้นักเรียนฟัง
2. ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้

2.1 สมมตินักเรียนเป็นวิภา ได้รับมอบหมายให้ดูแลความเรียบร้อยของห้องเรียน นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร

2.2 นักเรียนคิดว่า วิภามีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ ที่ได้รับมอบหมายมากหรือน้อยเพราะเหตุใด

2.3 วิภา มีนิสัยการทำงานอย่างไร สามารถฝึกหรือปรับปรุงได้หรือไม่ ควรฝึกหรือปรับปรุงอย่างไร จึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่มีความละเอียดรอบคอบในการทำงาน

3. ครูแจกเอกสารเรื่องของวาสนาให้ทุกคนอ่าน

4. ให้นักเรียนอภิปรายตามหัวข้อที่กำหนดในบัตรคำสั่ง

ขั้นสรุป ครูและนักเรียนช่วยกันสรุป

1. การทำงานอย่างมีความละเอียดรอบคอบ

2. ความหมายของการตรงต่อเวลา ประโยชน์ของการตรงต่อเวลาและโทษ

ของการไม่ตรงต่อเวลา

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการอภิปรายและสรุปของนักเรียน

บัตรคำสั่ง

ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้

1. วาสนาเป็นอย่างไร
2. ในการทำงานกลุ่ม ถ้านักเรียนมีเพื่อนร่วมงานแบบวาสนา นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร และอยากให้ร่วมทำงานด้วยกันอีกหรือไม่ เพราะเหตุใด
3. สมมตินักเรียนเป็นวาสนา ซึ่งเป็นต้นเหตุให้เพื่อน ๆ ถูกหักคะแนนทุกคน นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร
4. ถ้านักเรียนมีนิสัยชอบผัดวัน หรือไม่ตรงต่อเวลา นักเรียนจะมีหลักในการปฏิบัติตน ให้ดีขึ้นอย่างไร

ครั้งที่ 9 - 10

เรื่อง การยอมรับผลงานและปรับปรุงแก้ไขงานในหน้าที่ของตนจุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนกล้ายอมรับความจริงเกี่ยวกับการกระทำและผลงานของตน
2. เพื่อให้นักเรียนรู้จักติดตามผลงานที่ตนได้ทำไปแล้ว เพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น

เวลา 2 คาบสื่อ เอกสารเรื่องสั้นวิธีดำเนินการขั้นนำ

ครูสนทนากับนักเรียนว่า ทุกครั้งที่นักเรียนทำงานทั้งงานในหน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมาย เกิดผลอย่างไรบ้าง เพราะเหตุใด และนักเรียนปรับปรุงแก้ไขหรือไม่ ถ้าแก้ไขนักเรียน ปฏิบัติอย่างไรบ้าง

ขั้นสอน

1. ครูเล่าเรื่อง "เรื่องของปิยะรัตน์"
2. ครูให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายในหัวข้อที่กำหนดดังนี้
 - 2.1 นักเรียนคิดว่า ปิยะรัตน์เป็นคนอย่างไร
 - 2.2 สมมตินักเรียนเป็นปิยะรัตน์ และรู้ว่าเพื่อนถูกทำโทษทั้งที่ไม่มีผิด

นักเรียนจะรู้สึกอย่างไร

- 2.3 ถ้าปิยะรัตน์ ไม่ยอมรับสารภาพกับคุณครูจะเกิดผลเสียกับตนเอง อย่างไร

และถ้ายอมรับสารภาพจะเกิดผลดีกับตนเองอย่างไรบ้าง

3. ครูแจกเอกสาร "เรื่องของนฤมล" ให้นักเรียนอ่าน
4. ให้นักเรียนอภิปรายในหัวข้อต่อไปนี้

4.1 นกมดเป็นนกอย่างไร

4.2 ถ้านักเรียนเป็นนกมดซึ่งพอรู้ว่าผลการสอบของตนได้คะแนนน้อย จะรู้สึก

อย่างไร

4.3 ให้นักเรียนช่วยกันบอกวิธีการเรียนเพื่อให้ผลการเรียนดีขึ้น

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปพฤติกรรมที่ยอมรับและการกระทำของตน และความจำเป็นในการที่บุคคลต้องมีการปรับปรุงการทำงานที่เป็นหน้าที่ของตน และการเรียนของตนให้ดีขึ้น

การประเมินผล

1. สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน
2. สังเกตจากการอภิปราย และการสรุปของนักเรียน

เรื่องปิยะรัตน์

ปิยะรัตน์ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนแห่งหนึ่ง ปิยะรัตน์มีหน้าที่ทำความสะอาดโต๊ะครูร่วมกับเพื่อน ๆ อีกสามคน ทุกวันจันทร์ วันหนึ่งเป็นเวรทำความสะอาดของปิยะรัตน์และเพื่อน ๆ ปิยะรัตน์กับเพื่อน ๆ ขวนกันเก็บกวาด และทำความสะอาดโต๊ะครูรวมทั้งบริเวณรอบ ๆ ห้องพักครู หลังจากเก็บกวาดแล้วเพื่อน ๆ ได้นำขยะไปทิ้ง ส่วนปิยะรัตน์ทำหน้าที่เช็ดถูโต๊ะครู เมื่อจึงไปปิดแจกันบนโต๊ะของครูตกลงมาแตก ปิยะรัตน์รีบเก็บกวาดเศษแจกันไปทิ้งไม่ให้เพื่อน ๆ เห็น

เมื่อครูมาถึงได้กล่าวชมปิยะรัตน์และเพื่อน ๆ ว่า ทำงานได้สะอาดเรียบร้อยดีมาก แต่เมื่อครูสังเกตเห็นว่าแจกันดอกไม้บนโต๊ะหายไปจึงซักถามขึ้น เพื่อน ๆ ของปิยะรัตน์นั่งเงียบเพราะไม่รู้เรื่อง แต่ปิยะรัตน์นั่งนิ่งเพราะกลัวความผิด เมื่อไม่มีใครยอมรับครูจึงว่ากล่าวตักเตือนทั้งหมด ทำให้เพื่อน ๆ ของปิยะรัตน์ มีอาการเศร้าซึมเพราะความเสียใจ ส่วนปิยะรัตน์เกิดความละอายใจที่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน จึงตัดสินใจเข้าไปหาครูเพื่อสารภาพความจริง เมื่อครูฟังและเข้าใจว่าปิยะรัตน์ไม่ได้ตั้งใจจะทำให้ของเสียหาย จึงสอนปิยะรัตน์ให้รู้จักรับผิดชอบ พร้อมทั้งให้ปิยะรัตน์ไปขอโทษเพื่อน ๆ ที่ทำให้เขาถูกครูตำหนิ

เรื่องของนฤมล

นฤมล และนารี จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนเดียวกัน นฤมลเป็นเด็กที่ขยันและสติปัญญาดีจึงมีผลการเรียนอยู่ในระดับดีมาก ส่วนนารีก็ขยันไม่แพ้ นฤมล แต่สติปัญญาค่อนข้างอยู่ในระดับพอใช้ ทั้งสองต่างก็ศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเดียวกัน

ที่ห้องสมุดนฤมล และนารีกำลังนั่งคุยถึงผลการสอบครั้งแรก นารีแสดงความยินดีด้วยที่นฤมล ได้คะแนนสูงสุดของห้อง ครูประจำชั้นเดินผ่านมาเห็นก็กล่าวชมเชยทั้งสองคนที่เขาใจใส่การเรียนดีมาก

ในคาบพัก นฤมลอยู่ในกลุ่มเพื่อน ๆ กำลังคุยถึงเรื่องที่ไปเที่ยวเมื่อสัปดาห์ก่อน และกำลังนัดจะไปดูภาพยนตร์ในวันเสาร์ที่จะถึง เพื่อนบอกให้นฤมลชวนนารีไปด้วย วิกาทาหน้าเบื่อหน่ายและบอกกับเพื่อนว่านารีเป็นหนอนหนังสือชวนไปไหนก็ไม่เคยไปสักครั้ง

ในช่วงโรงเรียนครูประจำชั้นประกาศผลสอบกลางภาค ปรากฏว่านารีได้คะแนนสูงสุดของห้อง แต่นฤมลไม่ติดอันดับ 1 ใน 5 เลย เมื่อเลิกเรียน นฤมลนั่งเศร้าอยู่คนเดียวในห้อง สักครู่ นารีจึงเดินเข้ามาหาและพูดเตือนสตินฤมลว่า นฤมลเคยเรียนเก่งกว่าตนแต่ที่พลาดไปในครั้งนี้ก็เพราะเอาใจใส่การเรียนน้อยไป มัวแต่ทวงเที่ยวเตร่สนุกสนานอยากให้นฤมลทบทวนเหมือนเมื่อตอนเข้าเรียนใหม่ ๆ

หลังจากวันนั้น นฤมลลงความตั้งใจ และกลับมาสนใจการเรียนเหมือนเดิม โดยตั้งใจเรียนในเวลาที่ครูสอนกลับถึงบ้านก็ทบทวนบทเรียนใหม่ เพื่อให้เข้าใจยิ่งขึ้น และเมื่อมีข้อสงสัย นฤมลจะถามครูทันที

ในห้องเรียน นฤมลพูดเปรียบกับนารีว่าสอบครั้งที่ 3 จะเป็นอย่างไรบ้างก็ไม่รู้ ครูประจำชั้นเดินเข้ามาแล้วประกาศผลสอบ ปรากฏว่า นฤมลทำคะแนนได้เป็นอันดับสองของห้องและครูพูดสอนนักเรียนอื่น ๆ ให้ดูตัวอย่างนฤมลว่าเป็นผู้ที่รู้จักปรับปรุงการเรียนของตน จึงมีผลการเรียนดีมาก

ครั้งที่ 11

เรื่อง สรุบน้ำหาความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน

จุดมุ่งหมาย เพื่อให้นักเรียนสามารถสรุบน้ำหาของความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานได้

เวลา 50 นาที

สื่อ กระดาษชาร์ต ปากกา

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ครูสนทนากลุ่มถึงความจำเป็นของความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน

ขั้นสอน ครูตั้งปัญหา ให้นักเรียนช่วยกันตอบดังนี้

1. พฤติกรรมที่แสดงว่าไม่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานมีอะไรบ้าง
2. บุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานของตนจะเกิดผลดีอย่างไรบ้าง

และถ้าบุคคลไม่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานของตน จะเกิดผลเสียอย่างไรบ้าง

ขั้นสรุป

1. ครูให้นักเรียนเขียนสรุปถึง พฤติกรรมของบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานของตนลงในกระดาษชาร์ต
2. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม และแสดงความคิดเห็น

การประเมินผล

1. สังเกตความสนใจและการแสดงความคิดเห็น
2. สังเกตการอภิปรายซักถามและการถามตอบปัญหา

ครั้งที่ 12

เรื่อง บัณฑิตนิเทศ

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อให้นักเรียนได้พูดคุย อภิปราย และสรุปเกี่ยวกับการเรียนรู้เรื่องความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน
2. เพื่อเป็นการสร้างความประทับใจ เกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน

เวลา 50 นาที

สื่อ -

วิธีดำเนินการ

1. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม และแสดงความคิดเห็น จากการได้เข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้
2. ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม
3. ครูอธิบายสรุปเพิ่มเติมถึงความสำคัญของความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน
4. ครูกล่าวปิดโปรแกรมการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้

การประเมินผล

สังเกตการซักถามและแสดงความคิดเห็นของนักเรียน

ภาคผนวก ค

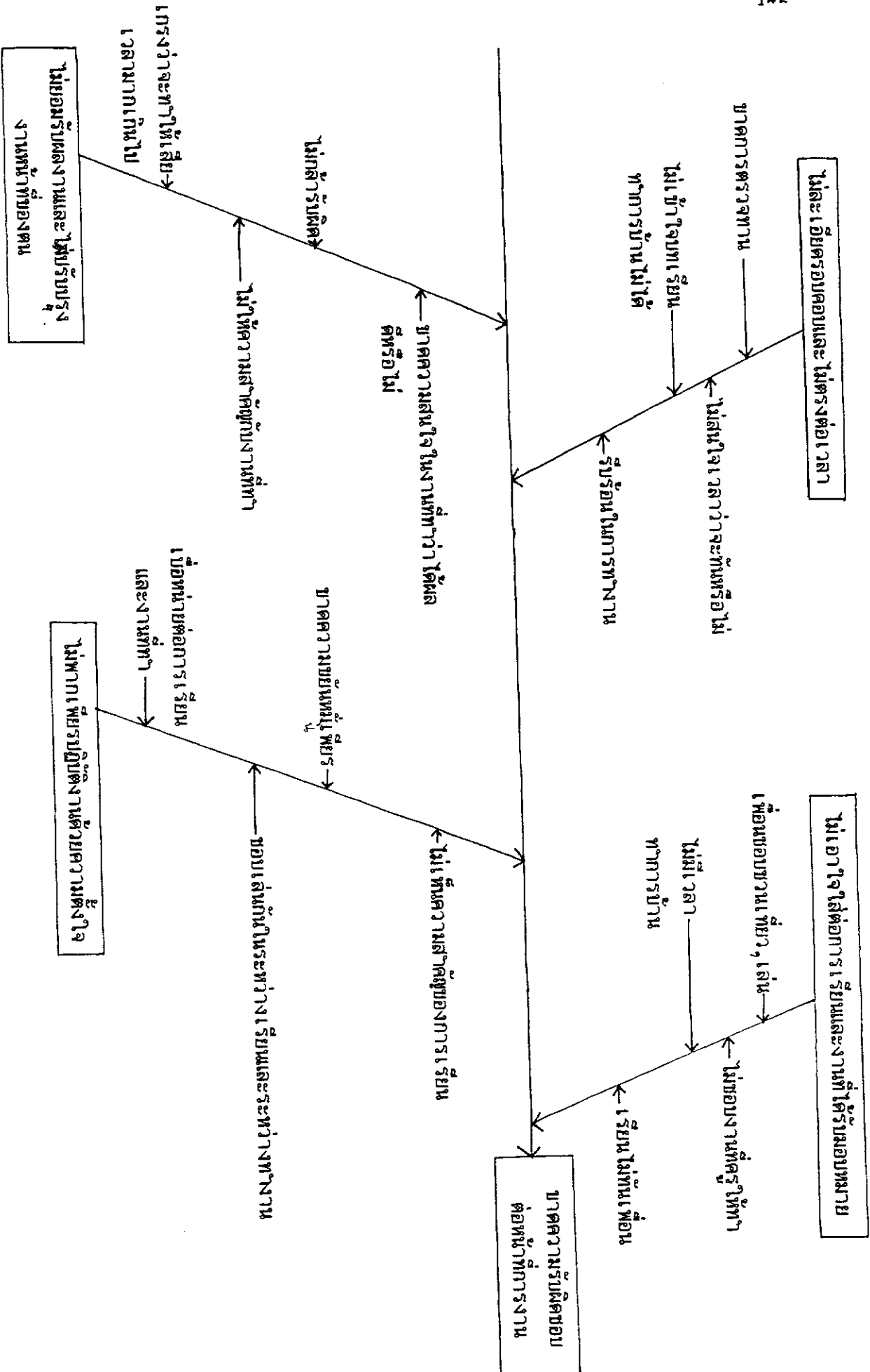
1. ตารางแสดงคะแนนความรับผิดชอบต่อน้ำที่ทำงาน
ในกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง
2. ตารางแสดงคะแนนความรับผิดชอบต่อน้ำที่ทำงาน
ในกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง
3. ข้อมูลที่ได้จากการใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการเข้าร่วมกิจกรรม
กลุ่มสร้างของกลุ่มทดลอง

ตาราง 6 แสดงคะแนนความรับผิดชอบต่องานที่การงานในกลุ่มทดลองก่อนและหลัง
การทดลอง

คนที่	Pretest	Posttest
1	46	88
2	48	86
3	49	90
4	49	86
5	50	86
6	50	90
7	53	88
8	56	86
9	57	90
10	58	88

ตาราง 7 แสดงคะแนนความรับผิดชอบต่อน้ำที่การทำงานในกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง

คนที่	Pretest	Posttest
1	48	84
2	49	79
3	49	86
4	50	86
5	50	82
6	50	83
7	53	84
8	56	79
9	56	82
10	57	82

ตารางเก็บปัญหาความรับผิดชอบต่อหัวหน้างานของนักเรียนในกลุ่มทดลอง

สิ่งที่ต้องการแก้ไข	เป้าหมายที่ต้องการ
1. ไม่เอาใจใส่ต่อการเรียนและงานที่ได้รับมอบหมาย 1.1 เพื่อนชอบชวนเที่ยว เล่น 1.2 ไม่ชอบงานที่ครูให้ทำ 1.3 ไม่มีเวลาทำการบ้าน 1.4 เรียนไม่ทันเพื่อน	1. แบ่งเวลาให้เหมาะสม 2. ทบทวนบทเรียนอย่างสม่ำเสมอ 3. ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายทุกครั้ง 4. เมื่อเกิดความสงสัยในบทเรียนรีบถามครู
2. ไม่พากเพียรปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ 2.1 ไม่เห็นความสำคัญของการเรียน 2.2 ชอบเล่นกันในระหว่างเรียนและระหว่างทำงาน 2.3 ขาดความขยันหมั่นเพียร 2.4 เบื่อหน่ายต่อการเรียน และงานที่ทำ	5. ทำการบ้านส่งครูทุกครั้ง 6. ตั้งใจฟังครูสอนทุกชั่วโมง 7. หมั่นดูแลเอาใจใส่ต่อการเรียนอย่างสม่ำเสมอ 8. ร่วมกิจกรรมการเรียนกับกลุ่มเพื่อน
3. ไม่ละเอียดรอบคอบและไม่ตรงต่อเวลา 3.1 ขาดการตรวจทาน 3.2 ไม่สนใจเวลาว่าจะทันหรือไม่ 3.3 ไม่เข้าใจบทเรียนทำการบ้านไม่ได้ 3.4 ไร้ร้อนในการทำงาน	9. เมื่อทำงานเสร็จแล้วให้ตรวจทานทุกครั้ง 10. ต้องส่งงานให้ตรงเวลาที่ครูกำหนดไว้ทุกครั้ง 11. เมื่อเรียนไม่เข้าใจรีบถามครูทันที 12. จัดเวลาให้เหมาะสมกับการทำงาน

สิ่งที่ต้องการแก้ไข	เป้าหมายที่ต้องการ
4. ไม่ยอมรับผลงานและไม่ปรับปรุงงานในหน้าที่ของตน 4.1 ขาดความสนใจในงานที่ทำว่า ได้ผลดีหรือไม่ 4.2 ไม่กล้ารับผิดชอบ 4.3 เกรงว่าจะทำให้เสียเวลา มากเกินไป 4.4 ไม่ให้ความสำคัญกับงานที่ทำ	13. ติดตามผลงานของตนเองว่าได้ผล อย่างไร 14. ฝึกตนเองให้กล้าพูด กล้าแสดงออก 15. สละเวลาแก้ไขงานของตนเองให้ ประสบผลสำเร็จ 16. ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จ และได้ผลดี

ตารางปฏิบัติงานของนักเรียนกลุ่มทดลอง เพื่อแก้ปัญหาขาดความรับผิดชอบต่อน้ำที่ทำงาน

ลำดับที่	ขั้นตอนการทำงาน/วิธีการแก้ปัญหา	กำหนดเวลา	
		เริ่ม	สิ้นสุด
1	แบ่งเวลาให้เหมาะสม (ทำตารางเวลาในแต่ละวันว่าเวลาใดทำอะไรบ้าง)	10 กุมภาพันธ์ 37	13 กุมภาพันธ์ 37
2	ทบทวนบทเรียนทุกวัน วันละ 30 นาที	10 กุมภาพันธ์ 37	13 กุมภาพันธ์ 37
3	ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายทุกครั้ง เช่น เวิร์บประจำวัน ขยายของโรงอาหาร-สหกรณ์ เป็นต้น	10 กุมภาพันธ์ 37	13 กุมภาพันธ์ 37
4	ระหว่างเรียนเกิดข้อสงสัยให้ถามครูทันที	10 กุมภาพันธ์ 37	13 กุมภาพันธ์ 37
5	ทำการบ้านส่งครูทุกครั้ง	17 กุมภาพันธ์ 37	20 กุมภาพันธ์ 37
6	ตั้งใจฟังครูสอนทุกชั่วโมง	17 กุมภาพันธ์ 37	20 กุมภาพันธ์ 37
7	ร่วมกิจกรรมการเรียนกับกลุ่มเพื่อน	17 กุมภาพันธ์ 37	20 กุมภาพันธ์ 37
8	ทบทวนบทเรียนทุกวัน วันละ 30 นาที	17 กุมภาพันธ์ 37	20 กุมภาพันธ์ 37
9	ตรวจทานหลังทำงานเสร็จทุกครั้ง	24 กุมภาพันธ์ 37	27 กุมภาพันธ์ 37
10	ส่งงานให้ตรงเวลาที่ครูกำหนดทุกครั้ง	24 กุมภาพันธ์ 37	27 กุมภาพันธ์ 37
11	ระหว่างเรียนเกิดข้อสงสัยถามครูทันที	24 กุมภาพันธ์ 37	27 กุมภาพันธ์ 37
12	ทำงานด้วยความระมัดระวังไม่ให้ผิดพลาดบ่อยนัก	24 กุมภาพันธ์ 37	27 กุมภาพันธ์ 37
13	ติดตามผลงานของตนเองว่าได้ดีหรือไม่ เช่น ทำแบบฝึกหัดถูกทุกข้อหรือไม่ เป็นต้น	3 มีนาคม 37	6 มีนาคม 37
14	ในระหว่างเรียนวิชาต่าง ๆ หมั่นแสดงความคิดเห็น และออกรายงานหน้าชั้นบ่อย ๆ	3 มีนาคม 37	6 มีนาคม 37

ลำดับที่	ขั้นตอนการทำงาน/วิธีการแก้ปัญหา	กำหนดเวลา	
		เริ่ม	สิ้นสุด
15	แก้ไขผลงานให้ดีขึ้น เช่น แก้แบบฝึกหัด ข้อที่ผิด แก่วิชาที่ติด ร. และข้อมวิชา ที่ได้เกรด 0	3 มีนาคม 37	6 มีนาคม 37
16	หมั่นตรวจทานผลงานอย่างสม่ำเสมอ	3 มีนาคม 37	6 มีนาคม 37

ตารางเปรียบเทียบผลก่อน-หลังการแก้ปัญหาหาความรับผิดชอบต่อน้ำที่การงาน

ลำดับ ที่	พฤติกรรมพึงประสงค์	จำนวนนักเรียน ก่อนแก้ปัญหา	จำนวนนักเรียน หลังแก้ปัญหา
1	ทำตารางแสดงเวลาในแต่ละวันว่าทำอะไรบ้าง	0	8
2	ทบทวนบทเรียนวันละ 30 นาที	1	9
3	ทำเวรประจำวัน ขายของโรงอาหาร-สหกรณ์	3	10
4	ถามครูทุกครั้งที่สงสัย	1	9
5	ทำการบ้านส่งครูทุกครั้ง	0	10
6	ตั้งใจฟังครูสอนทุกชั่วโมง	2	10
7	ร่วมกิจกรรมกับกลุ่มเพื่อน	0	10
8	ตรวจทานหลังทำงานเสร็จทุกครั้ง	0	8
9	ส่งงานตรงเวลาทุกครั้ง	0	10
10	ทำงานด้วยความระมัดระวัง ไม่ให้เกิดพลาด	0	7
11	ติดตามผลงานของตนอยู่เสมอ	1	9
12	ออกรายงานหน้าชั้น แสดงความคิดเห็นบ่อย ๆ	0	7
13	แก้แบบฝึกหัดข้อที่ผิด ข้อมิฉะนั้นที่ได้เกรด 0	0	10

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางระพีพร ชื่อสกุล นุ่มประยูร

เกิดวันที่ 14 เดือนธันวาคม พุทธศักราช 2501

สถานที่อยู่ปัจจุบัน 44 ม.7 ต.ไร่ขิง อ.สามพราน จ. นครปฐม

ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ 2 ระดับ 6

สถานที่ทำงานปัจจุบัน ร.ร.วัดดอนหวาย อ.สามพราน จ. นครปฐม

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. 2521 ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง (คณิต - วิทยาศาสตร์)
จากวิทยาลัยครูสวนกุหลาบ
- พ.ศ. 2526 ศึกษาศาสตร์บัณฑิต (ประถมศึกษา) จากมหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช
- พ.ศ. 2537 การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว) จากมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพที่มีต่อความรับผิดชอบต่องานที่ทำงาน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดคอนทวาย
อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

บทคัดย่อ
ของ
ระพีพร นุ่มประยูร

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

เมษายน 2537

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพที่มีต่อความรับผิดชอบต่องานที่การงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดคอนทวาย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2536 ที่มีความรับผิดชอบต่องานที่การงานต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 50 ลงมา จำนวน 20 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน กลุ่มทดลองได้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ เครื่องมือที่ใช้วัดความรับผิดชอบต่องานที่การงาน คือ แบบสอบถามความรับผิดชอบต่องานที่การงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t-test

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่องานที่การงานของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงขึ้นหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ความรับผิดชอบต่องานที่การงานของนักเรียนกลุ่มควบคุมสูงขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ความรับผิดชอบต่องานที่การงานของนักเรียนกลุ่มทดลอง ภายหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

THE EFFECT OF QUALITY CONTROL CIRCLES ON DUTY RESPONSIBILITY
OF MATHAYOM SUKSA II STUDENTS OF WAT DONWAI SCHOOL
IN AMPHOE SAM PHRAN, CHANGWAT NAKHORN PATHOM

AN ABSTRACT

BY

RAPEEPORN NIMPRAYOON

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
of Education degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University

April 1994

This experimental research was designed to study the effect of Quality Control Circles on duty responsibility. The subjects were 20 Mathayom Suksa II students of Wat Donwai school in Amphoe Sam phran, Changwat Nakhon Pathom in the academic year 1993. Whose scores on duty responsibility questionnaire were below the fiftieth percentile. They were randomly selected into the experimental group and the control group ; each group consisted of 10 students. The experimental group was treated with the Quality Control Circles program and the control group was taught by the conventional method. The data were collected by the duty responsibility questionnaire and t-test was used in analysis of the data.

The results were as follows:

1. Dyty responsibility of the students participated in the Quality Control Circles program was significantly higher at .01 level.
2. Duty responsibility of the students taught by the conventional method was significantly higher at .01 level.
3. Duty reponsibility of the students in the experimental group was significantly higher than that of the students in the control group at .01 level.